

ESCOLA PÚBLICA

VIGÈNCIA D'UN PROJECTE TRANSFORMADOR

Gratuitat, integració, participació, laïcisme, científicitat, ètica professional. Són trets que –a banda de la titularitat jurídica dels centres educatius– marquen el sentit ideològic d'escola pública, un projecte de progrés humà amb una identitat en construcció permanent que cal recordar i replantejar en cada moment històric.

CONSELL ASSESSOR: Joan Blanco, Marc Candela, Beatriu Cardona, Vicent Esteve, Mar Estrela, M. Ángeles Llorente, Jaume M. Bonafé, Batiste Malonda, Vicent Maurí, Antonio Nyacle, Emma Rodríguez-Castelló, Patri Teruel, Ramon Torres.

REDACCIÓ

DIRECTORA: Alcía Martí • **CAP DE REDACCIÓ:** Rafael Miralles • **DIRECCIÓ D'ART:** Amadeu Sanz • **CONSELL DE REDACCIÓ:** Marc Candela, Beatriu Cardona, Amadeu Sanz, Vicent Maurí • **REVISIÓ LINGÜÍSTICA:** Toni Soriano • **DISSENY I MAQUETACIÓ:** Juan Pedro Quilón, JuanRa Ortiz • **IL·LUSTRACIONS:** Juan Pedro Quilón • **AUDIOVISUALS:** Manel Àlamo • **WEB:** Merche Arráez • **COL·LABORACIONS:** Joan Blanco, Ezequiel Castellano, Vicent X. Contrí, Miguel Duhalde, M. Ángeles Llorente, Xavier Lluch, Maria Lozano, Empar Martell, Vicent Martínez, Jaume Martínez Bonafé, Joan Moliner, Carles Monclús, German Nando, Ferran Pastor, Joan V. Pérez Albero, Julio Rogero, Plàcid Sánchez, Albert Sansano, Cèlia Serralta, Begoña Siles, Ramon Torres, Norbert Vila.

ADMINISTRACIÓ, REDACCIÓ I PUBLICITAT:

Juan de Mena, 18, baixos. 46008 València. Telèfon 963 919 147 · Fax 963 924 334 · allioli.stepv@intersindical.org · www.intersindical.org/stepv · **TIRATGE:** 21.000 exemplars · **ISSN:** 1576-0197 · **DEPÒSIT LEGAL:** V-1.454-1981 · **FRANQUEIG CONCERTAT:** 46/075

INTERINDICAL VALENCIANA

ALACANT: Glorieta P. Vicente Mogica, 5-12. 03005. Tel. 965985165 • **ALCOI:** Oliver, 1-5a. 03802. Tel. 966 54 06 02 • **ALZIRA:** Av. Luis Suñer, 28, 16. 46600. Tel. 96 240 02 21 • **ELX:** Maximilià Thous, 121, bxs. 03201 Elx. Tel. 966 22 56 16 • **CASTELLÓ:** Marqués de Valverde, 8. 12003. Tel. 964 26 90 94 • **GANDIA:** Av. d'Alacant, 18, 1r. C.P. 46701 Telèfon - Fax: 96 295 07 54. Tel. i Fax. 96 295 07 54 • **VALÈNCIA:** Juan de Mena, 18, bxs. 46008 València. Tel. 963919147 • **XÀTIVA:** Portal del Lleó, 8, 2a. 46800. Tel. 96 228 30 67 • **UNIVERSITAT D'ALACANT:** Edifici Ciències Socials. Tel. 965 90 95 12 • **UNIVERSITAT JAUME I CASTELLÓ:** Ed. Rectorat. Campus Riu Sec. Tel. 964 72 88 12 • **UNIVERSITAT DE VALÈNCIA:** Blasco Ibáñez, 21. Tel. 96 398 30 18 • **UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA:** Camí de Vera, s/n. Tel. 96 387 70 46 • **UNIVERSITAT MIGUEL HERNÁNDEZ (ELX):** Maximilià Thous, 121, bxs. Tel. 966 22 56 16 • **UNIVERSITAT CARDENAL HERRERA - CEU:** Alfara del Patriarca. Tel. 96 387 70 46 • **UNIVERSITAT CATÒLICA SANT VICENT FERRER:** Godella. Tel. 96 387 70 46

Amb la col·laboració de:

Il·lustrador convidat:

Juan Pedro Quilón (València, 1976), dissenyador de l'Àrea de Comunicació de la Intersindical Valenciana i apassionat de la il·lustració, els còmics i la narrativa seqüencial, ha treballat per a editorials i agències com a dissenyador

gràfic, il·lustrador i dibuixant. Llicenciat en Belles Arts, ha col·laborat en el sector de l'animació com a supervisor de pre-producció amb storyboards, lay-outs i dissenys. Professor de distintes disciplines artístiques, està convençut del dret de totes les persones a una educació pública i de qualitat.

juanpedroquilon@hotmail.com

SUMARI

- 4 ESCOLA PÚBLICA, DEMOCRÀCIA I PODER**
Julio Rogero
- 6 L'EDUCACIÓ PÚBLICA EN CONTEXTOS NEOLIBERALS**
Miguel Duhalde
- 8 QUINA EDUCACIÓ PÚBLICA?**
Allioli
- 10 MEMÒRIA DE L'ESCOLA PÚBLICA VALENCIANA**
Albert Sansano
- 12 ESCOLA PÚBLICA I SINDICALISME DE CLASSE**
Joan Blanco
- 14 EL TSUNAMI NECESSARI**
Beatriu Cardona
- 15 MAREES CONTRA LES POLÍTQUES NEOLIBERALS I PER L'EDUCACIÓ PÚBLICA**
Vicent Maurí
- 16 ESCOLA PÚBLICA, EDUCACIÓ INCLUSIVA**
Xavier Lluch
- 18 UNA XARXA ÚNICA PER A TOT L'ENSENYAMENT**
Colla del SATE
- 20 ENTREVISTA A MARTA FERRER: "LA DEMOCRÀCIA REQUEREIX ESCOLTAR A TOTS, NO NOMÉS ALS MESTRES"**
Rafa Miralles
- 22 EDUCACIÓ PÚBLICA I RENOVACIÓ PEDAGÒGICA**
Empar Martell
- 24 ESCOLA PÚBLICA I ORGANITZACIÓ DEMOCRÀTICA**
M. Ángeles Cortés
- 26 OBRIR L'ESCOLA AL POBLE, FER DEL POBLE UNA ESCOLA**
Cèlia Serralta
- 28 EL DISCURS PÚBLIC DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL**
Carles Monclús
- 30 L'EDUCACIÓ PÚBLICA, TAMBÉ EN LA CIUTAT**
Jaume Martínez-Bonafé
- 32 PRIVATITZACIÓ DE LA UNIVERSITAT PÚBLICA**
Maria Lozano, Alcía Martí
- 34 EL SINDICAT, AL DIA**
- 35 POLÍTQUES EDUCATIVES**
- 36 ENSENYAMENT PRIVAT**
- 37 A CASA NOSTRA / ESCOLA SINDICAL MELCHOR BOTELLA**
- 38 FENT CAMÍ: NATURA VALENCIANA / INTERNACIONAL / ESCRIT AHIR**
- 39 L'APARADOR: ESCRIT AVUI / EN PANTALLA / RITMES D'ARA I ACÍ**

AVANÇ DELS PRÒXIMS TEMES

Núm. 270. Hivern 2018
Treballar a l'aula en condicions dignes.
Salut i treball docent

VOLS COL-LABORAR AMB ALLIOLI?

Si vols publicar-hi les teues anàlisis, punts de vista, propostes o experiències pràctiques relacionades amb els temes dels pròxims números, pots escriure'ns a: allioli.stepv@intersindical.org

Resumeix, en un full d'extensió com a màxim, els continguts de la teua proposta amb una descripció sintètica i els aspectes més significatius, juntament amb les teues dades personals: nom i cognoms, nivell educatiu, centre de treball, població, telèfon i adreça electrònica de contacte. En un termini breu, et respondrem per confirmar-te la viabilitat de la publicació.

EDITORIAL

Sempre molt més lluny

“**P**er l'Escola Pública”. Des del postfranquisme i la predemocràcia fins el final de la Transició, aquesta consigna va aglutinar un gran moviment que va recórrer la societat espanyola. Amb la perspectiva d'una major igualtat d'oportunitats, reclamàvem una escola que garantira el dret a l'educació de tota la població, amb una atenció primordial cap als sectors socials més necessitats. Els diversos actors polítics i socials de l'època vam teixir complicitats franques i sòlides, vam promoure nombroses discussions i generar múltiples propostes que es tractava que assumiren els poders públics.

Les polítiques educatives de la democràcia van incorporar després alguns d'aquells reptes: escolarització plena fins als setze anys mitjançant un ensenyament comprensiu, integració de l'alumnat discapacitat i col·lectiu immigrant... Els avanços, però, no van assolir tot el ventall de propostes ni van ser uniformes en el conjunt dels territoris. D'altra banda, la persistent insuficiència dels pressupostos per a educació, el sectarisme en la legislació i les elevades taxes de fracàs escolar han palesat les febleses cròniques d'un sistema que ens recorda que la reivindicació històrica de l'escola pública manté hui plena vigència.

Per això, quatre dècades després d'aquell debat tan viu, cal reivindicar de nou la idea d'escola pública, un model d'educació amb

unes peculiaritats que mantenen la seua essència i conformen la seua identitat. Són pertinents en aquest sentit les paraules del professor José Gimeno Sacristán, que ens recorden els pilars bàsics de l'educació pública:

- a) La prioritat política i educativa del suport a la realització del dret a l'educació de tota la ciutadania;
- b) La consideració que les institucions escolars, sota els principis de racionalitat científica i laïcitat, han de garantir l'accés lliure al coneixement;
- c) L'avinença que la ciutadania i la democràcia són les metes essencials de l'educació, com a continguts i com a inspiradores de la pràctica pedagògica i la convivència;
- d) L'aspiració a la igualtat possible, l'equitat necessària i la supressió de desigualtats referides a l'educació, dins i fora del sistema escolar.

En aquest número rescatem el sentit del que és públic referit a l'educació en les seues múltiples facetes, furguem en les arrels sistèmiques i els orígens d'una reivindicació present en les lluites sindicals i pedagògiques de les darreres dècades, ens acostem a testimonis i experiències que mostren la vitalitat d'aquest model educatiu i situem alguns dels reptes principals en la construcció d'un model d'escola en què, com diu el poeta, seguim compromeses per anar més lluny, sempre molt més lluny.

Cal reivindicar de nou la idea d'escola pública, un model d'educació amb unes peculiaritats que mantenen la seua essència i conformen la seua identitat

ALL

Per als responsables d'organitzar les oposicions docents que en algunes especialitats -Infantil, Audició i Llenguatge, Música o Educació Física, entre altres- van provocar queixes per les incorreccions o incongruències d'uns supòsits allunyats de la realitat.

OLI

Per a les companyes i els companys del Moviment Cooperatiu d'Escola Popular (MCEP) de tot l'Estat, reunits al juliol a Godella (Foia de Bunyol). Canvien els recursos i els instruments, però l'aprenentatge es produeix de la mateixa manera: la Pedagogia Freinet segueix ben viva.

EN MEMÒRIA DE VICENT ESTEVE (1956-2018)

El passat 30 de març va faltar Vicent Esteve, després de resistir de manera tenaç contra la malaltia que finalment va acabar amb la seua vida. L'homenatge pòstum que l'exdirector d'Allioli va rebre el 15 de juny al Centre Octubre de València va constituir una entranyable mostra de la consideració i l'afecte que cap a ell tenia un ampli ventall de persones i representants d'entitats i institucions compromeses amb l'educació, la defensa del territori i el progrés social.

Vicent Esteve forma part de la història col·lectiva del sindicalisme assembleari en l'ensenyament, on va protagonitzar un llarg recorregut en el qual va exercir responsabilitats en distintes àrees i àmbits territorials que van resultar decisives, fins i tot a escala estatal. El reconeixement públic a la seua trajectòria i el compromís per a prosseguir els seus passos són el millor tribut que podem retre-li.

Homenatge a Vicent Esteve. Centre Octubre de Cultura Contemporània, València.

Julio Rogero

Col·lectiu Escuela Abierta,
Moviments de Renovació
Pedagògica i Foro de Sevilla

La mirada crítica sobre la institució educativa en l'actualitat permet avançar sobre el model d'escola pública». El que ha succeït amb l'escola des que fa díhuit anys vaig escriure això amb Ignacio Fernández de Castro (*Escuela pública. Democràcia i poder*) mostra l'allunyament dels processos d'avanç cap al model, el projecte o la utopia d'escola pública que volem. Un model present com a possibilitat en el que hui és l'escola de titularitat pública.

El referent del públic és el poble que, organitzat democràticament en col·lectius de subjectes de poder social, és protagonista de la vida col·lectiva. Ningú no hauria d'apropriar-se d'un bé, un dret i un servei que el poble es dóna a si mateix: l'escola és un servei públic quan l'ensenyament (educació) que imparteix el pot oferir qualsevol *ens*, privat o estatal. Perquè com deíem en aquell llibre, "només quan el *tots* que realitza l'acció d'ensenyar i el *tots* que realitza l'acció d'aprendre és el *poble*, el mateix *poble*, llavors l'escola és una *escola pública* en el sentit ple que donem al concepte *públic* (...) Si l'escola –un lloc i un temps social sistemàtic organitzat on s'ensenyava i on s'aprén– és pública, aquesta escola és realment una organització democràtica del poble (...) en el procés de reproducció social del poble que s'organitza així».

UN DRET BÀSIC

Qualsevol estat democràtic i de dret té entre els seus pilars més sòlids el de donar resposta des dels poders públics (del poble) a les necessitats de la ciutadania. Hi ha

drets bàsics que s'assenten en el compromís consensuat en les lleis supremes de cada país: drets compartits i irrenunciables de tota la ciutadania que habita un territori. En el nostre cas parlem del dret a l'educació en una societat democràtica i de l'escola pública com a garant d'aquest dret que, al seu torn, és el que garanteix tots els altres drets.

En paraules del jurista Javier Pérez Royo, «els ciutadans que s'integren en el cos electoral quan aconseguen la majoria d'edat han de ser ciutadans que han exercit obligatòriament el dret a l'educació. Els pares i mares i els poders públics tenen la responsabilitat que així siga (...) Sense educació no hi ha igualtat en l'exercici del dret de sufragi. No hi ha, per tant, democràcia digna d'aquest nom». És el gran poder del que és públic, del que és col·lectiu, del que és comú, i d'això forma part l'escola pública, que es construeix sobre un "tots" inclusiu.

Si analitzem la situació del poble (*demos*) com a *cos electoral* d'una democràcia representativa, quan aquesta democràcia es troba més disminuïda, el protagonisme del poble s'ha afeblit fins a ser quasi irreconeixible. S'ha convertit de fet en una *massa* acrítica i manipulable pels interessos del poder. Per això és necessari construir el camí que el porte a ser *poble* des de l'actual relació de submissió i dependència del poder establert –el poder d'una determinada classe social– i que es convertisca en protagonista i eix central d'una democràcia autènticament participativa, real i directa.

Aquesta és precisament la funció central de l'educació de la ciutadania en una societat

madura i democràtica: fer transitar el subjecte educatiu des de la seua situació d'imaduresa a la maduresa de subjecte lliure per a reconèixer-se com a tal. Val a dir que no ens referim a cap altra educació que l'educació pública on només és possible l'autoeducació del poble en el seu procés constant de creixement i maduració.

AMB UNGLES I DENTS

Vivim moments polítics reaccionaris i conservadors. La dreta, preocupada tradicionalment en la destrucció del que és col·lectiu i comú, se'n va cap a l'extrema dreta, l'esquerra *centrada* se'n va al centre dreta i sembla no haver-hi alternativa ja que la *nova esquerra* envelleix ràpidament. Tothom sembla haver-se oblidat del que és públic, o ho defén molt feblement. Una mostra d'això és que falta un impuls clar i decidit al model d'escola pública per part de les polítiques educatives que ara mateix es proposen. El dret a l'educació i el seu instrument per a fer-ho possible, l'escola pública, estan sent víctimes –amb altres institucions que haurien d'assumir la defensa i realització dels drets humans– de l'onada neoliberal privatitzadora i neoconservadora. Ara mateix només ens queda defensar amb unghes i dents l'escola de titularitat pública, l'única opció per a construir i desenvolupar amb equitat les oportunitats de les persones que han sigut excloses.

L'escola pública ha de promoure una vida digna per a tothom, a partir de la presa de consciència dels grans problemes de la

ESCOLA PÚBLICA, DEMOCRÀCIA I PODER

El poder ha despolititzat i privatitzat la institució escolar per a separar-la de nosaltres, perquè ens allunyem dels espais i els temps de les nostres vides. En una direcció contrària, una educació que done sentit a unes vides emancipades ha de replantejar-se el sentit que atribueix a l'escola pública.

humanitat: l'increment de les diferències socials, l'exclusió i la pobresa, el risc versemblant de col·lapse ecosocial, la debilitació de la democràcia i la penalització creixent per l'exercici de la llibertat d'expressió i pensament. Diu Amador Fernández Sabater que el capitalisme actual «busca de manera contínua la conquesta de

El protagonisme del poble s'ha afeblit i s'ha convertit de fet en una massa acrítica i manipulable pels interessos del poder

nous territoris objectius i subjectius: noves terres i noves capes del ser per a explotar. És un *capitalisme de rampinya*. Aquest sistema ens porta a una insensibilitat radical on els altres, tots els altres, són enemics, primer explotables i després eliminables: la guerra de tothom contra tothom. Així es construeixen el capitalisme com a poder absolut i la societat com a empresa total. D'aquesta manera, l'ensenyament, que hauria de ser públic, es transforma en una empresa rendible i exclusiva, dirigida només als reeixits, guanyadors i *esforçats*.

Però hi ha elements que poden servir de tallafocs i contrapés al creixement d'aquesta barbàrie. Com ho va ser el 15 M i ara ho és

el moviment feminista, el dels pensionistes o el moviment sindical, sense oblidar el que queda de la lluita contra les retallades i per un altre model educatiu, les mareas verdes, a les quals s'ha incorporat el professorat interí, el precariat de l'ensenyament.

ESCOLA DEMOCRÀTICA

L'escola pública és per essència democràtica perquè és del poble, de totes les persones que habiten un territori, sense exclusions. Els processos educatius en l'escola pública serveixen per a construir l'autonomia cooperativa de totes les persones. En una societat democràtica, l'escola pública és un dels artífexs principals en la construcció d'un poble madur capaç d'autoorganitzar-se per al govern de la societat en una justícia ecosocial. En una societat madura, la missió de l'escola pública consisteix a fer transitar des de la immaduresa –que promou la dependència i la submissió al poder– a la maduresa del protagonisme col·lectiu.

L'escola estatal ha de caminar i avançar en la seua condició de *pública*. L'actual llei d'educació i els seus desenvolupaments van en la direcció contrària, per a fer que l'escola siga cada vegada més privada. D'aquesta manera, l'educació és cada vegada menys democràtica i més autoritària, menys científica i més basada en veritats imposades: finances, exèrcit, valors conservadors, eliminació d'ensenyaments artístics i humanistes..., menys laica i més confessional, menys inclusiva i més segregadora, més al servei dels poderosos

en compte d'estar al servei dels interessos col·lectius i públics.

El poder de l'escola pública serà una realitat si als afores del poder establert, entre totes i tots fem una educació basada en la fraternitat humana i el coneixement científic, en la comunitat oberta de *nosaltres, els diferents*, en les cures mútues, l'acolliment, la

L'escola pública és un dels artífexs principals en la construcció d'un poble madur capaç d'autoorganitzar-se per al govern de la societat

confiança, el tacte, la tendresa, la generositat i l'agraïment, l'exigència que cadascú siga el que vulga ser, en el conviure, a donar-nos vida els uns als altres, la calma, la narració, la conversa i l'escolta, el respecte profund al ser de l'altre, la mirada oberta al sofriment del món i als assoliments col·lectius, el dubte com a passió davant del que sembla evident, la resistència a tot domini i submissió, el compromís amb la cura de la vida...

El contingut de l'escola perquè realment siga *pública* ha d'estar connectat amb el nostre viure i el nostre voler viure d'una altra manera. Han despolititzat i privatitzat l'escola i s'han esforçat per a separar-la de nosaltres mateixos i dels altres, per a allunyar-nos del

nostre espai i del temps vital on construïm el nostre voler viure. Del que es tracta ara és precisament de polititzar l'escola perquè siga la de les nostres vides emancipades, no de les vides manipulades i expropiades pels poderosos amb els seus currículums imposats i academicistes que ens allunyen de les necessitats personals i col·lectives, del desenvolupament com a subjectes de les nostres vides compartides.

És urgent i necessari repensar junts sobre el que és públic i el significat actual de l'escola pública. L'oportunitat d'una publicació monogràfica com aquest Allioli ens recorda la importància de construir junts aquesta educació que volem i estimem, perquè és l'escola del "tots i totes, poble" que només podem promoure des d'una concepció emancipadora.

Per a saber-ne més:

AA. DD. (1998): *Por la Escuela Pública. Homenaje a Mariano Pérez Galán*. Madrid, Fundación Educativa y Asistencial CIVES.

Fernández de Castro, I. i Rogero, J. (2001): *Escuela pública. Democracia y poder*, Madrid, Miño y Dávila.

Pérez Royo, J. (2018): "La separación es siempre desigualdad", *A eldiario.es* (https://www.eldiario.es/zonacritica/separacion-siempre-desigualdad_6_759834041.html)

Fernández-Savater, A. (2018): "La destrucción de la empatía (y las lágrimas felices)", *A eldiario.es* (https://www.eldiario.es/interferencias/8M-Patricia-Ramirez-Mame_Mbaye_6_753184690.html)

PROCESSOS DE PRIVATITZACIÓ I MERCANTILITZACIÓ EDUCATIVA A LLATINOAMÈRICA

L'EDUCACIÓ PÚBLICA EN CONTEXTOS NEOLIBERALS

La privatització i la mercantilització són tendències que s'estenen en el camp educatiu a mesura que s'imposen, en la majoria dels nostres països, governs conservadors que adopten mesures econòmiques de tall neoliberal. Aquest retrocés polític iniciat a Llatinoamèrica pretén acabar amb l'escola pública.

Miguel Duhalde

Secretari d'Educació de la Confederación de Trabajadores de la República Argentina, CTERA

Les tendències regressives han guanyat terreny a escala mundial i es multipliquen de manera multifacètica pertot arreu fins que, segons les condicions de resistència de cada país, aconseguen instal·lar-se en el poder.

Les formes de la privatització van des de les més subtils –com ara la filantropia– fins a les més descarnades i cruentes iniciatives de mercantilització empresarial esteses hui en molts països, amb motiu del “gir conservador”. Les privatitzacions no deixen d'estendre's, fins i tot, en els entorns que havien resistit en últims anys, com els països d'Amèrica Llatina amb governs populistes.

Recordem que a Llatinoamèrica l'arribada al poder de governs democràticopopulars

va anar acompanyada de transformacions importants traduïdes tant en la recuperació de la centralitat de l'Estat com en la implementació de polítiques per a ampliar drets, reconstruir l'esfera pública i qüestionar a fons les polítiques mercantilistes. També es van fer grans esforços per a frenar els avanços de la mercantilització educativa a escala mundial: es van signar acords que exclouien explícitament l'educació dels tractats de Lliure Comerç, com van fer l'Argentina i el Brasil en la Declaració de 2005.

EL MERCAT AVANÇA

Hui observem un procés global de reformes de l'Estat basat en ajustos estructurals tendents a consolidar l'economia capitalista de mercat. Més encara, aquestes reformes pretenen consolidar definitivament la “societat de mercat”, una societat amb unes regles del joc pròpies que va estenent la mercantilització a totes les relacions socials. Com ja assenyalava Norbert Lechner, exdirector de la Facultat Llatinoamericana de Ciències Socials (FLACSO), “d'aquesta manera

es van reconfigurar els vincles entre l'esfera pública i la privada: l'àmbit públic comença a ser cada vegada més determinat pel mercat i menys per definicions polítiques d'Estat, transformant el ciutadà polític en consumidor de mercat. L'àmbit públic es va desdibuixant com a espai de la ciutadania, mentre que el mercat adquireix un caràcter públic i els seus criteris (competitivitat, productivitat, eficiència) s'estableixen com la mesura de les relacions públiques”. En paraules de la professora de la Universitat de Buenos Aires, Myriam Feldfeber, “aquestes transformacions qüestionen no només l'educació com a assumpte públic sinó també el paper de l'Estat en la definició de l'agenda educativa. La reducció de la política educativa a l'aplicació de “reformes” i la primacia d'una racionalitat tècnica basada en principis de mercat reflecteixen aquestes transformacions”.

De manera notòria, seguint el plantejament de Stephen J. Ball i Deborah Yudell, el procés de privatització presenta dues dimensions centrals: la privatització exògena –o privatització “de” l'educació–, que es materialitza a través de l'obertura a la

participació del sector privat; i la privatització “en” l'educació, que correspon a una tendència endògena, vinculada amb la importació d'idees, mètodes i pràctiques del sector privat a fi de fer que el sector públic funcione com una empresa.

EDUCACIÓ O NEGOCI

A Llatinoamèrica, els projectes de restauració conservadora, a més de recuperar principis orientadors de les reformes de la dècada dels noranta, introdueixen valors empresarials i tracten d'obrir el sistema educatiu al món dels negocis. Les polítiques educatives i les aliances amb els actors privats promouen el lideratge, el canvi i la innovació com a sinònims de millora, empenedoria, la meritocràcia i rendició de comptes (accountability), a partir del mesurament i l'avaluació de resultats mitjançant proves estandarditzades.

És innegable l'obertura creixent del sistema educatiu als negocis privats i la intervenció d'empreses i fundacions que participen directament en la implementació de polítiques i programes educatius. Els interlocutors privilegiats de les autoritats educatives són principalment ONG, empreses, universitats privades. Aquests governants no es priven de recórrer simultàniament a la desqualificació sistemàtica dels sindicats docents, fins i tot a l'atac directe als seus dirigents. La intenció és ben evident: destruir l'educació pública. Heus ací la batalla de fons que lliuren hui les organitzacions sindicals com CTERA que no es resignen a defensar els drets de la classe treballadora, l'escola pública i un projecte polític emancipador.

Per a saber-ne més:

Ball, S.J. i Youdell, D. (2007): *Privatización encubierta en la educación pública*. Instituto de Educación, Universidad de Londres, Internacional de la Educación [<http://firgoa.usc.es/drupal/files/2007-00242-01-S.pdf>].

Feldfeber (2007): *La regulación de la formación y el trabajo docente: un análisis crítico de la “agenda educativa” en América Latina*, *Educación & Sociedade* vol. 28, núm. 99, Campinas [<http://www.scielo.br/pdf/es/v28n99/a08v2899.pdf>].

Lechner (1995): *La política ya no es lo que era*. Buenos Aires, Mimeo.

LES FORMES ACTUALS DE LA PRIVATITZACIÓ

El pensament únic és, explica Ignacio Ramonet, “una mena de doctrina viscosa que, insensiblement, envolta qualsevol raonament rebel, l'inhibeix, el pertorba, el paralitza i acaba ofegant-lo”. Ramonet considera les premisses següents:

- Creixement sostingut –salvat excepcions especials com el cas de Bolívia–, de la matrícula d'estudiants en l'educació privada. El percentatge d'estudiants que assisteixen a les escoles privades no ha deixat de créixer en tots els nivells dels sistemes educatius, fonamentalment des de mitjan segle XX. És un fenomen que es dona en països amb una forta tradició en defensa de l'escola pública i que han tingut, fins i tot, períodes de governs populars que van garantir el dret social a l'educació. Les explicacions són diverses. Hi ha qui parla de l'elecció de l'escola privada per la garantia de regularitat de les classes contraposada a les vagues en les escoles públiques; les preferències ideològiques o religioses; la cerca d'una oferta educativa específica; l'escola amb jornada completa

més freqüent en el sector privat; la falta de places escolars, en les grans ciutats, de la xarxa pública. En els períodes de governs de benestar social s'han donat arguments que vinculen el creixement del sector privat amb les millores en les condicions de vida de la població. Des de la dreta se sosté contràriament que l'educació privada es tria en funció del desprestigi de l'educació pública, amb la fal·làcia que la privada obté millors resultats en les avaluacions estandarditzades.

- Sistemes d'avaluacions estandarditzades presentats com la solució a tots els problemes i com la possibilitat d'assolir la “qualitat educativa”. La perspectiva dominant es redueix al control, el mesurament i el rànquing per a justificar els ajustos en educació, menysprear la inversió estatal i comprimir el pressupost educatiu. Tot, amb la intenció d'abonar el terreny per a la privatització educativa i respondre als interessos de les empreses que guanyen diners amb el negoci de l'educació. Aquestes avaluacions es caracteritzen per seguir un

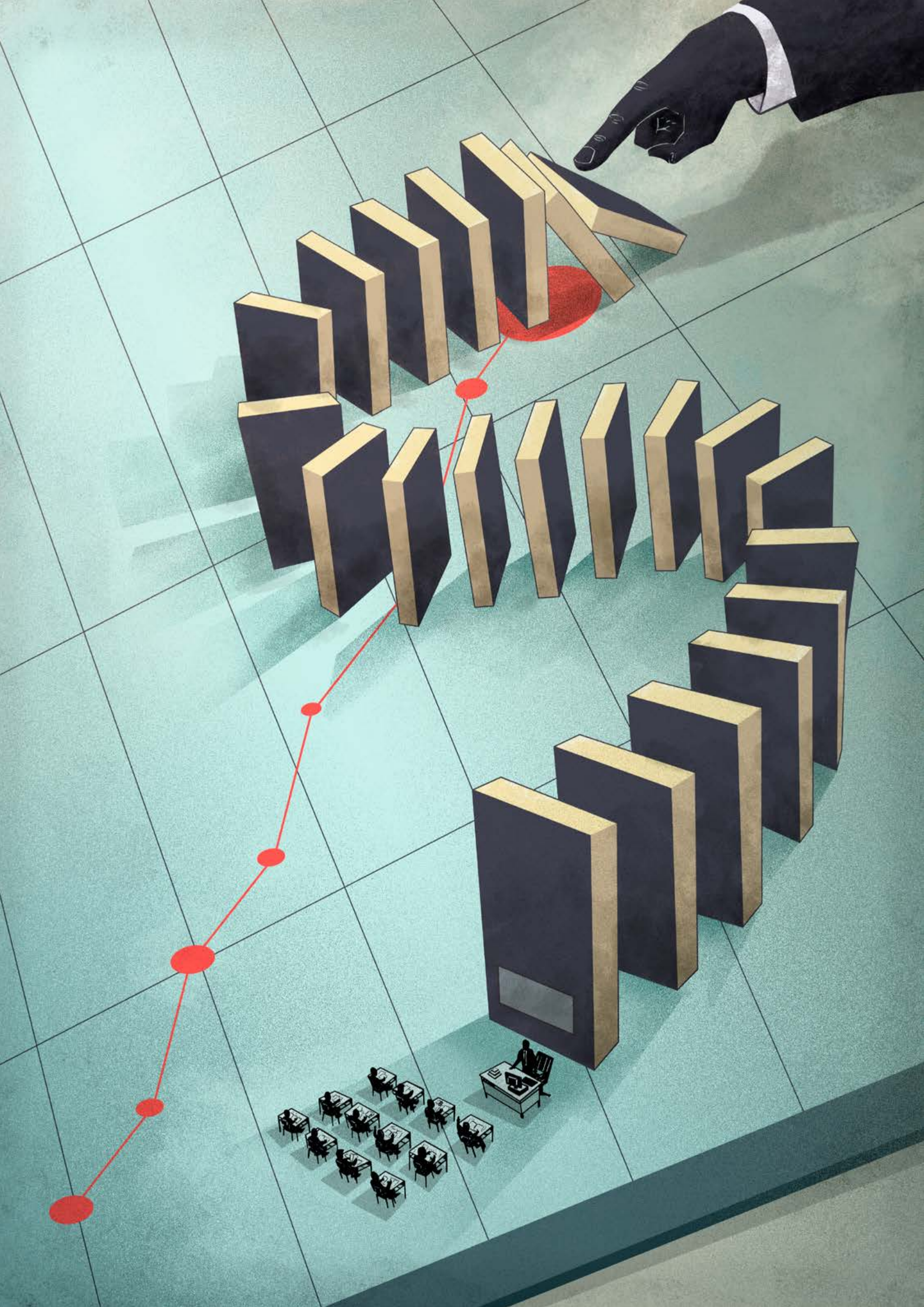
procés orientat pel paradigma economicista de la rendició de comptes. S'hi adopten criteris meritocràtics que ignoren contextos i històries i que encara provoquen més segmentació en el sistema educatiu. L'estratègia s'utilitza també per a justificar les campanyes mediàtiques dirigides a culpabilitzar el professorat i les seues organitzacions sindicals de la “mala qualitat” de l'educació en general, en especial la pública.

- Incorporació dels principis de la nova gestió pública (NGP) en l'educació, que identifiquen les formes que assumeix la gestió del que és públic pel que fa a la importació de formats pedagògics, les aliances públic-privat i els models de lideratge educatiu. Reestructuració de l'Estat sota els principis del paradigma “gerencial”, acompanyat d'una gestió “professional” del sector públic, amb la presència d'empreses i un funcionariat que aprén en institucions privades com s'han de gestionar programes i projectes del sector públic.

- Línies, idees, tècniques i pràctiques que el sector privat fomenta perquè les escoles s'assemblen cada vegada més a les empreses. Intenten expandir una manera

particular de concebre els processos i pràctiques educatives i els nivells diferents del sistema, vinculant-los a l'ideal de l'emprenedor. Ha arribat la idea de la formació d'uns “recursos humans” que pretenen promoure el desenvolupament de les capacitats requerides per les empreses i preparar joves perquè ingressen en el món del treball en condicions de precarietat i de vulneració dels seus drets laborals. En altres paraules, es prepara una mà d'obra barata que s'adapte als requeriments del mercat.

- Convenis i acords subscrits pels ministeris d'Educació amb empreses privades nacionals i internacionals, organitzacions no governamentals, fundacions vinculades a l'àmbit educatiu i universitats privades. D'aquesta manera, els referents del sector privat es transformen en interlocutors privilegiats per a definir les polítiques públiques en educació. Al mateix temps, aquestes empreses troben en l'educació un nou àmbit per als seus negocis: bona part del funcionariat hi manté una relació directa o bé és accionista, gerent, consultor, assessor o amo de les empreses privades, ONG o fundacions ecològic.

LA CONQUESTA D'UN PATRIMONI UNIVERSAL DE LA HUMANITAT

QUINA EDUCACIÓ PÚBLICA?

La Revolució Francesa va posar els primers fonaments d'una educació universal per a formar ciutadanes i ciutadans autònoms i lliures. Amb aportacions polítiques, ètiques, socials i pedagògiques, les nostres societats han anat enriquint des d'aleshores un ideal d'escola pública que ha esdevingut un patrimoni universal a preservar i enfortir.

Allioli

En les societats modernes democràtiques, la bastida que sustenta el model d'educació pública li'l devem a Condorcet (1743-1794), un dels autors més influents en les polítiques progressistes des de la Il·lustració. L'obra d'aquest actor decisiu de la Revolució Francesa deixava assentats els principis i les bases del que havia de ser una educació universal per a formar persones lliures i autònomes: una educació com a mecanisme per a millorar les capacitats dels éssers humans; la igualtat de dones i homes en l'accés a l'escola; la visió de l'educació al llarg de tota la vida; les llibertats per a ensenyar; la llibertat de càtedra; la necessitat d'un ensenyament laic i uns continguts científics; la independència dels poders polítics i econòmics...

Des del segle XIX, en les discussions sobre l'«escola pública», l'ou del rovell ha

Ara mateix, la idea d'escola pública és una conquesta política, ètica, intel·lectual, social, cultural i pedagògica que cal estimar i preservar

sigut la preocupació perquè tota la ciutadania accedira al primer nivell d'escolarització, l'ensenyament primari. Pel que fa a l'Estat espanyol, un dels objectius de la Constitució sorgida en les Corts de Cadis (1812) va ser precisament la instrucció pública: «Escoles de primeres lletres, en les quals s'ensenyarà als xiquets a llegir, escriure i contar, i el catecisme de la religió catòlica, que comprendrà també una breu exposició de les obligacions civils.»

Però què entenem avui per «educació pública»? Es tracta d'una conquesta que ha anat dibuixant-se amb el temps com a resultat de les lluites i el consens entre actors socials i educatius que li han atorgat en cada moment un significat provisional. El llegat de l'educació pública és una tradició de llarg recorregut que cal seguir dotant de significat per tal de suscitar identitat i compromís entre les successives generacions. Ara mateix, la idea d'escola pública és una conquesta política, ètica, intel·lectual, social, cultural i pedagògica que cal estimar i preservar com un autèntic projecte de progrés humà universal que s'assenta en cinc trets bàsics que omplim de sentit l'educació: científica, laica, gratuïta, democràtica i comprensiva.

Per a contribuir a aquesta tasca, fa ja quaranta anys que STEPV editava un atapeït dossier de textos amb un lema comú, *Tots cap a l'Escola Pública*, uns fulls amb la voluntat d'emmarcar, en les coordenades de l'anomenada "Transició democràtica", el debat sobre el model educatiu que s'aspirava a edificar, una discussió que aleshores interessava a la pràctica totalitat de persones i entitats compromeses a construir una altra educació. La discussió sobre els fonaments que sustentaven aquest model d'escola pública es va estendre a sindicats de classe, moviments de renovació pedagògica, organitzacions de pares, mares i estudiants, revistes pedagògiques, congressos i encontres professionals: a la pràctica totalitat de sectors socials i entitats implicades amb la construcció d'un model d'educació per a la immensa majoria de la societat.

En el document adjunt fem memòria i recuperem fragments d'aquell dossier, *Tots cap a l'Escola Pública*, una sèrie de textos de referència del nostre patrimoni sindical i pedagògic: anàlisis i posicionaments encara útils per a nodrir –amb la distància òbvia que imposen les coordenades sociopolítiques i educatives del present– el debat sobre les exigències i els reptes d'un model d'educació amb el qual seguim compromeses.

'TOTS [I TOTES] CAP A L'ESCOLA PÚBLICA' (STEPV, 1978)

L'Escola Pública és superadora de l'estatalització i de la privatització de l'ensenyament. El seu funcionament, administració i gestió són públics i en cap moment atempta contra els interessos dels actuals treballadors de l'ensenyament privat, els quals formarien part del cos únic d'ensenyants. Subvencionada amb els fons públics i gestionada democràticament, assegura la gratuïtat i la participació dels afectats en la marxa del centre. Emmarcada en la realitat sociocultural i política de l'entorn, respectant la pluralitat ideològica i impartint un ensenyament actiu i per a la vida, contribueix a la transformació d'una societat més junta i més habitable al servei de les classes menys afavorides i oprimides.

«S'ha aconseguit presentar davant la desinformada opinió pública als detentadors del poder i del control ideològic de l'educació durant els anys de la Dictadura franquista com els defensors de la "llibertat d'ensenyament"; mentre que els qui, en el marc d'una escola estatal (...) lluitaven en circumstàncies difícils per una dignificació de l'ensenyament, per un ensenyament per a tots, per la supressió de controls ideològics, etc.

(...) L'anomenada "llibertat d'ensenyament" equival al "pluralisme de centres", mentre que els partidaris de l'escola pública defensen el "pluralisme en els centres" (...) Si un pare pensa d'una manera determinada, de manera

"ics", duu al seu fill des de la seua infància a un centre que ostenta eixe mateix ideari "ics", on es pot excloure a tot professor que no professe aquest ideari "ics"; i l'alumne va rebent al llarg de la seua vida escolar eixa ideologia "ics", i coneixent la resta de les idees "des del punt de vista "ics", des del prisma "ics"... De tot això resulta que

L'anomenada "llibertat d'ensenyament" equival al "pluralisme de centres", mentre que els partidaris de l'escola pública defensen el "pluralisme en els centres"

eixe alumne ha estat educat en la "llibertat d'ensenyament".

Contràriament, si l'alumne va a una escola estatal, en la qual conviuen persones de distintes ideologies (doncs no s'ha exclòs entre el professorat a ningú per tindre una determinada ideologia), i va a rebre al llarg dels seus estudis diversos punts de vista, concepcions plurals de la vida, opinions contraposades de les quals acabarà per triar-ne la que més li agrada, doncs resulta

que aquest alumne ha estudiat en una escola "única, estatalitzada". No deixa de ser admirable com s'ha aconseguit que l'opinió pública es crega això

(...) Es parla (...) del dret dels pares a triar l'educació dels seus fills. I resulta commovedor per a molts de nosaltres veure com ara sí que es recorre a la Declaració Universal dels Drets Humans (...) Tenen dret [els pares] a imposar-li, a impedir que l'alumne entre en contacte amb maneres de pensar que al pare no li agraden, no li semblen correctes? És certament aquest el fons de la qüestió: la transmissió d'una ideologia acceptada sense crítica. El pare tria el centre que coincideix amb les seues idees i evita que l'alumne en conega d'altres. I d'aquesta manera, almenys en una societat pluralista, el dret del pare es converteix en un abús de dret (...)

D'altra banda, poques persones que parlen del dret dels pares es paren a pensar en el dret d'altres dos elements importants en l'educació: alumnes i professors. Els alumnes tenen el dret de conèixer de primera mà (i no a través del mateix prisma sempre) les diferents posicions que coexisteixen en la nostra societat; han de posar en qüestió el món (...) que els lleguem, i cal que investiguen la veritat. I així mateix, els professors tenen dret a explicar el que consideren vertader, científic, adequat i donar-hi l'enfocament apropiat a cada qüestió, sense fer proselitisme (el que no significa un ensenyament "neutral", cosa pràcticament impossible, almenys en determinades matèries). I aquests dos drets s'acompleixen en una escola pluralista. I no s'acompleixen en una pluralitat d'escoles monolítiques, per moltes que existisquen. L'"ideari educatiu" és una trava per al desenvolupament dels drets de professors i alumnes.

Una tercera qüestió seria interrogar-se sobre qui pot dur a la pràctica aquesta "llibertat d'elecció". Sembla evident que els pares que viuen en les 8.000 localitats en que només existeix un ensenyament estatal,

no. I també sembla evident que els pares que viuen en zones deprimides (províncies, barris, etc.) tampoc, perquè la realitat és que aquests llocs hi ha pocs centres no estatals (...)

Un altre argument que se sol utilitzar i que resulta particularment vidriós, és el de la qualitat de l'ensenyament (...) Hi ha qui ha parlat d'una campanya sistemàtica de desprestigi de l'ensenyament estatal (...) També hi influeix en aquest sentit una certa concepció molt acord amb la mentalitat dominant que és, com és sabut, la de les classes dominants: la concepció [de l'ensenyament] com una activitat que ha de ser "rendible", amb moltes hores de classe, molts controls, molts exàmens, molta disciplina, etc., etc. (...)

Un altre argument utilitzat pels defensors de la "llibertat d'ensenyament" és el fet que ells paguen els impostos –com la resta de persones–, i han de pagar per segona vegada l'educació dels seus fills (...) Al capdavall, tots som iguals i paguem els impostos, però uns més que altres (...) si l'educació és un servei públic, cal administrar-la com els altres serveis públics: medicina, seguretat social, carreteres, obres públiques, etc. I mai no es pot pretendre que se subvencione públicament el lucre privat (...) ha d'existir una prioritat en la despesa pública. I mentre hi haja alumnes sense escolaritzar o mal escolaritzats hi ha que atendre aquesta necessitat».

ELS PUNTS BÀSICS

«L'escola pública és la superació tant de l'escola privada com de l'estatal que coneixem. Una escola no enfocada a reproduir mecànicament la societat, sinó a crear persones equilibrades, creatives, capaces d'estimar, persones transformadores del futur i que s'enfronten a la vida amb seguretat (...) donar prioritat a la formació completa de l'individu no és incompatible amb crear ciutadans ben

capacitats professionalment. L'escola ideal seria més o menys així.

Pluralista. El respecte al pluralisme ideològic respon a un ensenyament actiu, compromés amb la realitat i capaç de despertar l'esperit crític de l'alumne, aconfessional i no proselitista. La participació de "tots", garantida en la gestió democràtica, és la millor manera que l'escola no es convertisca en un lloc d'adoctrinament. El pluralisme ideològic no condiona una escola neutra, ja que si l'ensenyament impartit està connectat amb la realitat social, aquesta no és neutra sinó molt concreta. No garantir la pluralitat ideològica seria viure d'esquena a la realitat, que és plural.

Laica. La condició de laica que ha de tindre l'Escola Pública no suposa cap coacció a l'opció de fe religiosa: tots aquells pares i alumnes que desitgen rebre els ensenyaments de la seua pròpia fe, podran utilitzar el centre escolar fora de les hores lectives (...) El que no es pot tolerar és involucrar tot un sistema educatiu i a uns

No garantir la pluralitat ideològica seria viure d'esquena a la realitat, que és plural. La condició de laica no suposa cap coacció a l'opció de fe religiosa

professionals de l'ensenyament en una religió determinada.

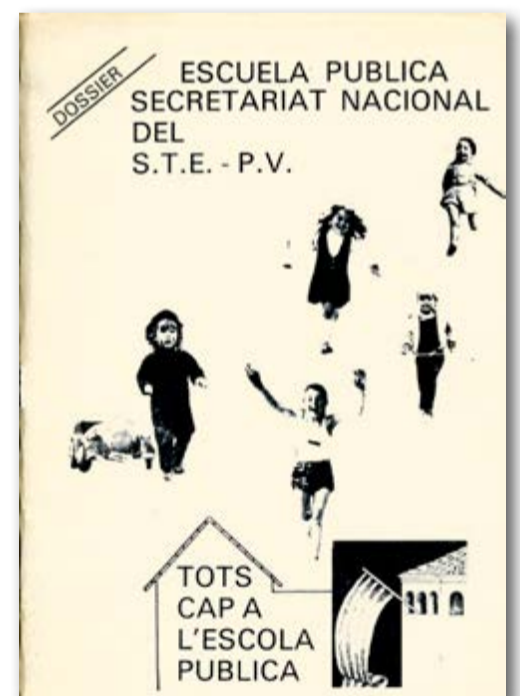
Finançada amb fons públics. L'Escola Pública haurà de ser subvencionada amb els fons públics i s'ha de garantir la seua gratuïtat total: llibres de text, material escolar, transport, menjadors, etc. Per a aconseguir-ho caldrà una reforma fiscal progressiva.

Un cicle únic. L'escola serà gratuïta des dels 0 anys, i obligatòria i gratuïta des dels 4

fins als 18 anys. S'impartirà en un Cicle únic (...) només en el marc d'un cicle únic es pot pensar a impartir a tots els alumnes i adults una educació que siga alhora humanística científica i tecnològica (...) L'Escola Pública ha d'incloure de manera totalment gratuïta l'ensenyament especial (...) L'educació en edat preescolar haurà de ser obligatòria i gratuïta».

Un cos únic. El cicle únic d'ensenyament haurà de ser impartit per un cos únic d'ensenyants la titulació dels quals i formes d'accés seran també úniques, tot i respectant les distintes especialitats. El grau de preparació del professorat haurà de ser el mateix, encara que amb distint contingut de formació. Tots els docents tindran la mateixa categoria laboral i professional».

Per a saber-ne més:

(1978): Tots cap a l'escola pública. València, STEP.V. [<http://www.intersindical.org/stepv/allioli/stepv-000-001.pdf>]

MÉS DE QUATRE DÈCADES DE LLUITA PER UNA EDUCACIÓ ALLIBERADORA

MEMÒRIA DE L'ESCOLA PÚBLICA VALENCIANA

Des dels anys setanta, els debats sobre l'escola pública han avançat en paral·lel al treball dels Moviments de Renovació Pedagògica i del mateix Sindicat. Durant vora quatre dècades aquesta publicació ha prestat una atenció preferent a l'actualitat vinculada a un model educatiu en construcció permanent.

Albert Sansano

Consell Internacional del Fòrum Mundial d'Educació

Primavera de 1976. El Col·legi de Llicenciats de València, en sintonia amb a la lluita per les llibertats democràtiques, presenta "Una alternativa per a l'ensenyança". El document serà debatut durant al cap d'uns quants mesos després en la I Escola d'Estiu del País Valencià. Els eixos clau d'aquell debat seran: escolarització obligatòria i gratuïta entre 4 i 16 o 18 anys; cicle únic de l'ensenyament; caràcter laic i coeducatiu; ensenyament en la llengua materna; control i gestió democràtica. Eren uns punts que no exclouien la reivindicació d'un nou marc polític: llibertat de reunió, acció i organització, dret de vaga i amnistia.

PRIMERS PASSOS

L'any següent, la II Escola d'Estiu aborda l'escola pública, tema que també es debat en les estructures sindicals. En 1978, les discussions se centraran en els aspectes bàsics que ha d'arreglar l'Estatut d'Autonomia: oficialitat del català i competències exclusives de la Generalitat en matèria educativa. L'escola estatal s'ha de transformar en escola pública amb l'adquisició de totes les característiques que ha de tindre una educació de qualitat: menjador, transport, activitats extraescolars, etc. El mateix any es difon "Tots cap a l'escola pública", el primer document de referència d'STEPV per a impulsar el debat pedagògic.

L'Estatut de Centres Escolars (1980), una llei orgànica del govern dretà d'UCD, obri el procés legislatiu en matèria educativa en l'etapa democràtica. La LOECE crea els consells de direcció, dona entrada en els centres a representants de la comunitat educativa, i reserva a l'Estat la fixació dels ensenyaments mínims i l'Alta Inspecció.

La victòria del PSOE en les eleccions generals de 1982 i del PSPV al País Valencià en 1983, modificaran l'estratègia sindical.

STEPV difon "Una política educativa per al present", una proposta de debat i negociació sobre el programa electoral del partit que governarà la Generalitat.

El rebuig prepotent del PSPV a negociar amb l'organització sindical que representava la majoria del professorat desembocà en una ruptura que emergirà també en els debats de l'Escola d'Estiu, centrats en l'impuls de mobilitzacions unitàries.

Aquesta trobada valora també els esborranys de la Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE) que s'aprovarà en 1985. En aquell context, ja s'entreveu la intenció dels governants socialistes d'abandonar el model d'escola pública construït durant l'etapa de la Transició a la democràcia. Les polítiques ministerials perden el suport de destacades personalitats compromeses del sindicalisme assembleari i la renovació pedagògica.

'AVANÇAR A PESAR DE LA LODE'

Aquesta va ser la consigna d'STEPV en aquell context. El Sindicat confiava en la pressió d'unes mobilitzacions que permetrien modificar la redacció definitiva de la llei. La LODE va marcar el sostre més alt en la democratització del nostre sistema d'ensenyament: consells escolars, òrgans de govern col·legiats, elecció democràtica de les direccions... Però les contradiccions no tardarien a manifestar-se: distintes organitzacions i responsables institucionals decidien encobrir la distinció entre escola pública i privada concertada per a emmarcar-les sota la denominació comuna de "centres sostinguts amb fons públics". Aquesta caracterització resultarà de gran utilitat a la dreta ja que hi podrà encobrir millor els seus atacs contra l'escola pública.

El retrocés dels moviments socials i el desencant per les expectatives generades inicialment pel govern de Felipe González van quedar reflectides en la transmutació dels missatges del PSOE –primer en l'oposició i després en el govern– davant l'ingrés en l'Aliança Atlàntica: "OTAN, d'entrada no" i "En interès d'Espanya, vota sí" respectivament.

De 1988 cal destacar el seguiment massiu d'una gran vaga general i les crítiques a la

política del Ministeri d'Educació, que van acabar amb la carrera de José María Maravall i amb les tímides línies de progrés iniciades en 1982. En els successius executius del PSOE, el pragmatisme i el model tecnicista obrien el pas a la contrareforma educativa. En aquesta etapa també es van materialitzar el traspàs de les competències al País Valencià.

Des del primer moment STEPV es va avançar de la resta de forces sindicals en la lectura del nou escenari i va exigir a la Generalitat el desenvolupament de la LODE en temes clau: gestió democràtica, mapa escolar o formació permanent del professorat.

En 1990, aprovada la LOGSE (Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu), el govern espanyol proposa reordenar el sistema educatiu, el canvi més profund durant l'etapa democràtica, amb un disseny de cursos i etapes que encara segueix vigent. STEPV i altres forces socials, desconfiades, van impulsar una gran mobilització que al País Valencià es va traduir en una vaga "per una Reforma progressista".

TEMPS DE CONTRAREFORMES

D'una autèntica bomba de rellotgeria contra el model de l'escola pública cal qualificar l'acord retributiu de 1991, que introduïa el sistema de sexennis, un pacte denunciat

D'una autèntica bomba de rellotgeria contra l'escola pública cal qualificar l'acord retributiu de 1991, que introduïa el sistema de sexennis

aleshores per STEPV. Els sexennis, com s'ha vist, atempten contra les exigències històriques d'un cos únic d'ensenyants i un model de formació permanent de qualitat, allunyat del mercat de crèdits.

"L'ensenyament està sent torpedinat greument (...) com si l'Administració educativa

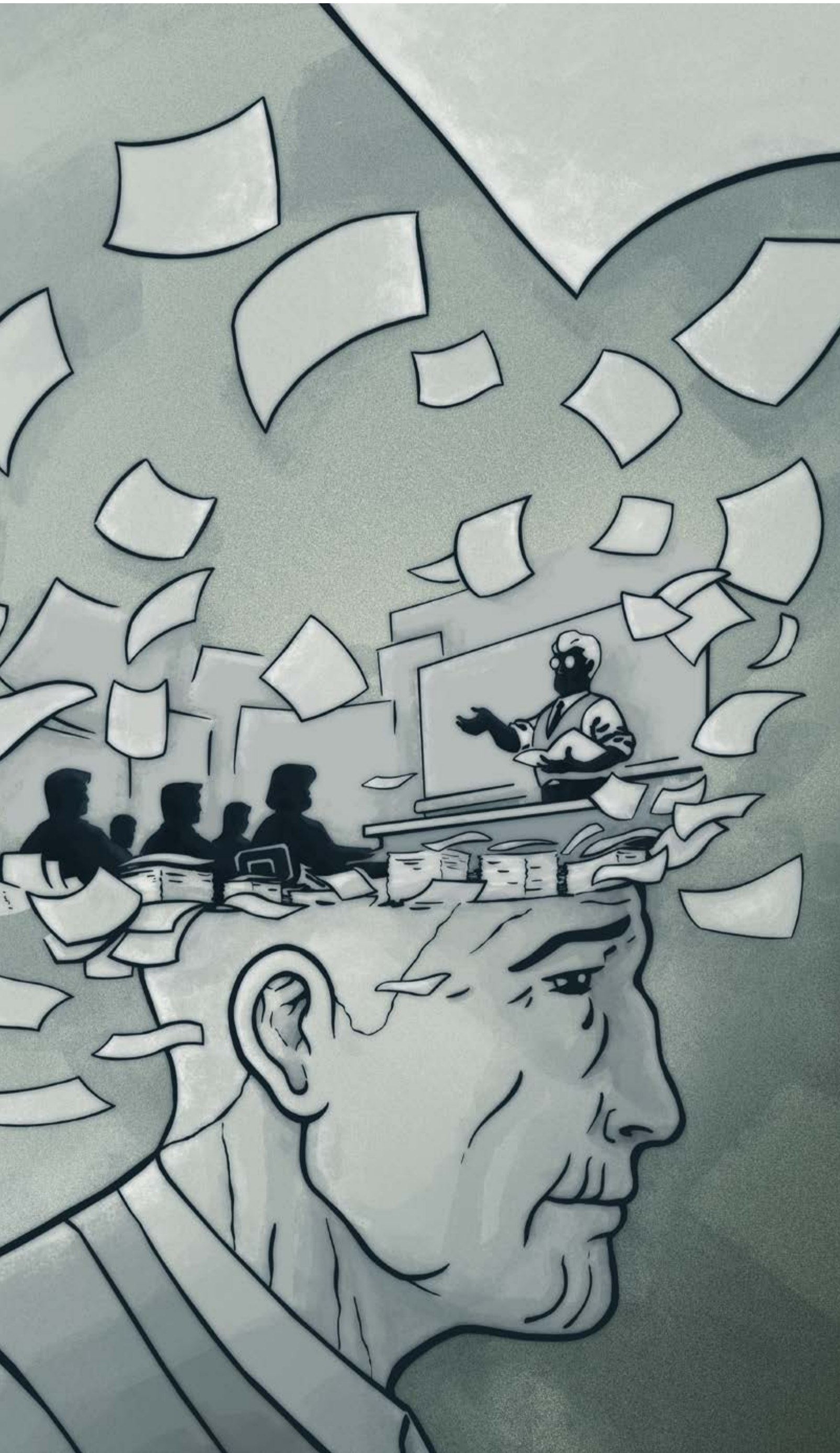
hagués orquestrat un minucios pla per a degradar (...) l'ensenyament públic". Amb aquestes paraules, el Sindicat havia qualificat la gestió del Consell en 1992. Obsessionats a vendre la Reforma més que a construir-la, els responsables de la Conselleria d'Educació van deixar d'interessar-se per una formació adreçada a canviar el pensament i les pràctiques docents. Als encara incipients centres de professors (CEP) se'ls va instar a realitzar centenars de cursos i a repartir crèdits per a bescanviar-los per sexennis. El govern socialista havia decidit canviar el rumb autònom dels CEP: va retallar la seua gestió democràtica i va adaptar la normativa perquè després el PP reconvertira la identitat dels rebatejats CEFIRE (Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius) per a fer-los més burocràtics i centralitzats.

Dos anys després, STEPV feia públiques les seues "Cent propostes en defensa de l'Escola Pública", per a oposar-les als continguts del projecte de Llei Orgànica de Participació Avaluació i Govern dels Centres Docents, (LOPEG) sobre gestió i govern dels centres, de tall neoliberal i involucionista. Eduardo Zaplana accedia en 1995 a la Generalitat i un any després José Maria Aznar ho feia a La Moncloa.

Amb el Partit Popular en el poder s'aprova la Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació (2002) que reordena el sistema, separa la participació (consell escolar i claustre) de l'equip directiu, canvia el sistema per a elegir les direccions i hi introdueix elements del neoliberalisme, com el dret de les famílies "a la lliure elecció de centre".

En 2004, amb el retorn del PSOE al govern espanyol, renaixen les esperances d'un nou marc polític favorable al diàleg i la regeneració democràtica. En aquestes coordenades, al País Valencià entra en escena la Plataforma en Defensa de l'Ensenyament Públic, que reuneix un ampli ventall d'organitzacions i moviments socials per a vertebrar una nova forma de resistència, en la perspectiva de construir un nou "Pacte per l'Educació Pública".

El debat es manté fins a 2006, quan el Ministeri presenta l'avantprojecte de Llei Orgànica d'Educació (LOE), una norma que

decep les forces progressistes, un text que no aposta pel model d'escola pública i que inclou aspectes que accentuen la privatització. Vint anys després s'ha repetit la jugada: un govern socialista que no qüestiona la doble xarxa de centres sostinguts amb fons públics.

Mentre en alguns cercles polítics s'apunta la conveniència d'una llei valenciana d'educació, el PP frena la implantació LODE, ataca l'assignatura d'Educació per a la Ciutadania i aprova successius decrets legislatius com el que regula "drets i deures". En un altre front, el PP tracta de frenar les lluites amb amenaces d'expedients a docents combatius.

En 2011, Mariano Rajoy presideix el nou govern que enceta una dura contrareforma neoliberal concretada en l'esfera educativa en la Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE), encara en vigor. Des d'aquest moment, els governs, l'espanyol i el valencià, atacaran el model d'escola pública amb retallades pressupostàries i finançament creixent al sector privat. De manera reactiva, STEPV amplia la campanya "per una Escola Pública, democràtica, gratuïta i de qualitat, en valencià i plurilingüe" i anima noves mobilitzacions unitàries contra les privatitzacions i la precarietat. Les lluites contra la llei Wert ompliran les pàgines de l'agenda sindical en els anys següents. Seran mobilitzacions que, tot i esquivar els processos assemblearis i participatius, pretenen contribuir al canvi educatiu en conjuntures futures més favorables.

TORNAR A COMENÇAR

El camí cap a l'escola pública iniciat fa més de quaranta anys, una senda en construcció contínua, mai no ha sigut fàcil. Els retrocessos abismals que en matèria legislativa s'han produït en les últimes etapes ens ho posen difícil. Però com el primer dia, qui creu en la funció alliberadora d'una altra escola pública i popular mai no defallirà en la lluita per a construir-la.

Per a saber-ne més:

AA.DD. (1978): *Tots cap a l'escola pública*. València, STEPV.
[<http://www.intersindical.org/stepv/allioli/stepv-000-001.pdf>]

Allioli, *Quaderns de l'ensenyament del País Valencià (quatre èpoques)*
[<http://stepv.intersindical.org/comunes/allioli/C874>]

Sansano, A. (2010): "El Sindicat i la Renovació Pedagògica". En *35 anys fent camí*. València, STEPV.

Sansano, A. (2003): *L'escola que volem. 25 anys de l'Escola d'Estiu del País Valencià a l'Horta*. València, Tàndem.

DEFINIR L'ESCOLA PÚBLICA

«Entenem l'Escola Pública com un projecte ètic: una escola universalitzadora; socialitzadora en els valors democràtics; no segregadora; integradora; no selectiva; laica; que atén la diversitat; que treballa per la transformació social; compromesa socialment i culturalment; solidària; al servei dels classes populars. L'escola pública ha de ser eficient, ha d'oferir qualitat. Però els criteris de qualitat es defineixen en relació a aquests trets que assenyallem, no als criteris que estableix el mercat».

Conclusions de la XX Escola d'Estiu del País Valencià, El Saler, 1995

ESCOLA PÚBLICA I SINDICALISME DE CLASSE

L'escola pública, un model ideal en construcció permanent, supera la dicotomia entre l'escola privada i l'escola estatal. Al País Valencià, ho ha entés així la gent que ha fet de la força sindical hegemònica de l'ensenyament un instrument útil per a harmonitzar vocació pedagògica i compromís social.

Joan Blanco Paz

Exdirector d'Allioli

¿Ustedes desean que yo autorice una escuela a la cual asistan los hijos de 600 trabajadoras? ¡No en mis días! Aquí no necesitamos hombres que piensen; lo que necesitamos son bueyes que trabajen.

Juan Bravo Murillo, president del Consell de Ministres en el regnat d'Isabel II

Al llarg de la història podem identificar iniciatives que han buscat en l'escola un espai per a formar laboralment els futurs treballadors i treballadores. Però el poder, conscient de la importància de la institució escolar, ha tractat d'evitar-les. Escola i treball poden anar units, sí, però amb una intencionalitat més ambiciosa que la mera preparació professional.

Des d'un vessant progressista i alliberador, es podria afirmar que l'escola i el treball –per extensió, el sindicalisme– formen una unitat estable, fins i tot revolucionària. No és casual, doncs, que en plena batalla ideològica sobre el caràcter amb que l'educació s'havia de reflectir en la Constitució, ara fa 40 anys, el llavors president de la Confederació Catòlica d'Associacions de Pares d'Alumnes, Luis Alberto Petit, gosara pronunciar aquestes paraules: "L'escola pública és un mitjà revolucionari molt més eficaç que en el seu dia la lluita de classes."

STEPV, des dels seus inicis en els anys setanta, s'ha esforçat perquè la relació entre escola i sindicalisme s'establisca amb reflexions i acords en paral·lel sobre els models d'escola i de sindicat. Es tracta d'un debat permanent que s'ha configurat en el temps des de fa quatre dècades i que ara continua cimentant el discurs del Sindicat.

DE QUÈ PARLEM

Quan els conceptes d'escola i de sindicat són extensos cal acotar-los per a saber a què ens referim. Parlem d'escola, però d'aquella escola que és, a més, pública. Parlem d'un determinat sindicalisme, el de classe. Potser hi ha qui encara es conforma amb una simplificació que buida el contingut d'aquests conceptes. Sol passar

amb "escola pública", quan s'associen els significants amb una qüestió de titularitat o quan s'ignora que aquest model abasta totes les etapes educatives i no només les d'infantil i primària. Passa el mateix amb el sentit de "sindicalisme" associat sovint amb la capacitat reivindicativa. Fins i tot, en referir-nos a "sindicalisme de classe" algú pot pensar en un grup que comparteix organització amb altres sectors laborals però que no necessàriament disposa d'un projecte ideològic global, en el sentit més ampli.

QUINA ESCOLA?

"Escola pública" és un concepte que no es refereix només a la titularitat del centre, públic o privat, sinó que abasta tot el procés que envolta aquest model d'educació: des de com s'organitza fins a qui s'adreça.

Afortunadament, la resistència contra la dictadura franquista i la lluita per una educació digna van anar de la mà en una conjuntura històrica –els anys setanta– amb molt d'entusiasme, una etapa en què es van invertir molts esforços a assegurar les bigues mestres del bastiment d'un altre model educatiu: el de l'escola pública. Com ja el descrivíem en 1978 (*Tots cap a l'escola pública*), aquesta "escola pública" apunta a un model superador tant de l'estatització com de la privatització de l'ensenyament, un model que posa l'accent en les condicions de l'escola i en el disseny de mecanismes per a la convergència de les actuals xarxes: «L'escola pública és la superació tant de l'escola privada com de l'estatal que coneixem. Una escola no enfocada a reproduir mecànicament la societat, sinó a crear persones equilibrades, creatives, capaces d'estimar, persones transformadores del futur i que s'enfronten a la vida amb seguretat (...) Cada persona en les seues relacions amb els altres desenvolupa totes les seues capacitats i no solament aquelles que el fan un bon mecànic, oficinista (...) Per açò, donar prioritat a la formació completa de l'individu, no és incompatible amb crear ciutadans ben capacitats professionalment".

Aquest discurs va anar elaborant-se simultàniament en diferents territoris de l'Estat amb multitud d'iniciatives i documents que compartien l'objectiu de promoure una autèntica alternativa per a l'ensenyament. Els eixos bàsics d'aquells fulls de ruta presentaven coincidències clau: definició de

l'escola com un servei públic; establiment del cicle únic en l'escola unificada (de qualitat i nivell homogenis, sense discriminacions classistes quant a instal·lacions, mitjans, professorat i continguts); consideració del professorat com un col·lectiu que ha de pertànyer a un cos únic d'ensenyants (amb especialitats disciplinàries), amb dret a la formació permanent i a una capacitat pedagògica adequada, amb remuneracions anàlogues i idèntiques condicions de treball per a tothom.

Aquests aspectes es complementaven amb altres: gratuïtat de l'educació; absència de discriminacions socials; gestió democràtica a tots els nivells; pluralisme ideològic i aconfessionalitat; enclavament en la realitat social, política i cultural immediata;

Els eixos bàsics: l'escola com un servei públic, cicle únic, cos únic d'ensenyants, educació gratuïta, gestió democràtica, pluralisme ideològic i aconfessionalitat

científica; activa i per a la vida; coeducadora; compromesa en la lluita activa contra l'opressió de la dona; activa recuperadora de les cultures, llengües i identitats dels pobles...

LLUITA DE CLASSES

Per definició, un sindicat és un col·lectiu constituït per a defensar els interessos econòmics o polítics comuns a totes les persones associades. Des de la concepció del sindicalisme com una extensió del concepte d'agrupació laboral de defensa mútua, passem a la concepció ideològica, econòmica i política de la lluita de classes: classes socials amb interessos antagònics.

Evidentment, no estem en plena Revolució Industrial: tallers plens de màquines, milers de treballadors i treballadores que venen la seua força de treball en penoses condicions i en llargues jornades laborals... El tipus de treball propi de l'ensenyament en el segle XXI pot semblar-nos molt distant d'aquella època. Però no és casual que de vegades ens

deixem engolir per visions neocapitalistes que tracten d'identificar el sindicalisme contemporani amb una concepció estàtica que ignora el conflicte de classes i que pretén reduir-lo només a una funció associativa de defensa dels interessos econòmics i corporatius. Hi ha qui fins i tot, amb una visió paternalista, dirà que els sindicats s'han de limitar a posar límits als (pocs) excessos del capital.

Des de l'aparició de les primeres associacions sindicals, l'exercici de la reivindicació laboral ha conduït inexorablement a un enfrontament que va més enllà d'una reivindicació concreta i s'emmarca en un conflicte que té a veure amb l'organització política de la societat i dels interessos últims dels sectors dominants. Amb això sorgeix la necessitat d'establir aliances entre tots els treballadors i treballadores que, amb diferents models, pateixen les conseqüències del mode de producció capitalista, que aspiren a l'emancipació completa i plural i a la superació d'un sistema capitalista injust i depredador per a construir una altra societat més justa i solidària.

SINDICATS D'ENSENYAMENT

En l'ensenyament, el sindicalisme de classe ha adoptat diferents formes. Hi ha un "model laboral" que prioritza la millora dels salaris i les condicions de treball del professorat mitjançant la negociació col·lectiva o la mobilització. Hi ha un altre sindicalisme "professional" que incorpora la participació, de manera crítica, en el moviment de reformes educatives que aspiren a millorar l'ensenyament i l'escolarització. També hi ha l'anomenat "sindicalisme de moviment social", que considera que l'organització forma part d'un moviment més ampli a favor del progrés social i que fomenta accions col·lectives més enllà del centre de treball, amb aliances amb altres grups socials per a donar suport a polítiques emancipatòries i de transformació social.

El model de l'STEPV inclou les característiques de les tres propostes anteriors. Es tracta, doncs, d'un sindicalisme "global" que parteix del primer nivell de compromís, la defensa de drets laborals, però no renuncia a cap dels altres eixos. Un sindicalisme, al capdavall, que també és democràtic i representatiu, autònom i

independent, respectuos del pluralisme intern i compromés amb un desenvolupament sostenible.

CONCEPTES CREUATS

Passa el temps però es manté l'interés per fer de l'educació un instrument de reproducció i de dominació. Hi han mutat, però, algunes formes. Les tendències neoliberals actualitzen ara un tracte de favor a un capitalisme de "lliure mercat" que en l'educació es fixa com a meta la

submissió de les inversions a una qüestió fiscal i econòmica: competició, prioritat de l'elecció, rendició de comptes, establiment de rànquings, direcció d'estil empresarial, mercantilització, privatització...

És impossible, doncs, separar els conceptes. Des de la perspectiva que representa una organització com STEPV, escola i sindicat han anat sempre de la mà en la seua versió d'escola pública i de sindicalisme reivindicatiu, autònom, emancipador, democràtic, unitari, sociopolític... És a dir: sindicalisme de classe.

Tot això ha sigut possible perquè les línies bàsiques del model educatiu que defenem ara i adés han sigut dissenyades al mateix temps que construïem el model sindical que necessitàvem. Hem treballat compromesos des del primer dia amb un projecte d'escola global que no renuncia a cap utopia.

Volíem fer créixer una organització en sintonia amb el model ideal, sempre en construcció, d'escola pública. Per això sempre hem tingut present que la defensa de les condicions de treball és inseparable de la implicació en la tasca educativa, com

ho és també el compromís en l'alliberament de totes les persones en una societat que seguim entestats a fer-la més justa, solidària i habitable. Han passat els anys però aquestes idees perduren. Com perdura el model sindical que va nàixer per a defensar l'escola que volíem i volem.

Per a saber-ne més:

(1978): *Tots cap a l'escola pública*. València, STEPV. [<http://www.intersindical.org/stepv/allioli/stepv-000-001.pdf>]

PLATAFORMES I MAREES EN DEFENSA DE L'EDUCACIÓ PÚBLICA

EL TSUNAMI NECESSARI

Beatriu Cardona Prats

Secretariat Nacional d'STEPV, responsable de l'Àrea de les Dones, Intersindical Valenciana

El terme *marea* per a referir-nos a moviments ciutadans de reivindicació és relativament recent. La primera vegada que aquesta accepció de la paraula apareix en els mitjans i, per tant, en l'imaginari col·lectiu, és l'any 2012. Aleshores, el Partit Popular havia desplegat dues peces fonamentals del seu programa neoliberal: Wert llançava el primer esborrany de la llei de qualitat (LOMQE) i González iniciava a la Comunitat de Madrid la privatització d'hospitals i centres de salut.

EL VERD I EL BLANC

Els carrers es van tenir del verd de les samarretes per defensar l'escola pública i del blanc de les bates per defensar la sanitat pública. Paral·lelament a la Marea Verda i la Marea Blanca, vam veure la Marea Groga –la versió catalana de la Verda– i amb posterioritat hem vist altres colors decorant la lluita: jupetins rojos pel tancament de la Radiotelevisió Valenciana i en fluorescent de iaï@ flautes, samarretes granat del col·lectiu de persones forçades a emigrar per la situació econòmica, samarretes taronja per la llei de dependència, i també verdes de la Plataforma contra els Desnonaments (PAH), entre moltes altres.

Així, l'efecte òptic d'un determinat color que avança pels carrers o ompli places ha batejat alguns dels moviments socials i ens resulta natural referir-nos a la lluita per alguna cosa com a "marea". Fins i tot ara n'hi ha que diuen Marea Violeta al moviment feminista, que fa dècades que porta a

cap accions amb el morat com a carta de presentació.

Però una "marea", entesa com a moviment social, és alguna cosa més que moltes samarretes del mateix color caminant juntes. Simbòlicament, la visió de centenars de persones caminant juntes fins a la mateixa meta –amb una harmonia cromàtica sense dissonàncies– és molt poderosa. A més, la marea ens transmet subliminàriament que no hi ha distincions ni rangs entre les persones que en formen part: totes les persones que van de verd tenen els mateixos objectius, comparteixen idees. Una marea s'enriqueix amb diferents matisos d'un únic color, no hi ha uniformitat rígida.

Aquest simbolisme, però, seria totalment buit i, fins i tot, frívol si no tinguera també incidència en la manera com s'han d'organitzar els moviments socials: d'una forma horitzontal i assembleària. Parlem de l'exemple de l'escola pública. Des de sempre, la comunitat educativa ha estat unida amb més o menys intensitat, però fins que no ha aparegut la Marea Verda no s'ha tingut una impressió de veritable coordinació entre famílies, professorat i alumnes.

Els cursos 2012/13 i 2013/14 van ser molt intensos. Cada centre es va convertir en un nucli d'acció i decisió, element imprescindible per un apoderament efectiu de la comunitat educativa. S'organitzaren milers d'assemblees, xarrades, actes, trobades, berenars i sopars reivindicatius, jornades, tancades, amb tota la comunitat educativa implicada, compromesa i lluitant pel mateix fi: tombar la LOMQE i les retallades que pretenien desnonar l'escola pública. Amb la samarreta verda, vam posar en valor l'escola pública i li vam tornar la dignitat que altres li volien arrabassar. Però, per desgràcia, continua a La Moncloa el president del mateix partit que promulgà la LOMQE

Ara, ens toca reprendre aquell esperit de lluita verda i dur-lo més enllà, unir tots els colors de l'arc de Sant Martí perquè prenguen els carrers: que les marees es convertisquen en un tsunami.

MAREES CONTRA LES POLÍTIQUES NEOLIBERALS I PER L'EDUCACIÓ PÚBLICA

Vicent Maurí Genovés

Secretariat Nacional
d'Intersindical Valenciana

La gran majoria dels governs europeus han utilitzat el pretext de la crisi per a practicar polítiques d'austeritat i ajustos en tots els àmbits. Polítiques dictades per organismes internacionals que han assegurat el manteniment dels beneficis dels capitalistes i la banca, a costa de l'augment de les desigualtats socials i els drets socials, laborals i econòmics de la classe treballadora i la majoria de la població.

A l'Estat espanyol, PSOE i PP no van tindre miraments a l'hora de modificar la Constitució de manera ràpida i antidemocràtica per garantir el pagament d'un deute privat que ara seguim pagant tota la població. Ha sigut una política que es va intensificar encara més quan, en 2011, va arribar al govern el Partit Popular. L'escenari que obri el triomf de la moció de censura contra Rajoy i la conformació d'un nou govern planteja interrogants que caldrà abordar en el pròxim període.

Les polítiques neoliberals i d'austeritat també s'han estés al sistema educatiu. El govern espanyol i alguns governs autonòmics han aplicat retallades per a deteriorar l'ensenyament públic, afavorir el sector privat i mercantilitzar un sistema educatiu amb trets segregadors. Han sigut unes reformes educatives regressives que han afectat tot el sistema.

L'anterior govern del PP va posar en marxa la huitena reforma educativa de la democràcia espanyola per a retornar-nos al passat. Per a recular cap a una escola més classista, segregadora i mercantilista i legitimar les retallades d'inspiració neoliberal. Per a posar l'educació al servei dels mercats, al capdavant.

Els darrers anys, a escala estatal i territorial, el moviment sindical i la comunitat educativa han respost a aquesta ofensiva amb protestes i accions de tota mena: vagues generals, manifestacions,

tancades... El treball intens desplegat des del sindicalisme alternatiu i col·lectius socials indignats, el 15M, les Marxes de la Dignitat, No + precarietat, les mareas, les plataformes per la sanitat o l'educació, etc. amb nous enfocaments i estils organitzatius, han desplegat instruments de lluita nous que comencen a donar els fruits encara que només siguen, per ara, canvis sectorials o territorials. La irrupció de nous espais i estratègies de lluita s'explica en bona part pel descontentament amb les pràctiques del sindicalisme majoritari, organitzacions més preocupades per la concertació i el diàleg social que per atacar de soca-rel les polítiques neoliberals i les retallades: la signatura de la reforma de les pensions de 2011 o l'acord per la "millora de l'ocupació pública" de 2018 en són dos exemples reveladors.

Pel que fa a l'educació, a l'Estat espanyol hi ha una tradició que es remunta als últims anys de la Dictadura franquista i al període de l'anomenada Transició democràtica. Des

La majoria de la societat ha entés com a pròpia la defensa de l'educació pública i la millora de les condicions laborals de les treballadores i els treballadors de l'ensenyament

d'aleshores, hi ha una llarga tradició d'unitat i confluència dels sectors més actius de la comunitat educativa –pares, i mares, docents, estudiants i altres sectors socials– en defensa de l'escola pública, democràtica i popular. Les importants mobilitzacions socials impulsades des d'aquests espais unitaris –és el cas, al País Valencià, de la Plataforma per l'ensenyament Públic– s'han consolidat en la major part dels territoris i han esdevingut un instrument ben útil i reconegut socialment. La

majoria de la societat ha entés com a pròpia la defensa de l'educació pública i la millora de les condicions laborals de les treballadores i els treballadors de l'ensenyament.

MOVIMENT AMB ARRELS

La senda de l'organització, la unitat i la lluita que prossegueix des de fa anys, tot i les discrepàncies puntuals, ha servit perquè en el País Valencià i en el conjunt de l'Estat, l'educació siga un dels sectors socials més actius, dinàmics i mobilitzats de la societat. Un dinamisme que s'explica per la confluència de múltiples factors, com ara el de la dedicació i el treball desplegat per sindicats i professorat, treballant colze a colze amb els altres sectors de la comunitat educativa. A més de l'atenció als processos d'aprenentatge d'infants i joves, la complicitat amb les famílies ha sigut fonamental per a aconseguir la seua implicació en unes mobilitzacions massives, unitàries i persistents en el temps.

La vitalitat en els centres educatius de les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA) també ha sigut un factor decisiu. Cal recordar que l'origen del moviment de pares i mares se situa en el tardofranquisme. En unes altres coordinades sense llibertats, les resistències i les lluites es vehiculitzaven sobretot des del moviment obrer, el veïnal i l'educatiu, autèntiques plataformes polítiques d'oposició al règim que també exigien millores en les condicions de vida de les persones. Des d'aleshores, hi ha hagut claustres i consells escolars de centres que han esdevingut espais útils per a la presa de decisions del conjunt de la comunitat educativa, iniciatives que han incidit decisivament en la coordinació i la mobilització del sector educatiu.

La implantació hegemònica de l'STEPV ha facilitat que al País Valencià s'hagen generat processos unitaris de lluita des de la base que han mantingut els discursos pròxims a la pedagogia crítica. En l'ensenyament, el Sindicat ha sigut també una peça clau per a

plantar cara a les pretensions privatitzadores i mercantilistes en la gestió dels centres. Aquests esforços han permés frenar l'ofensiva durant molt de temps, però les majories electorals de la dreta, amb la consegüent extensió de l'ideari neoliberal, les retallades i l'aprovació i el desplegament de la LOMQE han obert distints escenaris per la confrontació. Es tracta d'una batalla ideològica i política fonamental que cal seguir lliurant sense abaixar la guàrdia. Ací és on, ara i ací, cal posar tot l'esforç per a barrar-ne l'extensió.

AGENT MOBILITZADOR

En aquest context, des de posicions crítiques cap al sindicalisme institucionalitzat i la burocratització de les plataformes d'etapes anteriors, les mareas es constitueixen com un espai de coordinació de moviments, assemblees i col·lectius en defensa del sistema públic d'educació. Entre els objectius de les mareas per l'Ensenyament Públic hi ha l'intercanvi d'informació i experiències i la coordinació d'accions conjuntes a escala estatal. Des de les mareas es planteja la urgència de construir un nou model d'educació pública, un repte que requereix la participació, des de la base, de tota la comunitat educativa. És un treball silent i perseverant que ja ha començat fructificar en alguns territoris.

En l'adopció de decisions, les assemblees de centres i de barris, les renovades mareas per l'ensenyament públic aposten per una representació directa, horitzontal i democràtica de la comunitat educativa. Més enllà del conflicte laboral i les reivindicacions particulars dels agents implicats, la lluita de les mareas aposta per la pedagogia crítica i la defensa aferrissada de la qualitat dels serveis públics. Tot en el marc d'una societat democràtica i igualitària que s'oposa amb tots els seus mitjans a la imposició de polítiques neoliberals.

LES DESTROSSES DE LES POLÍTIQUES NEOLIBERALS

- Mercat laboral amb milions de persones aturades; ocupacions precàries i temporals que substitueixen les estables; reducció salarial; joves sense faena i altres que emigren per buscar-ne; augment de l'economia submergida i informal.
- Retrocés de les polítiques socials que exclouen de la sanitat universal les persones immigrants; reducció o supressió de beques d'estudi o de menjador; introducció del copagament farmacèutic; minimització de serveis públics essencials.
- Retrocés de les polítiques d'igualtat de gènere.
- Increment de preus –l'energia, entre altres– que provoquen més pobresa.
- Legislació que pretén acabar amb els drets de la classe treballadora
- Lleis que volen suprimir els drets dels sindicats per a negociar les condicions de treball.
- Lleis que restringeixen llibertats individuals i col·lectives.

ESCOLA PÚBLICA, EDUCACIÓ INCLUSIVA

El debat sobre l'atenció a la diversitat sorgit ja fa més de tres dècades ha anat processant la idea inicial d'integració fins a transformar-la en la d'inclusió, amb uns plantejaments que adopten noves perspectives i mirades globals i que el connecten amb la construcció del model alternatiu d'escola pública.

Xavier Lluch

Associació d'Ensenyants amb Gitanos, MRP Escola d'Estiu del País Valencià

Allò que no és bo per a l'eixam, tampoc no ho és per a l'abella.

Marc Aureli

NO ES POT NADAR SENSE AIGUA

Diguem-ho aviat i diguem-ho clar: no hi pot haver educació inclusiva sense un projecte d'escola pública, és a dir, sense una proposta de socialització igualitària que, des de la diversitat, busque l'equitat i la cohesió social. Perquè l'escola pública és –o, ai!, hauria de ser– l'instrument comunitari generador de ciutadania, factor d'igualtat i de justícia, eina de lluita contra la desigualtat.

Per definició, l'escola pública és un espai no selectiu, reflex de l'heterogeneïtat sociocultural de la nostra societat. Aquesta és una condició indispensable per a educar en valors inclusius: d'una banda, la vivència i la comprensió real i quotidiana de la diversitat; de l'altra, l'exercici contextualitzat i regular de pràctiques que generen cultura inclusiva.

No es pot educar per a la inclusió des d'una visió estreta de la diversitat. Encara menys quan l'acollida d'aquesta diversitat es restringeix, s'esbiaixa o, directament, es nega: no es pot nadar sense aigua. L'educació inclusiva ens interroga –quina societat volem?, quin món projectem?, com organitzem el nostre projecte de socialització?– i serveix per a revitalitzar la

importància de l'escola pública. Aprofitem, doncs, l'energia del debat que ara ens aporta l'educació inclusiva per a adonar-nos de la vigència, la importància i la necessitat del projecte d'escola pública.

BUFEN VENTS DE PONENT

Malgrat el triomf retòric de l'educació inclusiva, aquest discurs no ha produït canvis en les pràctiques reals. I ja sabem que es poden vivenciar sense dificultat valors contradictoris en el terreny simbòlic i retòric i els usos que regulen la pràctica. Sovint bufen vents de ponent i de llevant amb una visió neoliberal de l'educació que l'amera de diferencialisme, competitivitat, especialització... No són precisament un bon camp de conreu per a una visió inclusiva de l'escola.

Un dels efectes d'allò que anomenem neoliberalisme educatiu ha sigut la generació d'una ideologia que naturalitza la diferència i legitima la desigualtat. És una ideologia que es basa en una concepció atomitzada de la

L'educació inclusiva serveix per a revitalitzar l'escola pública. Aprofitem, doncs, l'energia del debat per a adonar-nos de la necessitat del projecte d'escola pública

societat junt amb una visió individualista de la política, en la qual triomfa la percepció egoïsta dels drets i on la perspectiva

comunitària cotitza a la baixa. Aquesta ideologia individualista serveix de justificació dels processos de diversificació, diferenciació, selecció o, fins i tot, segregació escolar. Tot just el contrari d'una concepció inclusiva de l'educació. En el context espanyol, podem identificar algunes dinàmiques que apunten en aquest sentit:

- La promoció d'una ideologia meritocràtica: l'escola al servei del mèrit com a capacitat estrictament individual. Per això la insistència en el discurs del talent i de l'esforç.
- La justificació de propostes educatives diferenciades: l'adaptació de l'oferta educativa a les diferències, la planificació d'espais d'"excel·lència", l'establiment d'itineraris, la desacreditació dels models de comprensivitat, l'aval i legitimació de respostes "diferenciades" per gènere, la classificació de centres i l'ús de l'avaluació externa...
- La naturalització de la competència en l'àmbit educatiu tot promovent una cultura de la competència entre centres per exercir la llibertat d'elecció i criteri regulador de la planificació educativa.

Cal recordar la LOMQE com un groller exemple de la política educativa, un engranatge al servei de la ideologia meritocràtica i classista, antítesi de l'educació inclusiva.

QÜESTIÓ DE NOMS?

Acceptem que sovint "el nom fa la cosa": els termes designen models, perspectives, paradigmes. Uns ens acosten i altres ens allunyen del projecte d'escola pública. Des del naixement del debat, allà pels anys huitanta, al voltant de l'anomenada "atenció a la diversitat" fins a les darreres propostes d'educació inclusiva, se n'han desenvolupat perspectives amb significats

conceptuals i ideològics ben diferents. Un llarg procés on han estat fonamentals les reivindicacions socials, la reconceptualització de la discapacitat, la consideració de la interculturalitat, el reconeixement de la diversitat de gènere... Un procés que ha produït un canvi fonamental de paradigma: des de la integració a la inclusió. Ningú pot qüestionar ara que tots els centres han d'assumir una perspectiva inclusiva: d'assumpció de la diversitat, recerca de l'equitat i lluita contra la desigualtat.

El sentit de l'anterior enfocament "integrador" s'esdevenia de la identificació d'un grup específic de persones, amb diferents dimensions de discapacitat o de diferència, susceptibles de ser integrades i en la perspectiva de facilitar-ne l'escolarització tot modificant les condicions i el funcionament de l'escola. Però l'èmfasi se situava sovint des d'una perspectiva individualitzada i adaptativa, sense qüestionar la mirada global de la institució educativa.

La inclusió, tanmateix, comença des del projecte d'escola pública: implica

La inclusió implica que totes les xiquetes i els xiquets d'una determinada comunitat es socialitzen junts, independentment de les seues condicions

que totes les xiquetes i els xiquets d'una determinada comunitat es socialitzen junts, independentment de les seues condicions

individuals, socials o culturals. Una escola on no hi ha requisits d'accés ni biaixos selectius, una escola que organitza la seua estructura i propostes pedagògiques per a donar resposta a les necessitats educatives de tothom, amb una revisió del mateix concepte de diversitat, no únicament restringida a l'àmbit de la discapacitat, sinó referida també a la diversitat funcional, a factors socioeconòmics que puguen generar situacions de vulnerabilitat i risc, a característiques sociofamiliars i culturals diverses, a factors emocionals, de gènere, sexuals...

Mentre que a la integració l'èmfasi està en l'adaptació dels subjectes tot identificant les seues necessitats, en la inclusió el centre d'atenció és la transformació global de la resposta educativa perquè l'escola promoga l'èxit d'aprenentatge i la participació en igualtat de tot l'alumnat.

EDUCACIÓ INCLUSIVA

L'educació inclusiva té com a propòsit l'atenció educativa per a afavorir el desenvolupament de tot l'alumnat i la cohesió de la comunitat. La comunitat és

el concepte clau: és punt de partida – tots i totes pertanyem a un *nosaltres* divers i complex que té valor *per se*–, és també mitjà –els membres de la comunitat ens enriqueixim, ajudem al desenvolupament i el creixement dels iguals amb la nostra interdependència– i és finalitat –la comunitat ho és en la mesura que s'orienta a la cohesió i a l'equitat entre els seus membres–. L'educació inclusiva genera una autèntica comunitat, és a dir, un grup d'individus que ha après a comunicar-se, a comprendre's, a establir lligams i compromisos, a sentir-se acceptat i emparat, a cercar objectius

comuns, a assumir una responsabilitat compartida.

L'EIXAM I L'ABELLA

L'escola pública és garantia del bé comú. En la nostra doble condició d'individus i de part de la comunitat, convé fer cas a la dita i procurar el bé comú que, alhora, significarà també el bé pels individus. El projecte de bé comú que representa l'escola pública no pot concebre's sense una perspectiva d'escola inclusiva. I a l'inrevés: no hi haurà educació inclusiva sinó des d'un sistema educatiu que treballa per a una societat que, des de la diversitat, busque generar una comunitat més cohesionada, més equitativa, més justa.

Per a saber-ne més:

Apple, M. (2002). *Educar "como Dios manda": mercados, niveles, religión y desigualdad*. Madrid: Paidós Ibérica.

Booth, T. i Ainscow, M. (2000). *Guía para la evaluación y mejora de la educación inclusiva. Desarrollando el aprendizaje y la participación en las escuelas*. Madrid: CSIE i Consorcio Universitario para la Educación Inclusiva.

Echeita, G. (2006). *Educación para la inclusión. Educación sin exclusiones*. Madrid: Narcea.

Huguet, T. (2006). *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó.

Stee, R. (2012). *La escuela extraordinaria. Exclusión, escolarización y educación inclusiva*. Madrid: Morata.

TRETS DE L'ESCOLA INCLUSIVA

- Oberta, permeable, sensible a les necessitats i característiques de l'entorn.
- Fomenta plans de sensibilització per a la comunitat educativa.
- Valora la diversitat i l'heterogeneïtat i estimula les interaccions i les relacions interpersonals.
- Promou l'autonomia organitzativa i la vinculació adaptativa al context.
- Planifica un desenvolupament curricular relacionat amb els interessos i les necessitats de la comunitat.
- Valora la diversitat com a riquesa i instrument d'aprenentatge.
- Para atenció a les necessitats individuals.
- Vetla per l'eliminació de qualsevol tipus de barreres o entrebancs pels membres de la comunitat.
- Equilibra el desenvolupament de capacitats cognitives, socials i afectives.
- Genera canvi social: interfereix i influeix en el context.
- S'obri al propi entorn i participa en plans i programes d'àmbit comunitari.
- Socialitza en la diversitat, la interdependència, l'acceptació, l'ajuda.
- Utilitza metodologies d'interacció i de cooperació.
- Desenvolupa projectes cooperatius i programacions compartides.
- Treballa amb perspectives interdisciplinars i projectes de treball.
- Planifica l'avaluació i la dissenya tenint en compte l'alumnat.
- Adequa les mesures i suports a l'alumnat, amb la màxima inclusió possible.
- Organitza i estimula la formació del professorat sobre tractament de la diversitat i necessitats educatives.
- Treballa la cultura de la mediació i el tractament pedagògic del conflicte.
- Afavoreix l'accés i la participació de l'alumnat, amb una gestió democràtica.
- Facilita suports i recursos addicionals a l'alumnat més vulnerable.

TREBALLADORS DE LA CONCERTADA, PEL MODEL VALENCIÀ D'ESCOLA PÚBLICA

UNA XARXA ÚNICA PER A TOT L'ENSENYAMENT

Aquest treball torna a bussejar en els principis fundacionals d'una organització assembleària i de classe com STEPV, preocupada des dels orígens pel disseny d'un model valencià d'escola pública integradora de les actuals xarxes finançades amb fons públics, també la dels centres privats concertats.

Colla del SATE

Vicent Martínez, Plàcid Sánchez, Ezequiel Castellano, Norbert Vila i Joan Moliner (mestres i sindicalistes jubilats de l'ensenyament concertat del País Valencià)

Les arrels dels estatuts d'STEPV en les comarques centrals cal buscar-les en el que fou el Sindicat Assembleari de Treballadors i Treballadores de l'Ensenyament de València (SATE), constituït en els anys setanta del segle passat i que confluirà amb les organitzacions germanes de les comarques del nord i del sud. Des d'un principi, l'article 4t dels estatuts de la nova organització deixen molt clares algunes coses, com que el Sindicat acull "totes les persones treballadores de l'ensenyament, de la resta de serveis públics i de qualsevol altre sector del món del treball, que lliurement s'hi afilien, tant si treballen com si estan en situació d'atur forçós, així com jubilació o en situació d'excedència. No existirà cap tipus de discriminació en funció del sexe ni de les creences polítiques, religioses o filosòfiques. STEPV acceptarà l'adhesió de futurs treballadors i treballadores, i estudiarà les relacions amb altres col·lectius autònoms".

En articles posteriors –el 13é i el 14é del capítol II– es marquen les característiques d'una organització "reivindicativa de l'Escola Pública, Popular i Valenciana, que incorpore un model d'Universitat Pública i Democràtica, d'un ensenyament íntimament lligat als interessos i les necessitats de la classe treballadora i, en general, de totes les reivindicacions que té plantejada l'educació al País Valencià, a l'Estat i a Europa".

Però, a més, el Sindicat "busca la participació dels pares i mares, alumnat, personal docent i personal d'administració i serveis, i entitats populars i arrelades a l'entorn, per a la consecució d'una gestió democràtica dels centres". En definitiva, segons l'article 16é dels estatuts, "són finalitats del Sindicat conquerir un ensenyament públic, gratuït, obligatori, democràtic, no discriminatori, en règim de coeducació, científic i crític, pluralista,

aconfessional i de qualitat, finançat amb fons públics, gestionat democràticament i adaptat a la realitat social, cultural, històrica i lingüística del País Valencià, i garantir una xarxa de centres públics que permeta una escolarització total, adequada i gratuïta des dels zero fins als setze anys".

PONÈNCIES I CONGRESSOS

El marc polític de l'organització el determinen per les ponències aprovades en els respectius congressos i, en l'ensenyament concertat, per la que emmarca l'acció política i sindical. El V Congrés d'STEPV [Guardamar del Segura, 1992] va aprovar la ponència "Escola Pública/ Escola Privada: l'alternativa d'STEPV" i la de política educativa que abordava els trets que defineixen el nostre model d'escola pública: "defensem una escola de caràcter públic que supere tant l'estatització com la privatització; gratuïta, gestionada democràticament, ideològicament pluralista i laica, arrelada a la realitat cultural i sociopolítica immediata, científica, impartida en un tronc únic i per un cos únic d'ensenyants, coeducadora".

Quan es reivindica qualsevol cosa o s'intenta conquerir-la es perquè encara no s'ha aconseguit, i és des d'aquesta perspectiva que hem de plantejar la imbricació de l'escola concertada. Millor dit, de les treballadores i treballadors de l'escola concertada que reivindiquen l'escola pública

com s'ha definit i està arreplegada en els textos al·ludits abans.

És cert que l'escola en què treballem ara mateix no és escola pública. Però s'ha de deixar clar que com a col·lectiu, ara i sempre, tenim una línia política i sindical que ens marca el camí cap a una xarxa única que STEPV segueix reivindicant.

En les actuals circumstàncies, cal analitzar el marc legal i polític. Atesa la correlació de forces a escala estatal –de què depèn l'estructura del sistema educatiu–, a hores d'ara resulta impossible establir una xarxa única de caràcter públic, ja que la majoria parlamentària no està pel canvi del sistema. A més a més, les interpretacions polítiques jurídiques de l'article 27 de la Constitució espanyola van en el sentit contrari. També hem de ser conscients del que ens falta –i per tant queda lluny– per a avançar cap al model d'escola pública que hem descrit. En primer lloc topem amb la titularitat del centre i amb la regulació legislativa dels concerts educatius com a complementaris de l'ensenyament de titularitat pública i no com subsidiaris.

Des de la promulgació de la LODE (1985) el debat s'ha limitat a abordar la titularitat dels centres educatius en compte de referir-se a aspectes més globals, com ara la necessitat de comptar amb sistemes educatius integradors articulats al voltant de l'interès públic de l'ensenyament. Ha sigut al capdavant un debat, reduït als àmbits social, polític i jurídic, que ha bandejat la constitució d'un sistema únic constituït a partir de la confluència de les actuals xarxes, la pública i la concertada, mantingudes amb fons públics.

L'actual sistema educatiu no respon en conjunt als criteris d'interès públic sinó més prompte al contrari: és un sistema socialment segregador en el qual coexisteixen interessos enfrontats. Les conseqüències són moltes, des de l'ideari del centre, amb el que comporta d'adoctrinament i selecció

El debat ha abordat la titularitat dels centres i no la necessitat de comptar amb sistemes integradors, que vetlen per l'interès públic de l'ensenyament

de l'alumnat i professorat, de limitacions a la llibertat de càtedra, etc., fins a aspectes com la manca de democràcia, la limitada i formalista participació de la comunitat escolar –per falta de competències del consell escolar del centre–, l'opacitat de la gestió econòmica i pedagògica, l'incompliment del manament de gratuïtat...

MODEL INTEGRAT I INTEGRADOR

La situació descrita no ens ha de portar a l'acceptació i l'immobilisme. Ans al contrari, del que es tracta és de "reivindicar i conquerir", com assenyalen els nostres estatuts. El Sindicat ha de generar propostes integradores i socialment il·lusionants que permeten superar l'adversitat i no perdre de vista que la nostra responsabilitat és fer passos cap a la xarxa única. Si som incapaços de fer-ho mai no arribarem a assolir el nostre model d'escola. Hi restaran fora del model vora d'un 35% de centres, treballadores i treballadors del sistema educatiu valencià.

En el passat recent, s'han produït situacions que ens donen motius per a l'optimisme. Són els casos del pas a la

xarxa de titularitat pública de les ikastoles d'Euskadi, de les cooperatives catalanes i del centre d'Alts Forns del Mediterrani, a Sagunt. En tots els casos, les treballadores i els treballadors han vist satisfetes les seues exigències laborals. Per iniciativa d'STEPV i de la Confederació d'STEs, el Consell Escolar Valencià i el de l'Estat van aprovar resolucions en que s'instava l'Administració a avançar en l'homologació funcional de les dues xarxes.

Per sendes semblants han d'anar ara les nostres propostes. En primer lloc, exigir l'estricta compliment de la legislació pel que fa a admissió d'alumnat, la gratuïtat real, el compliment dels acords signats –pagaments dels sexennis, homologació de les plantilles–,

El Sindicat ha de generar propostes integradores i il·lusionants per a superar l'adversitat i no perdre de vista la responsabilitat de fer passos cap a la xarxa única

garanties del lliure exercici de la llibertat de càtedra, respecte a la llibertat de consciència de l'alumnat i del professorat, control estricte dels fons públics...

CANVIS ESTRUCTURALS

Cal exigir la modificació de la normativa que regula el sistema educatiu per a avançar cap a la xarxa única, canvis que han d'abraçar l'eliminació de l'ideari de centre, la recuperació de les competències que la LODE atribuïa al Consell Escolar de Centre, l'elecció democràtica de totes les responsabilitats pedagògiques, la modificació dels mecanismes de contractació perquè giren al voltant dels mèrits i la capacitat, sistemes de contractació gestionats pel Consell Escolar que cal que s'apodere per i supervisar tot el procés de l'administració educativa. Però a més, s'han de renegociar aquells aspectes dels acords signats, que han quedat desfasats –plantilles, càrrecs pedagògics, formació, recol·locació...– i, sobretot, fer una clara defensa dels llocs de treball i de les condicions laborals davant qualsevol canvi que afecte el sector.

Les treballadores i els treballadors progressistes en l'ensenyament privat disposem d'un espai per a lluitar pels nostres ideals i defensar-nos de les polítiques neoliberals, les patronals i l'Administració. Ningué no ha de sentir-se exclòs per un (pervers) discurs sobre l'escola pública que, moltes vegades, sovint de manera interessada, confon la institució escolar a la qual aspirem amb la que a hores d'ara és finançada amb fons públics i que disposa de centres de titularitat privada o pública. Cal dir que aquesta interpretació esbiaixada tracta de confondre les treballadores i els treballadors de l'ensenyament concertat per a atacar organitzacions que, com STEPV, sempre ha deixat clars que els nostres interessos, com a part de la classe treballadora, són antagònics als de la patronal.

Aquesta, i no altra, és l'opció d'una organització sociopolítica, autònoma, solidària amb les aspiracions cíviques, sense vocació profètica d'elit i amb un compromís de treball junt amb altres que defensen polítiques de progrés que ens acosten cap a una escola pública valenciana, un model que caldrà seguir construint entre totes i tots.

ENTREVISTA

MARTA FERRER, MESTRA DEL CRA DE BENAVIDES

“LA DEMOCRÀCIA REQUEREIX ESCOLTAR A TOTS, NO NOMÉS ALS MESTRES”

Marta Ferrer Ribelles (Quartell, 1980) és mestra del Centre Rural Agrupat (CRA) de Benavites-Quart de les Valls (Camp de Morvedre), on un jove i entusiasta equip directiu impulsa un projecte educatiu innovador i arrelat al territori. Cap d'estudis durant tres cursos, segueix implicada en el procés transformador encetat fa sis anys en una escola que també desplega iniciatives de formació –“ací vénen a formar-se mestres que desitgen treballar de manera més innovadora i cooperativa”– i que promou de manera excepcional la participació d'alumnes, famílies i professorat, una referència per a l'escola pública valenciana del segle XXI.

Rafa Miralles

Cap de redacció d'Allioli

Fotos: Amadeu Sanz

Com sorgeix en el seu centre el procés de canvi?

Avançar cap a una escola més democràtica era una reflexió que ja venia de lluny. Un pare de l'escola, que llavors era estudiant de Magisteri, ens va parlar de les comunitats d'aprenentatge i després vam treballar aquella proposta amb el MEICRI (Millora Educativa i Ciutadania Crítica), un nucli de docents de la Universitat Jaume I que s'hi va implicar i que ara segueix acompanyant-nos.

Què pretenien?

Buscàvem un model formatiu que implicara tot el claustre, un projecte que encara seguim definint perquè els nous mestres i les famílies que hi arriben el facen propi. És un procés que està viu i es manté obert.

Com s'estructura l'escola?

Som una vintena de mestres que treballem en dos aularis, un a Quart de les Valls i un altre a Benavites. Hem crescut perquè cada volta s'acosten al centre famílies de la contornada atretes pel model que impulsem.

Quins aspectes han canviat?

Primer ens vam formar en pràctiques metodològiques que pretenen demostrar que determinades activitats produeixen l'aprenentatge. Participaven persones expertes en distints temes, qui entenia en fotografia venia i feia una sessió en l'aula. En les tertúlies dialògiques triàvem un clàssic de la literatura: mestres, alumnes i famílies el llegíem i comentàvem en grup les sensacions que ens produïa.

Què té a veure tot això amb el canvi de projecte educatiu?

Aquestes pràctiques han anat canviant la dinàmica del centre. Abans, la participació pedagògica no existia, les famílies i l'ampa es limitaven a aportar diners o a col·laborar en les festes escolars.

Però pareix que el model de les comunitats d'aprenentatge se'ls va quedar curt.

Vam veure que era una proposta molt rígida i tancada que ens impedia adoptar les estratègies a la nostra realitat. Ens preguntàvem: “Per què no puc triar en compte d'un llibre clàssic un altre de més motivador?”.

Hi ha escoles que sí que accepten les regles del joc que altres estableixen.

Nosaltres preferim adaptar-les al nostre context. No es pot aplicar una mateixa

proposta a distintes realitats ni demanar a tots els mestres que facen el mateix. Les pràctiques s'han de personalitzar en funció de les maneres peculiars que tenim d'entendre l'educació.

I per això es van atrevir a dissenyar un projecte singular.

Vam decidir que la democràcia i la participació serien les línies mestres del nostre projecte. Per concretar-ho, vam fer una jornada de portes obertes i vam trobar un lema que ens identificara, “Som Escola”. Fa poc l'hem actualitzat: “Som més que un CRA”.

Amb quines estratègies ho van justificar?

Vam recórrer als somnis, a somiar l'escola que volíem. En una línia del temps vam posar les coses havien passat en l'escola. També demanàvem a la gent del poble, persones majors, mestres jubilats, familiars i xiquets que ens contaren els seus somnis.

La Comissió Coordinadora és el nostre peculiar Consell Escolar, un òrgan ampliat i obert a totes les persones de la comunitat educativa

Què van somiar?

L'estructura de l'escola que volíem: més gran, amb més espais i amb una aula de música. Els xiquets van fer una maqueta amb la distribució dels espais, el pati, uns panells musicals, un rocòdrom, les escales, l'ascensor... Somiàvem coses molt elementals com posar xarxes a les porteries del pati o fer

excursions a la neu. Però també va aparèixer el tema de la participació: com escoltar tota la comunitat educativa.

Aquella era la clau per a encarar la transformació de l'escola...

El repte era com avançar cap a una escola democràtica i comptar amb la veu de tots, no només dels mestres.

Com hi participen ara alumnes i famílies?

Fem assemblees en tots els cursos. En primària, els acords de les assemblees d'aula es traslladen en cada poble a les assemblees d'aulari. Cada grup porta la seua proposta i un portaveu l'exposa amb un megàfon en el pati perquè tots el senten.

Com encaren el fenomen de la immigració?

Sabem que hi ha persones a qui els costa d'acceptar la diversitat, però en el claustre tenim ben clar que totes les persones són iguals, vinguen d'on vinguen. La millor manera d'afrontar els prejudis és compartir moments i experiències, i comprovar que, amb la diversitat, totes les persones hi guanyem. Les diferències no són cap inconvenient sinó tot el contrari, ens serveixen per a aprendre més.

Com funciona la Comissió Coordinadora del CRA?

És el nostre peculiar Consell Escolar, un òrgan ampliat i obert a totes les persones de la comunitat educativa que hi volen participar.

No és el claustre el que ho decideix tot?

En l'educació és molt important el que diguen les famílies, que tenen una visió pròpia sobre l'educació dels xiquets. Què millor que parlar i dialogar entre nosaltres?

Els acords de la Coordinadora, tenen caràcter decisorí?

Per descomptat. Després de sentir els diferents punts de vista, intentem trobar un camí comú. Si el tema és molt important i no podem arribar-hi, parem la reunió per a reprendre-la en un altre moment. Molt poques vegades hem recorregut als vots dels membres del Consell Escolar.

La gent no es cansa de participar-hi?

Depenent dels temes que s'hi tracten, hi ha temporades que hi participen més unes famílies o unes altres, però en el poble va penetrant la idea que l'educació també es basa en la participació. L'entusiasme i l'optimisme dels mestres és fonamental per a tirar avant aquestes dinàmiques.

Què en diu l'alumnat?

El més important és com ho viuen els xiquets, que aprenen a defensar els seus punts de vista davant dels adults. Enguany els més grans es van presentar al Ple de l'Ajuntament i van demanar que se'ls tinguera en compte.

I l'equip directiu, com presenta el projecte?

Amb un lideratge que intenta estar molt proper a les persones, que assigna responsabilitats, però sense manar, es tracta de deixar que altres facen i presenten propostes. I també d'acceptar-les.

Una mica complicat, sembla.

En l'organigrama de l'escola tenim mil i una coordinacions docents, tot el món en té assignada alguna... Moltes tasques, que han d'estar ben distribuïdes perquè no quede cap persona sense responsabilitats. Tot ho hem de fer entre tots.

Què fan perquè les reunions siguin efectives?

Al principi les reunions es feien eternes i no arribàvem a un final, s'havia de parlar de tot... Veiem que no podíem parlar del pla de convivència sense haver-lo llegit abans i que calia fixar un temps per a discutir-lo. Ara, els ordres del dia estan oberts, qualsevol persona pot proposar sempre algun punt nou. És una fórmula que funciona.

No hem parlat sobre els idiomes vehiculars de les activitats educatives.

El valencià és la llengua del poble i de l'escola. Cada volta tenim més alumnes castellanoparlants als quals els transmetem, com fem amb els mestres nous i amb les famílies, la importància d'usar amb normalitat la llengua pròpia.

Les TIC, ajuden o dificulten els avanços cap a l'escola democràtica?

Les tecnologies estan molt presents en la nostra vida diària i l'alumnat ha de saber utilitzar-les i aprendre amb elles. En l'escola ja no gastem diners amb llibres de text, ara tenim ordinadors i tauletes electròniques.

Què té a veure un ipad amb l'aprenentatge i la democràcia?

Uf! No sóc la més experta per a parlar-ne. Però tenim persones que sí que ho són i que ens ensenyen moltes coses. Les tecnologies, els blocs d'aula, el *classroom*, els *drives*, o el correu electrònic són només recursos educatius.

Per a saber-ne més:

Sóm més que un CRA (CRA de Benavites – Quart de les Valls)
[<http://sommisqueuncra.org>]

“APRENC DE LA GENT AMB QUI TREBALLE”

Per què es va fer mestra?

De primeres, el que m'interessava era estudiar Audició i Llenguatge, el procés lingüístic per a parlar i comunicar-se. Com a mestra vaig descobrir més tard altres situacions de l'aprenentatge, els processos que fa el cervell, no només el llenguatge.

Com es va estrenar professionalment?

En un institut molt gran de Mallorca, res a veure amb el que faig ara. Però aquella primera experiència també va ser molt enriquidora.

Què la preocupa més del seu ofici?

Que tots els xiquets se senten a gust en l'escola, que s'ho passen bé amb els companys i els mestres, que ningú no se senta exclòs i que es respecten les diferències.

Quins corrents pedagògics marquen el seu compromís docent?

Més que d'autors o corrents pedagògics aprenc de la gent que treballa amb mi. He tingut la sort de conèixer el que fan mestres amb compromís i sense por d'innovar, persones humils que comparteixen tot el que saben i que ho donen tot pel seu alumnat.

Què li diu a qui vol innovar en l'aula i no sap per on començar?

Que no abandone de sobte el llibre de text i que comence per alguna coseta senzilleta, un projecte de treball, per exemple. Però

aquest canvi només s'enriqueix de veres quan després s'hi implica un grup de mestres.

És l'única dona en el nucli dinamitzador del CRA.

Vaig acceptar ser cap d'estudis però amb el segon fill m'ho vaig haver de deixar. Ara seguisc implicada en el projecte perquè en un claustre tots hem d'exercir tasques de responsabilitat.

És difícil conciliar la maternitat amb la docència?

És molt estressant. Ser mare requereix una dedicació més exclusiva, sobretot els primers anys, tens poc de temps per a preparar tasques escolars. Dedicar-te als xiquets és el primer, però quan eres mare això costa d'aplicar.

Creu que l'educació és política?

L'organització democràtica d'un centre és política i l'escola ha d'ensenyar com funciona la societat.

Quina funció és la més important per una mestra?

Has de saber moltes coses però l'important és la predisposició per a aprendre, per a canviar les pràctiques com a docent i per a ser comprensiva amb altres mestres, famílies i alumnes.

Per quina utopia cal treballar en l'aula?

Sense cap dubte, per la inclusió educativa.

ESCOLA PÚBLICA I RENOVACIÓ PEDAGÒGICA

Els Moviments de Renovació Pedagògica mantenen el seu compromís amb el model educatiu de l'escola pública. Al País Valencià han sorgit nous grups que aposten per un canvi educatiu i intercanvien experiències docents. Coincideixen a exigir a l'Administració una altra formació, vinculada a les pràctiques a l'aula.

Empar Martell Farnós

Mestra del grup Bufanúvols, presidenta de l'MRP de Castelló

Renovació o innovació? Pensava transcriure les definicions dels diccionaris però ho deixaré estar. Com que "innovar" no és un terme exclusiu del món de l'educació, preferisc associar "renovació pedagògica" a la voluntat de repensar l'educació, que és el plantejament que m'interessa destacar.

Hi ha un inconformisme social bastant estès amb determinades manifestacions d'un sistema educatiu que reproduïx els patrons del model industrial estandaritzat i conformista. Des d'aquest marc general, es tracta de desvincular l'ensenyament de les pautes dominants del sistema. D'acord, volem ensenyar d'una manera diferent però per què volem fer-ho? Com ho farem? Des de les aules sovint ens llancem a renovar –o a innovar–, però sense reflexionar-hi massa. Mentrestant, els Moviments de Renovació Pedagògica (MRP), un conjunt de col·lectius d'ensenyants preocupats pel canvi en les aules, fa molts anys que lluiten i reflexionen de manera autònoma en la perspectiva d'avançar cap a una escola pública, democràtica, valenciana, inclusiva... Una escola que pensa i reflexiona. Acompanyar el desig d'innovar a l'aula d'una reflexió col·lectiva sobre el sentit de l'acte educatiu ens servirà perquè, a més de canviar el nostre model d'ensenyament, construïm entre totes i tots un altre model d'escola.

UN NOU IMPULS

Ara mateix, al País Valencià, hi ha nuclis significatius de mestres que comencen a introduir canvis importants en les seues pràctiques educatives. S'organitzen en

grups de treball, es formen de manera autogestionària i comparteixen experiències en trobades i jornades, escoles d'estiu, escoles d'hivern... Les escoles es transformen des de dins. Sembla que un nou impuls en l'educació, molt de temps després del que va esclatar en les anys setanta i vuitanta, torna a emergir amb força.

Escoles que utilitzen l'aprenentatge basat en projectes (ABP); aprenentatge per al desenvolupament de les competències clau, aprenentatge cooperatiu, metodologies per al treball col·lectiu; aprenentatge basat en problemes; aprenentatge per al desenvolupament del pensament crític; ambients d'aprenentatge; tertúlies

Els Moviments de Renovació Pedagògica lluiten i reflexionen de manera autònoma en la perspectiva d'avançar cap a una escola pública, democràtica, valenciana, inclusiva...

dialògiques; aprenentatge a partir del joc (gamificació); ensenyament del pensament creatiu (*design thinking*)...

Ens hem plantejat si aquestes experiències, indubtablement innovadores, tenen sentit en el nostre projecte de centre? En tenim, de projecte? El coneixem? Hem reflexionat amb les companyes i els companys

i hem compartit les bases dels canvis que volem introduir? Disposem de la formació adient per a seguir les noves metodologies o introduir aquests canvis en les nostres aules? La intenció és bona i cal donar suport a les innovacions educatives, però per què no en parlem abans i ens posem d'acord sobre què necessitem?

ESCOLA PÚBLICA

Des dels MRP defensem una escola pública en la qual, com diu M. Ángeles Llorente, "totes les persones tenen el seu lloc". Una escola completament gratuïta, democràtica, amb autonomia pedagògica i de gestió, plural ideològicament i culturalment. I, per descomptat, laica. Aquestes bases han de sostenir la nova escola que volem. Recordem la Segona República (1931-1936), una etapa històrica en la qual des del govern es defensava una educació pública, laica, gratuïta, amb un caràcter actiu, creador i acompanyada d'un compromís social. Més de vuitanta anys després, comprovem amb tristesa que encara hi ha molt de camí per recórrer.

FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

Els MRP sempre han donat molta importància a la formació contínua. Les mestres som professionals de l'ensenyament immerses en un procés de continua formació que ha de ser de qualitat perquè ens faça reflexionar i aprofundir.

El tipus de formació que actualment se'ns ofereix des de l'Administració és insuficient i per això hi ha mestres que hem hagut de

buscar-nos la vida, carregar les despeses d'unes activitats que ens hem d'autofinancar, desplaçaments inclosos. El professorat valencià reclama dels CEFIRE una autèntica oferta d'activitats de formació de qualitat i obligatòria per a tot el professorat. Una formació que ha de relacionar teoria i pràctica i que hauria d'incorporar el mestratge dels grans referents en educació: Freinet, Piaget, Montessori, Malaguzzi, Bruner, Vigotsky, Freire...

Una formació que incorpore metodologies actives, participatives, crítiques, creadores, investigadores. Fins ara, només MRP i sindicats han tractat de compensar l'absència d'aquestes orientacions davant la manca d'una oferta específica formativa de l'Administració educativa.

Pel que fa a la formació inicial del professorat, potser és ara el moment de plantejar-nos quin perfil professional de persones cal formar, quines destreses i coneixements hauria d'adquirir qui ha triat l'ofici d'educar. La societat necessita un professorat compromés, amb una bona actitud cap a les altres persones involucrades en la tasca educativa. Docents investigadors, homes i dones que escolten i observen els processos d'aprenentatge amb una mirada positiva cap als infants i que són capaços de dialogar en tot moment amb la resta d'actors educatius. Docents ben formats però oberts a aprendre de manera contínua.

UNIVERSITAT

Com a instància responsable de la formació inicial dels mestres, la universitat té també una responsabilitat fonamental en la

renovació pedagògica. Durant l'anomenat procés de Bolonya, els anys en què es va sotmetre a debat el futur dels ensenyaments superiors, es van apuntar alguns canvis però una majoria de problemes segueixen sense resoldre. Més que debatre els continguts curriculars, ara són prioritàries altres coses com, per exemple, definir el tipus de formació pedagògica i vincular-la amb la pràctica docent.

També hi ha pendent la formació en la carrera docent dels professionals del primer cicle d'educació infantil; la creació de postgraus i graus de professorat de secundària; la formació pràctica, vinculada en l'aula; l'establiment de normes específiques per a exigir les titulacions del professorat. Finalment, en finalitzar la formació inicial, des de l'exercici de la docència, caldria establir algun tipus de relacions entre la institució escolar i la universitat, per a intercanviar de manera ordinària perspectives i experiències.

EQUIPS DIRECTIUS

Els equips directius també han de convertir-se en un motor de renovació i compartir el lideratge amb el claustre. Han d'afavorir el treball col·laboratiu, formar-se en pedagogies i metodologies adients per al seu model d'escola, el seu projecte educatiu... Un altre debat que pot plantejar-se en aquest sentit és el que planteja l'opció de prescindir de la mateixa direcció dels centres educatius, com han fet centres educatius d'entorns pròxims al nostre: hi ha escoles en zones del nord d'Itàlia –Reggio Emilia, Pistoia...–, que compten amb una trajectòria pedagògica

acreditada i on les tasques directives són assumides de manera assembleària per l'equip de mestres.

ADMINISTRACIÓ

Cap de les successives reformes educatives, amb debats ideològics –LOGSE (1990), LOPEG (1995), LOCE (2002), LOE (2006), LOMQE (2013)– han permés assolir les millores educatives que una majoria esperàvem. Ara estem a l'espera d'un pacte educatiu, en el marc d'un procés de debat que no sembla haver començat bé. Des dels MRP hem deixat clars els requisits innegociables d'un pacte educatiu: una escola pública i laica, democràtica, crítica, gratuïta, inclusiva, coeducadora, ecològica... Això, per a començar. També caldria canviar algunes normes obsoletes que sovint dificulten el funcionament dels centres. Per no parlar, almenys al País Valencià, de la càrrega burocràtica i la necessitat de modificar els currículums.

ESCOLA I ENTORN

Cal obrir l'escola a l'entorn o millor, integrar l'escola en l'entorn: obrir-se al barri, que l'escola siga un espai més, un punt de trobada, com fan algunes escoles, que en acabar les classes obrin les portes per a utilitzar els patis en horaris no lectius. Però les portes de les nostres escoles han d'estar obertes també en horari lectiu. Cal respectar i fomentar la contribució de les famílies a l'educació, reconèixer la seua participació i responsabilitat. Una escola que es relaciona amb el barri, que se n'enriqueix, reforça el sentiment de

pertinença i va més enllà: "Per a educar un xiquet cal la tribu sencera", diu el proverbi africà. Hem d'aprendre a viure junts.

Per a saber-ne més:

Llorente, M.A. (2015): *Escuela Pública, dignidad y compromiso*. Barcelona, Octaedro.

L'ESCOLA QUE VOLEM

Grup de treball Bufanúvols

- Pública, de qualitat, laica
- Oberta a l'entorn: una escola del barri.
- Verda, compromesa amb el medi ambient.
- Ens importen les persones: els xiquets i les xiquetes, les famílies.
- Treball en equip dels mestres.
- Respectuosa amb les diferències. Totes i tots hi cabem. La diversitat enriqueix i contribueix a comprendre les necessitats i les mancances que tenim.
- Menys directiva: una escola que acompanya.
- Ensenya a pensar, a ser persones crítiques.
- Ensenya a escoltar, mirar als xiquets i les xiquetes sense presses: una escola amb temps per a conèixer l'alumnat.
- Compromesa amb la formació contínua i de qualitat de l'equip de mestres.
- Amb espais per a escoltar a tothom i oberta a distintes solucions: l'error és una manera més d'aprendre.
- Amb temps per a la reflexió i l'anàlisi de la pràctica docent.

ESCOLA PÚBLICA I ORGANITZACIÓ DEMOCRÀTICA

L'organització escolar és, sobretot, una qüestió política. No hi ha escola pública sense democràcia, i la democràcia s'aprén en contextos educatius compromesos. A participar només s'aprén participant i a decidir s'aprén quan en l'escola es desenvolupen processos de presa de decisions sobre temes rellevants.

M. Ángeles Llorente

Mestra de l'IES Foia de Bunyol, MRP Escola d'Estiu del País Valencià

Per a formar persones crítiques, actives, implicades en la millora escolar i social necessitem fer realitat l'escola pública, possibilitar la participació individual i col·lectiva del professorat, l'alumnat, les famílies i altres membres de la comunitat educativa en l'Administració i l'organització de la institució escolar, facilitar la seua intervenció en el govern de l'escola.

Democràcia i escola pública són projectes en construcció permanent que creixen a mesura que la ignorància es converteix en coneixement i les persones en ciutadania crítica i responsable. L'educació té una funció essencial en aquests processos; per això l'escola és un lloc privilegiat per a la participació democràtica.

Es tracta, doncs, d'engegar estratègies i projectes que ens permeten experimentar la vida democràtica en les aules i en els centres, de dins cap a fora, per convertir-los en referents culturals del seu entorn més pròxim. La democràcia ha d'impregnar tots els àmbits de vida de l'escola: l'organització, la pràctica pedagògica i la relació amb l'entorn.

L'organització i el govern dels centres escolars no és competència de les administracions ni és una tasca que cal derivar a direccions o experts, sinó que correspon al conjunt d'una comunitat educativa que ha d'assumir la responsabilitat que tot això comporta.

Hi ha unes estructures organitzatives que faciliten la vida democràtica i altres que la impedeixen. Però l'organització escolar no és una qüestió tècnica sinó política i educativa: política perquè darrere d'una estructura hi ha sempre una concepció de l'escola, de l'educació i de la professió docent; i educativa perquè suposa anàlisi, diàleg, construcció

col·lectiva de significats, poderament i presa de decisions, autoritat i compromís.

Construir l'escola democràtica implica materialitzar uns processos conscients de participació en tots els àmbits de vida de l'escola. La democràcia ha d'imbuir la vida en tots els espais i temps, en totes les activitats: organització general, òrgans de direcció i coordinació, menjador, transport, normes de convivència, activitats en l'aula, etc.

Cal obrir-hi possibilitats, vies de participació per a totes les persones que volen intervenir en l'escola o amb l'escola, vies flexibles i dinàmiques que en cada moment s'han d'adequar als objectius que es pretenen assolir. Per a això els centres han de comptar amb autonomia organitzativa i pedagògica sobre els projectes educatius, per a respondre a les necessitats de l'alumnat i de l'entorn.

FLEXIBILITAT I AUTONOMIA

Una escola necessita dotar-se d'uns òrgans de coordinació i gestió, però totes les escoles no tenen per què comptar amb estructures idèntiques; cada centre ha de determinar quines necessita i amb quines funcions. Els òrgans de participació i decisió han de disposar d'una relació plenament democràtica de baix amunt: el diàleg, la deliberació i la presa de decisions s'ha de garantir en tots els espais i àmbits escolars.

Els equips de treball plurals o comissions són el primer graó d'una autèntica participació. En una petita comissió de treball hi ha més possibilitats per al diàleg, el debat, l'opinió, per al pensament i la construcció compartida de significats sobre la base de raons i arguments. En l'aula, els grups cooperatius són la millor opció per

a treballar en democràcia i aconseguir un aprenentatge significatiu.

El segon graó és el de les assemblees de classe, en les quals l'alumnat aprén a autoorganitzar-se en funció de diferents criteris i objectius. L'alumnat hi tria els seus representants segons la tasca a desenvolupar i els avalua periòdicament; participa de la planificació, seguiment i valoració de les activitats d'ensenyament-aprenentatge, fa propostes. El temps de l'assemblea és un temps per a informar i informar-se, per a debatre i decidir sobre tota la vida del centre, per a reflexionar sobre els conflictes i assumir responsabilitats, un espai per a la crítica i la felicitació, per al coneixement mutu, per a reconèixer el valor de la diversitat, l'expressió d'afectes i el respecte.

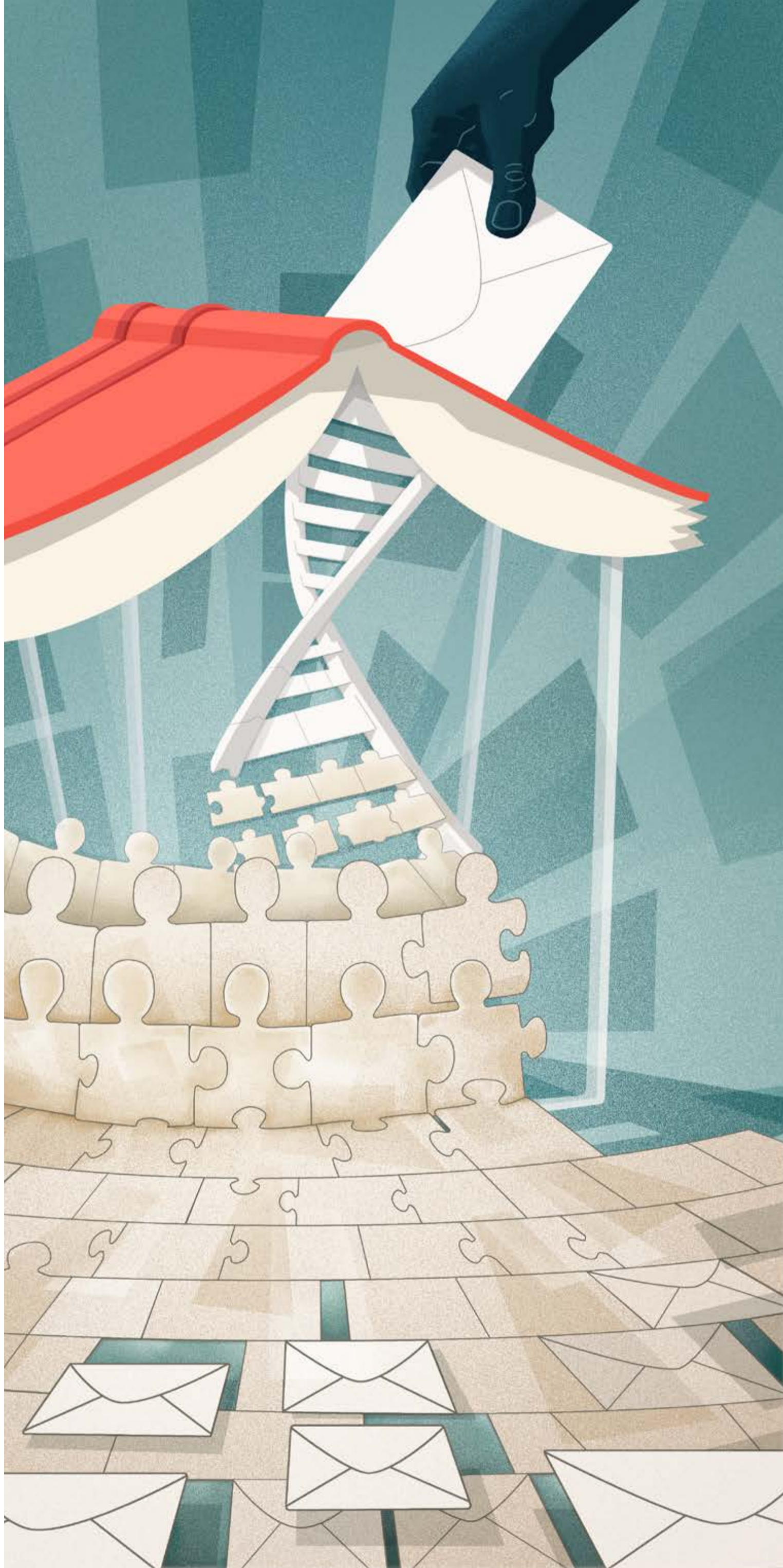
La tutoria amb l'alumnat és un espai imprescindible de l'organització escolar, individualment i grupalment. Qualsevol organigrama escolar ha de preveure un temps per a una acció tutorial orientadora que s'ha de desenvolupar durant l'activitat docent. Cal entendre l'acció tutorial com una part d'un procés d'acompanyament en el procés vital de l'existència que ens ajuda a comprendre'ns per a millorar les relacions socials i abordar conflictes, per a buscar vies de desenvolupament personal i social i millorar processos d'aprenentatge.

Les tutories amb les famílies. La comunicació família-professorat-alumnat ha de ser contínua, fluida i carregada de contingut, amb entrevistes i reunions. La primera i més important via de participació és l'entrevista amb cada família i estudiant en particular i la reunió amb les famílies del grup. La majoria de les famílies entra en l'escola preocupada pel seu fill o filla i l'escola ha de ser capaç d'aconseguir que aquesta preocupació s'amplie cap al funcionament

La democràcia ha d'imbuir la vida en tots els espais i temps: òrgans de direcció i coordinació, menjador, transport, convivència, activitats en l'aula

general de l'escola. Hem d'aconseguir que compreguen que tot el que hi passa condiciona l'educació i la formació de les persones.

Els equips directius, col·legiats i rotatius. La direcció d'un centre ha d'assumir tasques de representació democràtica, d'orientació i coordinació pedagògica i de gestió administrativa. Són tasques que han de ser explicitades i concretades en projectes de treball, resultat de debats i decisions col·lectives. L'Administració, que molt sovint desconeix les peculiaritats i potencialitats de cada centre, no ha de dictar aquestes tasques. És el professorat, el que ha de reconèixer com a pròpies les tasques de direcció i gestió, el que ha de formar-se col·lectivament en aquests àmbits. També ha de comprendre i compartir els significats d'aquestes tasques per a no cometre abusos de poder ni caure en un servilisme amb les administracions o en la burocràcia. Instaurar pràctiques de funcionament democràtic en els centres educatius és incompatible amb la "professionalització" de les tasques directives: un cos de directores que segresta

la funció directiva al conjunt de la comunitat educativa. En professionalitzar aquestes tasques, es perden unes potencialitats immenses en la planificació educativa i la resolució de conflictes. També es fa minvar la consciència de pertinença a aquesta comunitat i es potencia l'individualisme de manera exclouent i exclusiva.

Perquè un claustre siga democràtic ha de defugir la burocràcia i convertir-se en un autèntic nucli de reflexió i debat sobre la pràctica pedagògica. El claustre ha d'abordar qüestions professionals, sindicals i polítiques que determinen en gran manera les estructures i els recursos per al desenvolupament de l'acció educativa. En coordinació amb la comunitat educativa, el claustre ha de proveir-se d'un pla de treball anual, amb un caràcter formatiu.

Cambres de delegats i delegades. En aquestes estructures flexibles de participació s'assagen processos que permeten que un grup trie democràticament els seus representants. Les cambres són absolutament necessàries per a facilitar la participació de famílies i alumnat en la comunitat educativa. En el procés d'elecció cal considerar els objectius que pretén assolir: criteris d'elecció, funcions, normes de comportament, avaluació... Això implica un pla de treball que inclou diversos aprenentatges: diàleg per a contrastar opinions, negociació per a arribar a acords, comunicació eficaç dels acords, etc.

Els consells escolars de centre, concebuts per a democratitzar la gestió dels centres, en general, no han permès superar l'estructura estamental i el funcionament burocràtic. Les decisions que el claustre trasllada al consell escolar solen estar tancades i sovint resulten incomprensibles als representants de les famílies i de l'alumnat, en minoria. En

El professorat ha de reconèixer com a pròpies les tasques de direcció i gestió per a no cometre abusos de poder ni caure en un servilisme amb les administracions

l'actualitat, els consells estan desposseïts de totes les seues funcions decisòries i han quedat relegats a una funció totalment secundària.

L'experiència ens ratifica en la convicció que els centres educatius necessiten disposar d'un òrgan no estamental autènticament democràtic en el qual s'impliquen dones i homes amb ganes de pensar i d'engagar un projecte educatiu. Les persones participen quan s'il·lusionen i se senten part del procés constituït d'un projecte. En el consell escolar de centre, a més del professorat, les famílies i l'alumnat, hauria de sentir-se la veu dels moviments socials, els sindicats, els partits, les associacions, els col·legis professionals, el voluntariat, etc. La veu, en definitiva de totes les persones i col·lectius del barri i el poble interessats a millorar l'educació.

Per a saber-ne més:

Llorente, M. Ángeles (2016): *Escuela Pública: Dignidad y compromiso*. Barcelona, Octaedro

Llorente, M. Ángeles (2017): *Qué es la Escuela Pública*. Barcelona, Octaedro.

UNA MALETA D'EXPERIÈNCIES PEDAGÒGIQUES PER L'ESCOLA PÚBLICA

OBRIR L'ESCOLA AL POBLE, FER DEL POBLE UNA ESCOLA

Estudiar per projectes, connectar coneixements i vida, aprendre amb la gent, convertir el poble en el millor escenari educatiu. El bagatge professional d'una jove mestra de la Safor compromesa amb el model d'escola pública es nodreix d'experiències que incorpora a una maleta on sempre queden racons en què embotir nous sabers.

Cèlia Serralta Garcia

Mestra del col·legi públic les Vessanes, Dénia (Marina Alta)

L'art d'ensenyar és l'art d'ajudar a descobrir
Mark Van Doren

El setembre de 2016, amb 24 anys, accedia com a mestra interina a l'escola de Potries (Safor) amb la meua maleta d'experiències. Una maleta que havia començar a omplir com a alumna d'infantil de l'escola del meu poble, un col·legi que ens donava l'oportunitat de descobrir els nostres interessos a través de l'aprenentatge per projectes: gaudíem i ens esforçàvem aprenent i connectant els coneixements amb la vida del poble. De fet, l'escola d'Almoines (Safor) va ser el primer detonant en la decisió del meu futur professional. Volia ser una mestra

com aquell equip de mestres, implicat en un model d'ensenyament adaptat als interessos, problemes i necessitats de l'alumnat, una educació que fomenta l'adquisició d'aprenentatges significatius i que aspira a formar persones amb il·lusió, inquietuds i curiositat per saber-ne més.

Quan estudiava Magisteri vaig tindre l'oportunitat de viatjar i conèixer un sistema educatiu diferent, gràcies a una beca internacional que em va portar fins a l'escola de Santa Maria, al Brasil, on també treballaven per projectes, racons i centres d'interès. En aquell centre tan llunyà em

sentia com a casa. Les mestres brasileres, amb molt pocs recursos, també s'esforçaven dia a dia amb metodologies i investigacions en pro d'una educació integral.

LA MALETA DE L'ESCOLA PÚBLICA

Després, vaig seguir omplint la meua maleta d'experiències, fins que vaig tornar, ara com a mestra en pràctiques, a la meua escola de sempre, la d'Almoines. Com a docent, hi vaig aprendre a treballar per projectes que connecten l'escola amb la vida quotidiana i que aprofiten tots els recursos a l'abast

per a construir aprenentatges funcionals i crítics.

Amb les experiències amb què vaig embotint la maleta, entenc l'escola pública com un model educatiu que acull tot l'alumnat i serveix per a connectar la vida de dins de l'escola amb la vida de fora: l'entorn esdevé un recurs significatiu i tots els actors de la comunitat participen en la construcció d'un coneixement més democràtic, cooperatiu i significatiu. Amb tot aquest bagatge no deixo de viatjar.

El curs passat vaig arribar a un centre rural on cada dia tornava a obrir la meua maleta d'experiències. L'escola de Potries (Safor), amb dues unitats d'infantil i tres de primària, forma part del Centre Rural Agrupat (CRA) Mondúver-Safor. El poble, amb un

miler d'habitants, compta amb un interessant patrimoni cultural, és molt dinàmic i participatiu.

Les potrieres i els potriers, que professen un gran respecte a les formes de vida tradicionals, també romanen oberts als reptes i complexitats del segle XXI. En el centre, que compta amb la col·laboració entusiasta d'associacions i veïnat i el suport de l'Ajuntament, hi ha estudiants de cursos diferents que comparteixen activitats i aula. Més que un handicap aquesta barreja enriqueix un procés en el qual col·laboren alumnes i mestres, amb dues tutores en una mateixa aula.

El projecte "Obrir l'escola al poble, fer del poble una escola" és una iniciativa

concebuda per a desdibuixar els límits de l'escola i convertir el poble en l'escenari dels aprenentatges: entrevistes al veïnat, visites, excursions a l'entorn... Es tracta de conformar un model educatiu –d'escola pública– més social i més participatiu en el qual l'alumnat descobreix la història, la cultura i la societat del seu poble amb el suport de testimonis directes, patrimoni natural i històric, entorn i xarxes socials.

Obrir l'escola al poble i fer del poble una escola: aquest és precisament el sentit d'un projecte en el qual convergeixen molt variades perspectives pedagògiques. El recurs a l'expressió artística, com a eix transversal. L'aprenentatge a través del diàleg, per a dominar l'expressió oral i la consubstancial

implicació emocional. L'aprenentatge de les llengües, considerades en un sentit instrumental, al servei de la comunicació. L'adquisició de coneixements de forma pràctica i activa, connectats amb la realitat del poble, les relacions humanes, els valors, la convivència, les emocions... Mestres de l'escola de Potries: gràcies pel vostre compromís, per fer realitat una escola oberta al poble, gràcies també per aportar tant de saber i de sentit a la meua maleta d'experiències.

Per a saber-ne més:

lailleta.com, experiències educatives
[<https://lailleta.com/experiencieseducatives/2017/07/13/obrir-lescola-al-poble-fer-del-poble-una-escola>]

L'ENTORN, UN IMMENS RECURS

Trobades amb la gent. La gent de Potries, amb els seus sabers i experiències de vida, és un tresor educatiu. Les portes de l'escola restaven obertes tot el dia: eixíem sempre que podíem, visitàvem les persones a sa casa, les convidàvem a l'escola... En primer i segon de primària, els iaies i les iaies de qui celebrava l'aniversari ens visitaven i ens contaven les seues històries, anècdotes i relats. Després, cada xiqueta i xiquet escribia i dibuixava el que més li havia interessat. En cinqué i sisé feien entrevistes a la gent: preparaven un qüestionari i anotaven les respostes, com qualsevol periodista. Després ho recopilaven en un vídeo, un cartell, un tríptic o una exposició. Vam realitzar tallers –còmic, hidrografia, química, relaxació i ioga, entre altres– i compartíem coneixements professionals i aficions amb persones del poble.

Vida cultural i social. En el Dia Internacional contra la Violència de Gènere, fora de classe, vam llegir poesies en un acte obert a tot el poble. Després vam participar en un taller d'escriptura amb ploma i visitar un parell d'exposicions, sobre la història dels Borja i el fotògraf Agustí Centelles. També vam conèixer la importància de la canya de sucre. En el Porrat, vam intervindre en "Art al vent", un projecte en el qual penjaven teles dels balcons. Amb una associació pro minusvàlids (ASMISAF) vam organitzar unes jornades de convivència a l'hort i uns tallers de plantes aromàtiques. Molts dimecres acudíem al mercat que es fa en la plaça del poble, un recurs magnífic, que oferia sorpreses contínues: comptàvem, mesuràvem, pesàvem, llegíem, parlàvem... Però sobretot descobríem una font immensa de sabers, il·lusions, rialles i curiositats,

amb situacions enriquidores d'aprenentatge de la vida quotidiana on l'alumnat experimenta la vinculació entre l'escola i el poble. Potries té una gran tradició en el món de les titelles, personalitzat en el grup Tries Titelles, una companyia que organitza representacions i que ve a l'escola a muntar tallers de creació.

El projecte Hort i Cultura. El col·lectiu Nostra Terra promou iniciatives comunitàries en un sentit ecològic. Es tracta d'aprofitar els recursos naturals del poble, amb solucions sostenibles en una societat més visible, viable i compromesa amb el territori. El grup va construir un espai d'hort i cultura concebut com un recurs formatiu i de convivència perquè infants, alumnes i veïnat aprengueren sobre agricultura, tradicions i conflictes actuals. L'activitat finalitzava amb un treball de reflexió i col·laboració a l'aula: cartes per a explicar l'experiència; etiquetes per a cada cultiu (en valencià, castellà i anglés); dietari sobre les tasques a l'hort; pòsters

sobre el cicle de l'aigua, la rotació de cultius, classificació de vegetals... Amb un projecte intergeneracional com aquest es facilitaven els lligams de la gent menuda amb la més gran, per a acostar-se al sentit i la utilitat d'alguns treballs agrícoles tradicionals, presents en els senyals identitaris de la Safor.

El contacte amb la natura. En un poble d'àmbit rural el contacte amb la natura forma part de la quotidianitat. Obrir l'escola no significa només contemplar i estudiar la natura, sinó també usar-la com a marc, com a espai: eixir de l'aula i fer la classe a l'aire lliure, no només per a estudiar arbres o animals, sinó per a llegir, dibuixar, exposar un tema, comprovar in situ el riu i els efectes de les pluges, etc. En el projecte "Un riu d'escoles", amb altres escoles de l'entorn vam visitar el Serpis. Hi férem dibuixos, vam interpretar una cançó i llegir un manifest en defensa del nostre riu, un recurs lúdic i educatiu, no només per l'escola.

EL NEOLIBERALISME I LA 'QUALITAT' EN L'ENSENYAMENT POSTOBLIGATORI

EL DISCURS PÚBLIC DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

La ideologia neoliberal i el mercat han irromput en els ensenyaments postobligatoris amb una oferta creixent de títols de formació professional. En aquest context, cal recuperar el discurs crític i insistir que, per a ser públic, l'autèntic sentit de l'educació és el compromís de servir la col·lectivitat.

Carles Monclús Garriga

Professor de l'IES Jordi de Sant Jordi de València

La Llei Orgànica 5/2002, de 19 de juny, de les Qualificacions i de la formació Professional diu que "La formació professional comprén el conjunt d'accions formatives que capaciten per a l'acompliment qualificat de les diverses professions, l'accés a l'ocupació i la participació activa en la vida social, cultural i econòmica". Per tant, la formació professional (FP) respon a la necessitat que té la societat de disposar de persones formades adequadament per al món del treball i per a participar de manera plena en la vida social, cultural i econòmica.

DRET O MERCADERIA

Abans d'entrar en consideracions sobre l'FP en concret, en un primer moment cal oposar dues concepcions de l'educació que conviuen actualment i que moltes vegades generen confusió i discursos molt contradictoris.

Una primera concepció entén l'educació com un dret. L'educació està reconeguda des de fa anys com un dret humà, tant en la Declaració dels Drets Humans com en diferents disposicions normatives dels estats.

Fa quaranta anys ningú no qüestionava aquesta concepció. L'educació era entesa

Aprenem amb una visió utilitarista i competitiva. Tindre educació ens posa en una millor situació per a competir amb els i les altres en la vida

com una eina que havia de permetre a les persones comprendre el món en què viuen, un primer pas per a construir a poc a poc un món cada vegada més just. L'educació havia d'afavorir el desenvolupament personal però també ajudar a "entendre el món" tot partint de la cultura pròpia. Col·lectivament es considerava l'educació una ferramenta per a construir un demà més igualitari. L'educació era un instrument fonamental per a compensar les desigualtats d'origen.

Molts ensenyants seguim pensant això, però els darrers anys ha sorgit una altra concepció d'educació. L'hegemonia cada vegada més estesa de les idees neoliberals i l'aparició de les teories del capital humà han anat canviant de manera molt subtil aquesta concepció. L'educació ha passat a ser una inversió, una mercaderia que adquirim en el mercat i que ens promet un valor d'ús i de canvi. Aquest ha sigut un procés molt lent, però que a poc a poc ha anat canviant allò que enteníem per educació. Aprenem des d'aquesta perspectiva amb una visió molt utilitarista i competitiva. Tindre educació ens posa en una millor situació per a competir amb els i les altres en la vida. Des d'aquesta perspectiva, a escala col·lectiva s'entén l'educació com una inversió que fan els estats per a competir en situació d'avantatge en el mercat mundial.

LES ETAPES POSTOBLIGATÒRIES

I si aquestes dues concepcions conviuen en les etapes obligatòries, en què encara es parla oficialment de dret a l'educació, quan arribem a les etapes no obligatòries la percepció del discurs hegemònic que entén l'educació com a inversió i com a mercaderia, s'imposa cada vegada més.

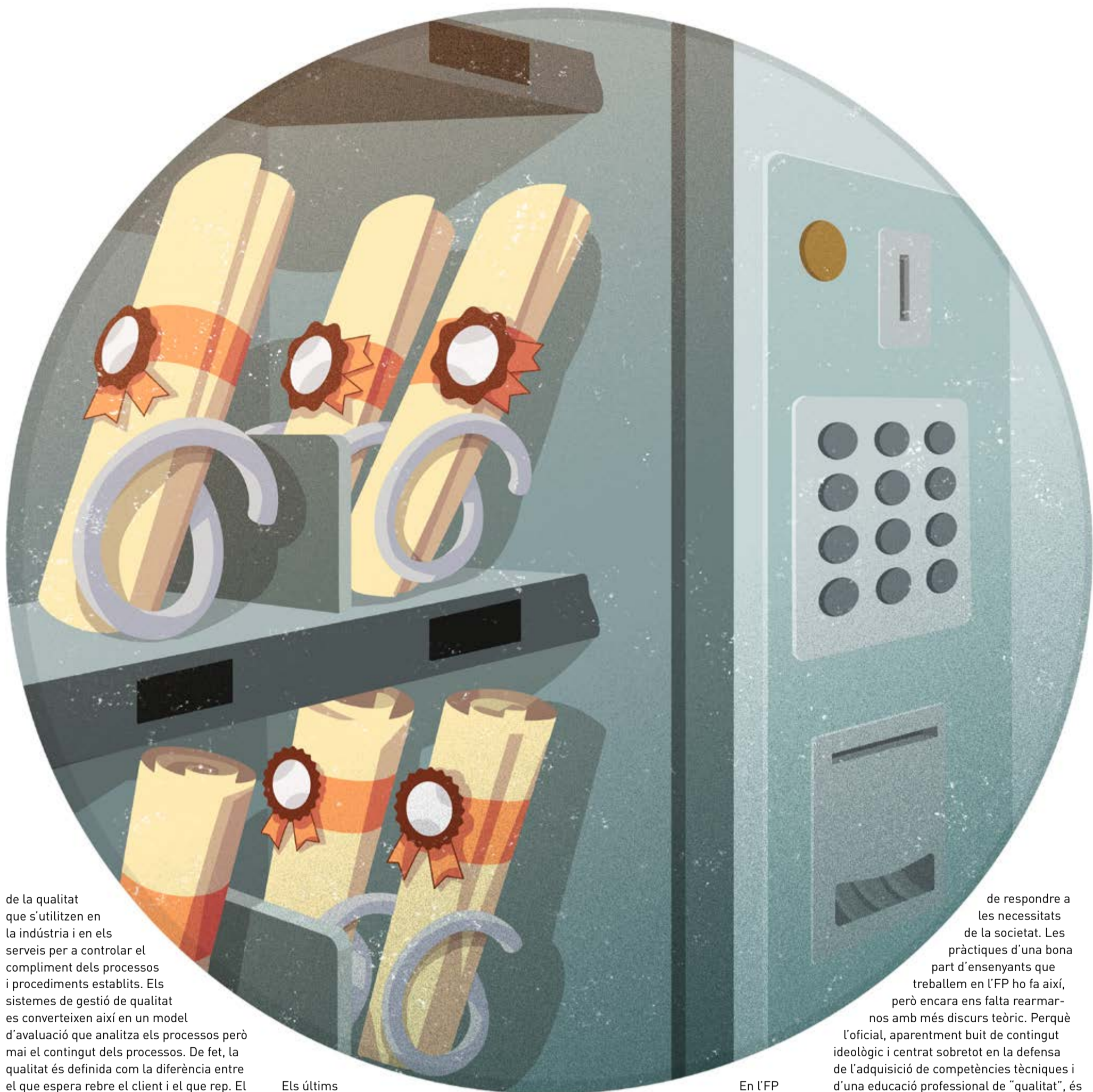
Hom ven l'educació postobligatòria com un procés individual d'adquisició de titulacions per a competir en el mercat laboral. Individualment cada persona fa la seua inversió en educació i això se suposa que li servirà per a obtenir el millor treball possible i ascendir en l'escala social.

D'aquesta manera es justifica molt millor la privatització de l'ensenyament. Es tracta de comprar educació i, entesa aquesta com a mercaderia, s'ha de poder triar aquella que t'ofereix més prestacions, més prestigi, menys esforç personal o una imatge millor. Perquè si els beneficis són individuals, per què els estats han d'invertir en una qüestió que fonamentalment generarà beneficis a qui ha obtingut la titulació?

La concepció mercantilista oblida la necessitat que tenim com a societat de disposar de professionals amb una bona formació que responguen a les necessitats que tenim en aquesta mateixa societat. També oblida que qualsevol educació està carregada de valors i que, per tant, mai no pot ser neutra. L'FP també pot contribuir a apoderar els futurs treballadors i treballadores o a fer-los tornar submisos. L'FP pot contribuir al canvi social o pot ajudar que es perpetue l'ordre capitalista dominant.

Què entenem per professionals ben formades? La primera resposta buida a això seria dir que unes persones ben formades són aquelles que han rebut una formació de qualitat. I evidentment aquest és un altre dels dogmes que ens han difós els darrers anys.

Tan gran ha sigut l'engany que fins i tot des dels sindicats de classe hem reclamat una educació de "qualitat". Però, què vol dir això de la qualitat? La qualitat és un concepte buit, no sabem exactament a què ens referim. El concepte prové dels sistemes de gestió

de la qualitat que s'utilitzen en la indústria i en els serveis per a controlar el compliment dels processos i procediments establits. Els sistemes de gestió de qualitat es converteixen així en un model d'avaluació que analitza els processos però mai el contingut dels processos. De fet, la qualitat és definida com la diferència entre el que espera rebre el client i el que rep. El trasllat d'aquests sistemes a l'àmbit educatiu pretén que deixem de donar importància als continguts educatius i al seu valor ètic per a centrar tot l'esforç i l'atenció en els procediments.

Per tant, és millor no parlar de qualitat. Els xics i les xiques professionals ben formats són aquells amb una formació que els serveix per a entendre el món –en el cas de l'FP, el sector productiu en què volen treballar–, i que han assumit uns valors ètics sòlids que faran que el seu treball estiga al servei de les persones i que estaran compromeses en la construcció d'un món més just.

A escala col·lectiva, unes persones ben formades seran les que sabran respondre a les necessitats de la societat en conjunt i no als interessos del capital, als interessos dels sectors més poderosos de la societat.

PÚBLICA O PRIVADA

Una formació professional que assumisca el plantejament descrit, orientada al desenvolupament de les persones, la comprensió del món que les envolta des d'una mirada crítica i al servei de la construcció d'una societat més justa sols és possible des d'un ensenyament públic.

Els últims anys l'educació postobligatòria ha esdevingut fonamentalment un "mercat" educatiu en què les persones adquiriran els seus títols. En aquest context, hi ha hagut un important increment de l'oferta privada d'estudis i de titulacions d'FP. Quan parlem d'oferta privada ens referim fonamentalment a un negoci. Un negoci creixent amb molt poc de control públic.

Podem reconèixer que no tota l'educació estatal té un plantejament públic –al servei de la societat i les persones– i que en l'ensenyament anomenat "públic" també hi ha ensenyants sense esperit crític que imparteixen una formació molt poc compromesa. Perquè una educació siga autènticament pública no n'hi ha prou que depenga directament de l'Administració: cal que estiga al servei de la col·lectivitat. Però si això no sempre està garantit en l'educació gestionada per l'Administració, molt més difícilment es produirà des de l'àmbit privat, perquè hi ha també altres interessos. En aquest àmbit, només entenc que es podria promoure aquesta educació pública en centres gestionats per alguna entitat sense ànim de lucre i amb voluntat pública.

En l'FP privada sorgeix un altre problema: la barreja de dues qüestions que no haurien de ser compatibles com són el negoci i la possibilitat de donar titulacions sense cap control extern. Hom pot admetre l'existència d'un ensenyament professional privat però, en tant que aquest és també un negoci, hauria de tindre un control públic. Qualsevol acadèmia o escola privada no hauria de poder donar titulacions com qualsevol institut públic perquè en l'acadèmia privada es produeix un evident conflicte d'interessos entre el negoci i la formació. Un conflicte en definitiva entre les necessitats de l'organització de satisfer els interessos i les necessitats de la seua clientela i les de la societat de disposar d'unes persones ben formades èticament i tècnicament. Això també és traslladable evidentment a l'ensenyament universitari.

RECUPERAR EL DISCURS

L'FP ha de ser pública i ha de respondre a la necessitat de les persones de ser més lliures i a les de la societat de comptar amb professionals que accepten el compromís de construir un món més just, persones amb una bona formació tècnica, amb capacitat

de respondre a les necessitats de la societat. Les pràctiques d'una bona part d'ensenyants que treballem en l'FP ho fa així, però encara ens falta rearmar-nos amb més discurs teòric. Perquè l'oficial, aparentment buit de contingut ideològic i centrat sobretot en la defensa de l'adquisició de competències tècniques i d'una educació professional de "qualitat", és malauradament el discurs hegemònic. Aquest és el marc que, massa vegades, assumim acríticament. Una de les victòries més importants del neoliberalisme en els darrers anys ha sigut la d'imposar-nos el seu discurs. En l'ensenyament és imprescindible que recuperem un discurs crític per a bastir un sòlid argumentari que ens permeta justificar les nostres actuacions.

També hem de reclamar el control públic de les empreses educatives privades. Perquè inclús si assumírem el discurs neoliberal que l'educació és una inversió amb valor de canvi no és equitatiu que qui tinga diners per a pagar-se uns estudis obtinga la titulació amb unes condicions diferents de la resta de la ciutadania.

És imprescindible que recuperem un discurs crític per a bastir un sòlid argumentari que ens permeta justificar les nostres actuacions

UN PROCÉS INDIVIDUAL I COL-LECTIU EN UN ESCENARI PLURAL I INTEGRADOR

L'EDUCACIÓ PÚBLICA, TAMBÉ EN LA CIUTAT

Els carrers i les places són expressions de poder, escenaris urbans que allotgen mecanismes d'identitat i pràctiques culturals que la institució educativa ha de saber llegir. Alfabetitzar en aquestes gramàtiques i desmuntar els seus discursos latents és un requisit per a fer possible una altra escola pública.

Jaume Martínez
Bonafé

Professor jubilat de la
Universitat de València, MRP
Escola d'Estiu del País Valencià

Ho diré des del principi: crec que ens hem ocupat i preocupat per l'educació amb una mirada restringida al que passa a l'interior de la institució escolar. El currículum, la formació del professorat, l'organització dels centres, les polítiques d'inclusió i igualtat, el reconeixement de la diversitat i la diferència, l'avaluació, el debat sobre reproducció o transformació, etc., etc., són temàtiques i discussions habitualment cenyides a l'àmbit de l'escolar. No obstant això, la meua tesi és que les complexes i quotidianes experiències viscudes en la ciutat conformen processos d'identitat i subjectivació tan potents com els de l'escola, sense que hi intervinga cap debat sobre el que ací anomenarem les pedagogies dels carrers.

«No parle de la ciutat, sinó de les persones en què, a través d'ella, ens hem convertit», escrivia Rainer Maria Rilke en el seu *Diario Florentino*. En efecte, la ciutat educa, l'urbanisme és social, però també educatiu. Els temps del semàfor, els aparadors de les tendes o els grafitis en les parets, per exemple, són textos des dels quals anem socialitzant una manera d'entendre la vida i d'entendre'ns en ella. La manifestació sindical, el cartell de l'organització política, la tanca publicitària, la il·luminació d'una plaça, són textos des dels quals signifiquem experiències quotidianes. En el meu cas, no podria entendre gran part de la meua identitat sense les continuades visites que feia de xiquet i adolescent a uns futbolins en el barri, on vaig descobrir per primera vegada les músiques de l'infern, aquells blues dels Rolling que em contaminaven l'ànima, mentre l'oficialisme cultural del franquisme ens adormia les nits del dissabte amb Marisol o Juanito Valderrama. Tampoc no podria entendre gran part de la meua identitat si no haguera crescut a Marxalenes, un barri suburbial de la ciutat de València en el qual van coincidir, en les últimes dècades de la dictadura, moviments obrers i veïnals molt combatius en els quals no va ser difícil socialitzar-me. Però també la ciutat és llum, soroll, olors... No estan aromatitzades amb espècies les novel·les de

Pamuk quan ens explica Istanbul? S'imaginen els amants d'Estellés en una ciutat sense possibilitat d'estendre la roba en la terrassa? Hauria inventat Andrea Camilleri un tipus com Montalvano sense les platges, el peix i les sensualitats sicilianes?

EL CURRÍCULUM DE LA CIUTAT

Per a anar avançant: si la ciutat educa, quin és el seu currículum? Quan estudiava el llibre *Life in Class rooms (La vida en les aules)*, de Phillip W. Jackson, vaig descobrir un concepte –el currículum ocult– que em va ajudar a pensar en les formes simbòliques no explicitades a través de les quals aprenem significats i procediments no regulats, que no obstant això són molt propers a diferents formes i expressions de poder. En el cas de la ciutat no hi ha currículum ocult perquè no hi ha currículum prescrit. Però hi ha currículum, és clar que sí. I òbviament, expressions de poder. És a dir, hi ha un conjunt de dispositius i pràctiques culturals productores d'identitat. I si hi ha un conjunt de pràctiques culturals que actuen sobre la nostra subjectivitat i ens conformen com a subjectes, llavors hi ha un combat, una lluita pel control de qui i com es

No podria entendre la meua identitat sense les visites a uns futbolins en el barri, on vaig descobrir les músiques de l'infern, aquells blues dels Rolling que em contaminaven l'ànima

representa aquest món a l'interior del qual ens constituïm com a subjectes.

Aquesta és l'altra qüestió: si com ja ens va advertir Bourdieu, el currículum de l'escola reproduïx una manera d'entendre el món i d'entendre'ns en el món –o siga, que el

currículum no és neutre, puix està sotmés a la batalla pel significat–, què reproduïx el currículum de la ciutat? Qui l'escriu? En quins textos l'identifiquem?

Vegem-ne alguns casos. Amb estudiants del Grau d'Educació Social eixim al carrer a mesurar els temps dels semàfors i comprovem que una persona anciana haurà d'esperar en el passeig central si vol creuar d'una vorera a l'altra de la Gran Via de Ferran el Catòlic de la ciutat de València. És una dada. Com ho és el rètol amb què ensopega l'àvia que acaba d'arreglar la néta de la porta de l'escola. Haurà de creuar encara una espècie de gran autopista amb diversos carrils en un sentit i l'altre, retolada com a bulevard Sud. És una altra dada. Les dades tenen interpretacions: què significa que en els temps regulats de la ciutat es prioritze el cotxe en compte del vianant? Què aprén la xiqueta quan espera als peus del semàfor de la mà de la iaia?

UN ALTRE URBANISME

Amb els estudiants consultem el diccionari i el significat de *bulevard*: 'Via ampla i arbrada, preparada per al passeig'. Mirem el quadro de Pissarro i recordem els poemes de Baudelaire. Allò que originalment s'anomenava per a facilitar el passeig, la trobada i la conversa, és exactament el que hui nega, amb el mateix nom, aquestes tres possibilitats. Les paraules perden el sentit original i la força real, i ho fan al servei d'un urbanisme que és social i també pedagògic. Un urbanisme que hui ens parla de la pressa, la preponderància del cotxe, la invisibilitat de l'ancià o del xiquet, un temps mesurat als peus d'un semàfor que dona prioritat a la circulació del vehicle sobre el caminar del vianant. Una teoria sobre el valor del temps i de l'espai. Durant una protesta estudiantil decidim traure l'aula al carrer i ocupem la part central enjardinada d'una avinguda. I ens adonem que el soroll dels motors i sirenes fa impossible qualsevol diàleg. Les dones saben, en la meua ciutat, que hi ha determinades places, boques de metro o carrerons, pels quals és millor no passar a partir d'una determinada hora de la nit. Saben

també, quan miren els taulells amb els noms dels carrers i es detenen davant les estàtues que adornen algunes places, que existeix un urbanisme que les ignora. En el carrer s'aprén. L'urbanisme social és també pedagògic.

En un viatge per la Toscana, en visitar el *duomo* de Sant Gimignano, vaig descobrir que les catedrals eren els llibres de text de l'edat mitjana. En aquelles parets es tancava el text

l'edat mitjana, els actuals *shopping mall*, els grans centres comercials, són els llibres de text de la nostra època. En efecte, entre els carrers interiors pels quals passem distrets interioritzem una teoria i un discurs sobre el cos, l'amor, el vestit, el consum, el viatge, l'habitatge, l'alimentació, la família..., sobre les coses que ens ocupen en la nostra vida quotidiana.

ALFABETITZACIÓ CRÍTICA

Com en els dibuixos i representacions en aquell *duomo*, ara ací entre múltiples objectes/mercadaria circula un discurs de poder que ens diu com ha de ser la nostra vida. El llibre de text del centre comercial l'escriu el capitalisme de consum i, per cert, amb una eficàcia superior a les obsoletes textualitats de la institució escolar. Mentre l'escola fragmenta i separa entre assignatures i lliçons la veritat que pretén transmetre, els carrers del centre comercial unifiquen i posen en relació els diferents i múltiples dispositius d'un altre discurs pedagògic i de poder que actua proper a les necessitats i interessos socialment construïts de la nostra vida quotidiana.

Una proposta final, torne al principi. Si els carrers són textos a interpretar perquè

actuen com a dispositius que concentren significats, visions del món, "veritats", crec que és urgent una alfabetització crítica que ens ajude a aprendre a llegir aquests textos. No descobrisc res que no argumentara ja Pablo Freire: ensenyar a llegir, sí, però allò que actua sobre la nostra experiència vital per a comprendre les limitacions i pressions i transformar les opressions en llibertats.

Els carrers i les places, però també les ciutats digitals en les xarxes són pissarres amb textos que hem d'analitzar. Qui s'ocupa d'això? per descomptat l'escola

Creure que de l'alfabetització s'ocupa en exclusiva la institució escolar és una estúpida miopia. Els carrers i les places, però també les ciutats digitals en les xarxes –això dóna per a un altre article!– són pissarres amb textos que hem d'analitzar, perquè el

nostre aprenentatge com a subjectes amb capacitat crítica passa per desmuntar aquest discurs de poder i fer de la ciutat una altra textualitat llibertària. I qui s'ocupa d'això? Doncs per descomptat l'escola, si s'oblida dels currículums obsolets i s'atreveix a eixir al carrer amb les ulleres de la investigació i la crítica. Però també les organitzacions socials, sindicals i polítiques, si assumeixen que la seua presència pública és o ha de ser també educació pública.

Per a saber-ne més:

Estrela, M. (2016) "Converses amb Jaume Carbonell i Jaume Martínez Bonafé". En *Kultur*, vol. 3, núm. 5 (Ciutat i Educació). [<http://www.e-revistas.uji.es/index.php/kult-ur/article/view/2301/1971>]

Estrela, M. i Martínez Bonafé, J. (2012) "Pasos que (nos) construyen: Nuevas formas de documentar la ciudad a través de la deriva". En *Revista de Educación Física y Deporte*, vol. 31, núm. 1. [<http://aprendeenlinea.udea.edu.co/revistas/index.php/educacionfisicaydeporte/article/view/12670/11426>]

Martínez Bonafé, J. (2015) "La ciudad como contenido del currículum". En Gimeno, J. (comp.), *Los contenidos, una reflexión necesaria*. Madrid, Morata.

El llibre de text del centre comercial l'escriu el capitalisme de consum i, per cert, amb una eficàcia superior a les obsoletes textualitats de la institució escolar

que calia aprendre si buscaves la salvació. I en una època en què el poble no sabia llegir ni escriure, el dibuix i la representació icònica narraven amb magistral precisió la veritat revelada. Una hipòtesi que defense és que si les catedrals van ser els llibres de text en

UNIVERSITAT PÚBLICA I FINANCES, LA CURIOSA MIXTURA

EL MISTERI DE L'EXCEL·LÈNCIA INCLUSIVA

Una entitat bancària promou una megatrobada d'universitats on les autoritats rectorals acorden amb unanimitat torbadora una declaració que enalteix l'anomenada "excel·lència inclusiva" mentre silencia els interessos d'una institució cada volta més sincronitzada amb la ideologia del capital.

Maria Lozano Estivalis

Professora de la Universitat Jaume I de Castelló

El maig de 2018 es va escenificar a Salamanca el compromís d'un conjunt d'universitats d'arreu del món amb l'educació, la societat, el futur... i el Banc Santander. De fet, va ser aquesta entitat financera la promotora de l'esdeveniment, una mena de conclave rectoral on les cúpules del poder acadèmic alimentaren el cos i l'ànima per a arribar a la conclusió que la universitat ha de millorar.

Simplifique? Potser, però tampoc és que la solemne declaració que es va fer com a colofó de les jornades (*Declaración de Salamanca Universia 2018*) fóra massa complexa i reveladora: lideratge universitari per al canvi i l'adaptació tecnològica, investigació diversificada, innovació educativa, relació amb agents socials públics i privats, progrés científic i humanístic, tot adobat amb paraules com sostenibilitat, equitat i responsabilitat social. O siga, fum de canyot.

És el que té aquest tipus de megatrobades: s'acaba consensuant un discurs de mínims farcit d'intencionalitat i llocs comuns, sense massa concreció i on la pàl·lida crítica –i autocrítica– és més que previsible i innòcua. Un text insípid des del punt de vista intel·lectual encara que molt reproduïble per ser correcte políticament, acadèmicament i econòmicament, un document del tot compatible amb les recomanacions que l'amfitriona del congrés, Patricia Botín, va fer als participants el primer dia, just després de pregonar-ho en els principals mitjans de comunicació.

Què va dir la patrocinadora del debat? Que el sistema universitari ha de generar una "excel·lència inclusiva" que "contribuísca a l'interès general i a l'equitat". Que bonic! I que contradictori, si tenim en compte que Botín entén l'excel·lència com "l'aspiració a formar els millors", a formar grups d'elit com a "referents" en tots els àmbits socials i culturals.

"L'excel·lència no és excoent, ha de ser una aspiració comuna". Doncs ja ens explicarà com ho fem en les universitats perquè, segons la lògica de la responsable bancària, algú s'ha de quedar fora del grup... o no hi ha progrés, ni lideratge, ni res que valga la pena ser reconegut ni finançat.

Al capdavant, aquest discurs maquilladament inclusiu és un altre pas avant cap a un despotisme il·lustrat que sosté

Ja en tenim prou amb gestionar les contradiccions que patim per a haver de combregar amb la doctrina Botín i el seu misteri de l'excel·lència inclusiva

l'equilibri dels ensenyaments superiors en les societats de mercat: tot pel bé comú però només a càrrec dels que valen. Això du una derivada important en el discurs dels grans mecenes de l'actualitat: necessitem només unes quantes persones que produïsquen coneixement útil i controlat i la legitimitat per a decidir qui compleix els requisits bàsics per a integrar aquesta elit. La resta de sabers caòtics que donen vida a les aules, les investigacions i la transferència de

coneixements universitaris no és sostenible ni rendible i, en tot cas, només es tolera en la mesura que serveix per a destacar l'autèntic talent que cal potenciar.

Les jornades de Salamanca permeten verificar el rumb que alguns volen imprimir en els nostres campus: rectors reclamant el dret de triar i retindre els millors currículums per a competir amb la resta de centres o lamentant el pes de la docència en la funció del professorat com si la formació fora un llast per a la investigació; autoritats acadèmiques instant al finançament empresarial de les investigacions sense la més mínima contenció, ni per pura dignitat d'allò que hauria de ser públic; elogis sense fissures al model anglosaxó, a les universitats estatunidenques i el seu sistema de fixatges i patrocinis que aborronen a qui mantinga un mínim de rigor crític i ètic.

Però sobretot, en les sessions de Salamanca sobta l'absència d'una mínima nota de discrepància problematitzadora, de dialèctica i dubtes. Precisament una manca de tot el que dóna sentit al concepte d'educació emancipadora i que cada vegada més resulta tan estrany de reconèixer en les trobades universitàries. Les treballadores i els treballadors que hem apostat per una universitat oberta, compromesa, creativa i dinamitzadora de les millores socials i culturals ja en tenim prou amb gestionar les contradiccions que patim al si d'una institució –jeràrquica, burocratitzada i venuda al mercat– per a haver de combregar amb la doctrina Botín i el seu misteri de l'excel·lència inclusiva. I com que el diable està en les coses menudes, subratlle aquesta minúscula complicitat mediaticobancària que fa que en el relat informatiu d'aquests dies de fastos universitaris la protagonista del gran debat pel futur del pensament humanístic i científic siga, ni més ni menys, qui paga la discussió.

NOTES ENFRONT DE LA PRECARITZACIÓ

PRIVATITZACIÓ I DRETS LABORALS EN LA UNIVERSITAT PÚBLICA

L'exigència d'una educació pública, valenciana, laica i de qualitat inclou totes les etapes educatives, també uns ensenyaments superiors universitaris autònoms i lliures d'ingerències de l'empresa privada.

Alícia Martí
Climent

Professora de la Universitat de València, directora d'Allioli

Defensem un model educatiu que descansa en una universitat pública, en valencià, feminista, laica, transparent i crítica, una universitat dotada amb un finançament públic i adequat, gestionada autònomament i participada per tota la societat, fora de les ingerències i interferències de gestió empresarial i de la gestió privada, i allunyada d'obsessions jerarquitzadores en l'àmbit laboral.

Retrocessos. Les reculades generalitzades en la desregulació laboral, la privatització de serveis, la pèrdua de drets, la precarització de treball i salaris o l'increment del cost dels estudis superiors afecten les universitats públiques, que han vist empitjorades les condicions laborals del seu personal i una disminució de l'alumnat matriculat.

Democràcia. Necessitem uns òrgans de representació i de govern de la universitat autènticament democràtics, amb un respecte escrupolós al principi una persona un vot i una representació equilibrada dels diferents col·lectius.

Estabilitat. Volem unes plantilles estables amb el reconeixement dels mateixos drets per a totes les treballadores i tots els treballadors i uns sistemes d'accés i promoció públics i transparents.

Condicions laborals. Exigim unes condicions laborals i salarials dignes, saludables, no discriminatòries, que permeten la conciliació familiar i la realització personal, que respecten el principi "a igual treball, igual salari".

Investigació. La investigació i la docència, al marge dels models de productivitat empresarial, han de disposar d'un sistema

públic d'avaluació de la qualitat, on l'impacte social en siga el principal element.

No a la privatització. L'externalització dels serveis és una forma de privatització en què determinades tasques són a càrrec d'empreses privades. Per a realitzar les mateixes funcions, a les universitats públiques treballen persones d'empreses externes que pateixen unes condicions laborals i retributives molt pitjors que les del sector públic.

Professorat associat. A la Universitat de València, per exemple, es calcula que un 75% de la docència dels graus recau en el professorat associat. Aquest col·lectiu docent se'l defineix com a personal amb "vinculació no permanent", un eufemisme que oculta que hi ha qui fa més de 25 anys que fa classes.

Responsabilitat social. Una autèntica responsabilitat social universitària ha d'evitar l'externalització i precarització de serveis, la proliferació de fundacions i entitats satèl·lit opaques i el finançament d'entitats que no comparteixen aquests mateixos principis.

FINANÇAMENT PÚBLIC

La Conselleria d'Educació ha de constituir la mesa sectorial d'universitats per a aprovar un finançament adequat. La mesura contribuirà a resoldre la problemàtica laboral i salarial dels col·lectius més precaritzats, com ara el professorat associat.

L'anomenat Fòrum de Diàleg propiciat per la Conselleria no és l'àmbit que pertoca per a negociar les condicions laborals. També correspon a l'administració posar fi als vora de dos anys de paràlisi i agilitzar la negociació del conveni col·lectiu de les universitats públiques del País Valencià, l'únic territori de l'estat que encara no en té.

EL SINDICAT, AL DIA

GENER

8 de gener

PER UN MODEL PLURILINGÜE INTEGRADOR

En el debat sobre plurilingüisme, STEPV insisteix que el valencià ha de ser l'eix central del sistema plurilingüe.

20 de gener

CONVENI DE LES UNIVERSITATS

El Sindicat insta la Conselleria a agilitzar la negociació del conveni del personal laboral de les universitats valencianes.

LA CREACIÓ DE LES NOVES EOI, A DEBAT

El Sindicat reclama al director general de Política Lingüística que negocie la creació de les noves escoles oficials d'idiomes.

30 de gener

ESTABILITAT PER AL PROFESSORAT INTERÍ

La PECEPI es reuneix a Múrcia per analitzar la situació actual del col·lectiu interí.

EDUCAR PER LA PAU

La Plataforma Desmilitaritzem l'Educació insta la Conselleria a implementar l'Educació per la Pau.

FEBRER

6 de febrer

EL PROFESSORAT ASSOCIAT. EN VAGA

STEPV celebra una assemblea per a estudiar el conflicte del professorat associat, en vaga indefinida des del 29 de gener.

15 de febrer

PACTE D'ESTABILITAT

El Sindicat pretén introduir millores en el pacte d'Estabilitat del professorat interí per a garantir la continuïtat en el treball.

17 de febrer

SÍ AL VALENCIÀ

Una concentració a la plaça de la Mare de Déu de València dona suport a la tasca docent del professorat.

22 de febrer

POLÍTiques UNIVERSITÀRIES

Amb motiu de la convocatòria d'eleccions al Rectorat de la UV, el Sindicat reitera l'aposta per un model universitari públic, democràtic i de qualitat.

23 de febrer

EL TS ANUL·LA EL DECRET DE RETALLADES

El Sindicat denunciava la falta de negociació del Decret 73/2012.

27 de febrer

CONVENI D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES

Una concentració davant de la seu de la Conselleria exigeix que es convoque la Mesa Sectorial.

28 de febrer

'JA TOCA'

El Secretariat Nacional proposa a Educació un acord global per a millorar les condicions laborals de tot el professorat.

MARÇ

2 de març

COMISSIÓ DE SEGUIMENT CONCERTADA

En l'ensenyament concertat hi ha moltes qüestions pendents de solució.

ASSOCIACIÓ DE DIRECTORS I DIRECTORES

STEPV trasllada a la Conselleria les propostes de millora acordades amb la representació de les direccions dels centres d'infantil i primària.

8 de març

VAGA FEMINISTA HISTÒRICA

En el sector educatiu, l'atur pel Dia Internacional de les Dones és secundat per més del 50% de les docents.

13 de març

REUNIÓ AMB LA DG D'FP I RÈGIM ESPECIAL

El Sindicat exigeix a l'Administració que es negocie el mapa escolar dels conservatoris i millores en l'FP.

15 de març

OPOSICIONS JUSTES I TRANSPARENTS

En la Mesa Sectorial s'exigeix també recuperar i ampliar les plantilles de professorat.

25 de març

JORNADA D'UNIVERSITAT A ALACANT

Les assistents subscriuen un acord amb les millores laborals per al professorat associat.

28 de març

MÉS UNITATS EN L'ARRANJAMENT

El Sindicat demana recuperar les plantilles retallades i reduir les ràtios.

29 de març

PROFESSORAT ASSOCIAT UPV

El Sindicat dona suport a una convocatòria de vaga en la Universitat Politècnica de València i exigeix una solució definitiva al conflicte.

30 de març

MOR EL COMPANY VICENT ESTEVE

El mestre d'Alzira deixa un gran llegat, fruit del seu compromís amb l'educació pública, el País Valencià i el canvi social.

ABRIL

4 d'abril

EL PROFESSORAT INTERÍ FARÀ VAGA

L'acampada del col·lectiu en la Conselleria d'Educació segueix la convocatòria de la Coordinadora i l'STEPV.

15 d'abril

LES TROBADES ARRANQUEN A LA RIBERA

Les Trobades d'Escoles Valencianes es dediquen enguany a recordar la figura i l'obra de Joan Fuster.

17 d'abril

VOTACIONS SOBRE LA JORNADA ESCOLAR

La participació en la jornada electoral del dia 25 serà clau per a regular el model de jornada en cada centre educatiu.

20 d'abril

DESDOBLAMENTS EN FP

El Sindicat promou una campanya per a reivindicar la millora de les condicions laborals del professorat del sector.

24 d'abril

JORNADA DE VAGA PROFESSORAT INTERÍ

Es reivindica un pacte d'estabilitat que garantisca el treball, després de les oposicions massives de l'estiu.

25 d'abril

DIRECCIONS D'EE VOLEN MILLORES

El Sindicat participa en la reunió de l'Associació de Direccions dels centres d'Educació Especial i dona suport a les demandes.

27 d'abril

ENSENYAMENTS ARTÍSTICS SUPERIORS

L'esborrany del ROF s'ha fet sense la representació sindical. Es reclama que el nou reglament compte amb el col·lectiu docent.

MAIG

2 de maig

NO A LA LOMQE

La Plataforma per l'Ensenyament Públic del País Valencià s'adhereix a la manifestació estatal del 8 de maig.

4 de maig

CONTRA LA PERSECUCIÓ DOCENT

El Sindicat insta el PP a retirar la campanya "No + adoctrinamiento en las aulas".

MARZÀ REACCIONA A LA VAGA

S'anuncien millores. STEPV demana recuperar el tutor/a en primària, la reducció horària en secundària i un pacte d'estabilitat per al professorat interí.

8 de maig

AMB LES DIRECCIONS DE SECUNDÀRIA

L'encontre analitza amb l'associació que representa els equips directius les millores de la Conselleria i la campanya del PP contra el professorat.

9 de maig

DG DE POLÍTICA EDUCATIVA

Una reunió amb el director general aborda l'arranjament escolar, la reducció de ràtios, l'aplicació del plurilingüisme o la situació dels centres CAES.

12 de maig

DESCONVOCADA LA PROTESTA DEL 16-M

STEPV valora les mesures d'Educació però diu que cal ampliar la millora de les condicions laborals a tot el professorat.

18 maig

LA SEU DE VALÈNCIA ACULL COEDUCART

Conclou la mostra dels treballs d'estudiants de centres públics sobre el

8 de Març, presentada també a Alacant i Castelló.

23 de maig

COMPLEMENT DE MESTRES D'ESO

Denuncien que hi ha professorat del cos de mestres en instituts o en escoles d'adults que han deixat de cobrar el complement retributiu.

28 de maig

INTERINS I TEMPORALS DE L'UJI

Es fa pública la primera sentència favorable al cobrament de la carrera professional per al PAS funcionari interí i personal laboral temporal.

JUNY

4 de juny

PEDRO SÁNCHEZ, PRESIDENT

El Sindicat valora positivament el triomf de la moció de censura contra el govern Rajoy i diu que és el moment de dignificar l'educació pública.

5 de juny

ES MANTÉ LA REPETICIÓ DE CENTRE

Es presenta un recurs perquè la decisió de la Conselleria vulnera l'ordenació de les borses.

11 de juny

JORNADA DE FORMACIÓ DE PRIVADA

L'objectiu principal és preparar les eleccions sindicals del sector, previstes per al curs que ve.

14 de juny

CARTA AL PROFESSORAT INTERÍ

El Sindicat analitza la situació d'aquest col·lectiu docent i exigeix negociar un pacte d'estabilitat.

18 de juny

LES UNIVERSITATS, SENSE CONVENI

Una volta més, es reclama reprendre la negociació del Conveni col·lectiu del personal laboral.

26 de juny

COMENCEN LES OPOSICIONS DE MESTRES

STEPV assisteix a tots els tribunals i informa les persones aspirants sobre aspectes relacionats amb la convocatòria.

CAPGIRAR LES POLÍTiques D'EDUCACIÓ

EL GOVERN DE PEDRO SÁNCHEZ HA DE RECUPERAR EL DIÀLEG AMB LA COMUNITAT EDUCATIVA

El Congrés va aprovar l'1 de juny la moció de censura que posava punt final al govern de Mariano Rajoy. D'aquesta manera, la majoria parlamentària, amb 180 representants, decidia investir Pedro Sánchez com a president del govern espanyol. Amb el triomf de la moció, el nou president configurava un govern amb majoria de dones, una fita històrica mundial, resultant de la perseverança de les lluites del moviment feminista, les protestes contra la sentència de la Manada i, molt especialment, les impressionants mobilitzacions del 8 de Març.

La censura al govern del Partit Popular ha sigut també la censura a les polítiques austericides, les retallades a les persones treballadores, la pèrdua de drets laborals, la recentralització de l'Estat, la privatització dels serveis públics, l'empobriment de la classe treballadora, la precarització del mercat laboral, l'augment de les desigualtats socials i la repressió de les llibertats col·lectives i individuals. Per això, en sintonia amb la majoria social, STEPV i Intersindical Valenciana –que fa temps que reclamaven canvis en les polítiques i en les maneres de materialitzar-les– han expressat

En el sector públic, els índexs d'interinitat del professorat són insuportables i contraris a les directrius de la Unió Europea

la satisfacció pel nou govern i han recordat un seguit d'exigències generals i sectorials necessàries per a aconseguir un autèntic canvi.

El Sindicat considera prioritari que el nou Ministeri d'Educació presidit per Isabel Celáa mamprenja un canvi de rumb radical en la política del departament, que ha de començar per la represa del diàleg amb la comunitat educativa i els sindicats en la Mesa Sectorial. La derogació de la LOMQE i les normatives que han emmarcat les retallades educatives en el mandat del govern Rajoy, en particular el Reial Decret 14/2012, no admeten més dilació. Cal retornar als centres docents la gestió democràtica, establir la laïcitat en l'ensenyament, garantir la igualtat d'oportunitats de l'alumnat, enfortir

la coeducació a les aules, permetre a les comunitats autònomes el desenvolupament dels seus propis models educatius i aprofundir en els processos de normalització i recuperació de les llengües pròpies dels distints territoris.

És imprescindible canviar de soca-arrel la gestió del personal en les administracions públiques i, particularment, en l'àmbit de l'ensenyament, tant a escala estatal com autonòmica. Entre altres mesures, el Sindicat ha demanat reduir la jornada lectiva i les ràtios a les aules, recuperar el poder adquisitiu perdut els darrers anys, dotar de personal d'administració i serveis tots els centres docents, negociar les plantilles dels centres en totes les etapes educatives, respondre a les reivindicacions del personal educador d'educació especial i infantil i dels col·lectius que hi treballen, posar en marxa plans de formació permanent i recuperar els centres de professorat (CEP) per a garantir una formació de qualitat dissenyada pel professorat i per al professorat.

CANVIAR EL RUMB

En el sector públic, els índexs d'interinitat del professorat són insuportables i contraris a les directrius de la Unió Europea. L'Acord per a la Millora de l'Ocupació Pública, subscrit pel Ministeri d'Hisenda i els sindicats CCOO, UGT i CSI-F en l'anterior legislatura, és una solució deficient, traumàtica i injusta que difícilment pot resoldre el problema, tot el contrari. Aquest "acord" impedeix recuperar els aproximadament 40.000 llocs de treball docent perduts amb les retallades imposades amb l'excusa de la crisi econòmica. Les mesures restrictives del govern anterior amenacen ara amb l'exclusió laboral a qui no supere uns processos selectius regits per un sistema extraordinari d'accés a la docència que no assegura la consolidació del professorat interí com a funcionari de carrera i que han sigut rebutjats per la majoria sindical. STEPV exigeix a l'Administració seure a negociar un nou sistema d'ingrés i garantir mentrestant l'estabilitat laboral de tot el personal afectat.

Aquestes mesures, que milloraran les condicions laborals de tot el personal docent, facilitaran l'accés i l'estabilitat del col·lectiu interí i la incorporació al sistema del professorat que ho desitge. La condició necessària per a avançar és l'establiment immediat de processos de diàleg i negociació que atenguen les reivindicacions dels diferents sectors de la comunitat educativa,

com ara el de les treballadores i treballadors de l'ensenyament, víctimes singulars de les polítiques antisocials i privatitzadores del govern Rajoy.

COLUMNA VERTEBRAL

En l'escenari polític que dibuixa el Govern espanyol de Pedro Sánchez, a la derogació immediata de la LOMQE l'han d'acompanyar mesures que facen que l'educació pública siga l'eix vertebrador de l'ensenyament: un model igualitari, compensador de les desigualtats, inclusiu, democràtic, laic, coeducador, respectuós amb les llengües i cultures de l'Estat i alliberat dels interessos privatitzadors i ideològics de les elits conservadores. La recent experiència frustrada sobre el "pacte educatiu" ha de servir per a evitar el parany d'explorar acords amb partits i entitats que consideren l'ensenyament públic subsidiari del privat. La comunitat educativa i la majoria social exigeixen justament el contrari.

El Gabinet de Pedro Sánchez, amb la ministra d'Educació Isabel Celáa, ha de promoure el reconeixement i la valoració social de totes les treballadores

La derogació de la LOMQE i les normatives que han emmarcat les retallades educatives en el mandat de Rajoy no admeten més dilació

i treballadors de l'ensenyament dels diferents nivells educatius, assetjats i desprestigiats els darrers anys per les polítiques neoliberals del PP. La creació del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats pilotat per Pedro Duque és una mesura esperançadora per a l'estimulació de les polítiques de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I), necessàries per a l'Estat i les comunitats autònomes. Revitalitzar el sistema públic universitari, acabar amb les privatitzacions, implementar la gestió democràtica en la governança universitària, millorar el finançament i les plantilles i respondre a les reivindicacions del personal –en particular els col·lectius més precaritzats– són reptes bàsics a mamprendre.

ENSENYAMENT PRIVAT

REFLEXIONS D'UN JUBILAT DE L'ENSENYAMENT PRIVAT

DEL SATE A LA INTERSINDICAL

El Sindicat Assembleari de Treballadors de l'Ensenyament de Privada de la província de València (SATE) de Privada, va nàixer en les assemblees dels anys setanta.

Vicent Martínez

Mestre jubilat
d'ensenyament concertat

Homenatge a Eva Albiol, Manolo Albiol, Pilar Contreras i Paqui Talens, del col·legi Maria Auxiliadora d'Algemesí (Ribera Alta). A la gent d'STEPV que treballa i es jubila en l'ensenyament privat.

“Nosaltres lluitem, nosaltres decidim” era una consigna que equivalia a exercir la democràcia directa al si de l'assemblea. Tot això és el que vam heretar d'aquells dies, quan decidírem apostar per constituir-nos d'acord amb el model d'autoorganització del moviment obrer, un sindicat.

En el procés assembleari i les mobilitzacions iniciades en 1976 hi havia qui equiparava l'exercici del magisteri al sacerdoci. Nosaltres, en canvi, sempre afirmàvem la consideració de treballadors i treballadores. En aquelles

Dues forces començaren a desfigurar el model: l'Església catòlica i la dreta política en el Govern

coordenades vam descartar altres alternatives com la del col·legi professional, tot i que aleshores el Col·legi de Doctors i Llicenciats de València era un cau de progressistes i antifranquistes que va arribar a cedir-nos la seu per a celebrar en 1978 el Congrés fundacional del SATE-Privada.

Vam constituir un sindicat de classe: els interessos laborals de qui treballa en l'ensenyament es podien defensar des de totes les escoles, les públiques i també les privades. Però des d'altres organitzacions –en particular CCOO– hi havia qui s'entestava a subratllar de manera despectiva el nostre caràcter sectorial i a acusar-nos de ser “el sindicat de la classe”.

AUTÒNOM I DE CLASSE

SATE era una organització autònoma, però no independent. En les assemblees, les persones d'ideologia més conservadora insistien a preservar la “independència”, que no ens deixàrem manipular. Però la pràctica contradeia aquestes prevencions perquè les nostres assemblees mantenien el caràcter unitari: cada persona defensava lliurement uns punts de vista i no amagava els seus principis ideològics. Altres companys i companyes havien decidit mamprendre camins diferents: UGT volia ser socialista i CNT es definia com a anarcosindicalista mentre que en CCOO es van imposar les tesis de la gent retornada de l'exili que reclamava un sindicat comunista.

El SATE-Privada va celebrar el congrés constituent com a STEPV, en què va adoptar un model on totes i tots tenien cabuda i sense cap obediència política que acollia els sectors públic i privat del País Valencià. Des del primer moment es va fer palesa la gran implantació del sindicat en el sector públic i la pràctica totalitat de les comarques.

ESCOLA PÚBLICA VALENCIANA

Des de la primera Escola d'Estiu de 1978, celebrada en el col·legi dels Jesuïtes de València, va quedar palès que el dret a l'educació bàsica s'havia d'exercir en una escola pública

valenciana, obligatòria i gratuïta, mixta i coeducativa, no discriminatòria, de qualitat, inclusiva i compensadora de les desigualtats, no adoctrinadora i gestionada democràticament.

Però, dues forces començaren a desfigurar el model. La primera, l'Església catòlica, que el 3 de gener de 1979 signava un acord amb el Govern espanyol –negociat abans d'aprovar-se la Constitució (1978)– que li assegurava, entre altres beneficis, la subvenció de l'Estat als seus col·legis confessionals. La segona va ser la dreta política en el Govern –aleshores enquadrada en el partit Unió de Centres Democràtic (UCD)–, que aprovà l'Estatut de Centres i consagrà, mai millor dit, la doble xarxa de centres: l'escola gestionada per l'Estat i l'escola concertada, de l'Església catòlica, sobretot. Tot això desfigurava l'escola pública que somiàvem.

Havíem perdut el primer combat i alguns dels qui vam promoure el SATE ens posàvem a preparar oposicions per a l'ensenyament públic. Després vingué el PSOE que, en guanyar les eleccions de 1982, reblava el clau. El govern socialista aprovà una llei, la LODE, que beneïa la doble xarxa educativa. Finalment, la xiqueta del vicepresident Alfonso Guerra aconseguia que a l'ensenyament concertat “no le faltara de nà”.

DEROGAR ANACRONIES

Gràcies a aquestes polítiques amb el temps s'ha consolidat una interpretació de l'article 27 de la Constitució segons la qual, els pares catòlics tenen dret a educar els seus fills i filles en escoles amb ideari propi i pagades amb diners públics –encara que segreguen l'alumnat per sexes.

Una anècdota personal. Quan la tardor de 1976 buscava faena de mestre, un amic m'encaminà a un col·legi del Vedat. El director em va plantejar una vintena de preguntes que

avenen pujant de to fins que m'amollà: Què opines de Paulo Freire? “Deixem-ho estar –vaig dir-li–, si et dic el que pense no m'acceptaràs i si t'enganye acabarem renyint”. Ignorava que aquell era un col·legi de l'Opus Dei.

Diga el que diga el Concordat de 1979, l'educació bàsica ha de ser competència de l'Estat, que pot prestar el servei directament o concertant-lo amb un altre, però posant-li condicions. Si un grup de particulars vol una escola pròpia, que se la pague i se sotmeta a les lleis educatives. De la mateixa manera

Quan buscava faena de mestre en un col·legi del Vedat el director m'amollà: Què opines de Paulo Freire?

que un treballador d'Altadis (fàbrica de tabac) o de Santa Bàrbara (fàbrica d'armes) no té per què combregar amb els objectius de l'empresa, el professorat de l'ensenyament privat no està obligat a acceptar els idearis del centre. Contràriament, té dret a objectar o a no expressar les seues creences. Més encara: si l'escola és concertada, el seu és un ideari il·legítim, per molt legal que siga... encara.

Com el pimentons del Padrón –que unes voltes couen i d'altres no– mentre no trobem un altre model d'escola, el professorat amb necessitat de treballar haurà de fer-ho a jornal, allà on puga. Per descomptat, caldrà seguir implicats colze a colze amb les companyes i els companys de l'ensenyament públic i de la resta de sectors, en el metall, la sanitat, les administracions públiques... en definitiva, amb totes les treballadores i els treballadors. Bona part dels somnis dels anys setanta s'han complit amb la constitució de la Intersindical Valenciana. Salut i avant!

EL MCEP VA CELEBRAR EL SEU CONGRÉS ANUAL AL PAÍS VALENCIÀ

El Moviment Cooperatiu d'Escola Popular (MCEP) va celebrar a Godelleta (Foia de Bunyol) el seu congrés anual. Del 5 al 13 de juliol, docents freinetistes van viure i compartir experiències i propostes de treball sorgides de les aules. A més d'activitats de formació, el programa de la trobada incloïa visites didàctiques, vetlades d'animació i presentació de materials, entre altres.

En els anys seixanta, mestres de diferents territoris de l'Estat decidien, en plena Dictadura franquista, reprendre trobades com les que,

en les primeres dècades del segle XX, havien reunit freinetistes valencians de la talla d'Enric Soler i Godes i Carles Salvador. Membres destacats de l'MCEP van participar algun temps més tard, en 1975, en l'organització de la I Escola d'Estiu del País Valencià.

Amb el nou segle, la saba renovadora ha fet rebrotar les fulles de l'Escola Moderna de Celestin Freinet. El professorat hereu del primer MCEP –un col·lectiu de mestres que segueix reunint la majoria dels seus integrants, ara jubilats– va organitzar el

seu congrés al País Valencià, una ocasió excepcional que ha servit per a acostar-se a l'activitat d'un dels moviments clau en la renovació educativa. D'altra banda, entre el 21 i el 29 de juliol, la ciutat de Ljungskile (Suècia) va acollir la trobada biennal mundial dels Moviments d'Escola Modera (RIDEF) amb participació d'ensenyants dels cinc continents.

Per a saber-ne més:

<http://www.mcep.es/autor/mcep-pais-valencia/>

EUROPA ACULL ALUMNES DE L'ESCOLA SINDICAL MELCHOR BOTELLA

El programa Erasmus Plus (E+) té entre les seues prioritats la promoció de l'equitat i la inclusió.

E+ facilita l'accés dels participants procedents d'entorns desfavorits, amb menys oportunitats de participar en activitats transnacionals. De fet, els programes de mobilitat, amb pocs alumnes, requereixen

a les famílies interessades una important dedicació per a resoldre els tràmits administratius. Per això, el consorci de l'Escola Sindical Melchor Botella acull immigrants, fills d'emigrants o fills de treballadors assalariats. "El que més satisfacció ens dóna, assegura German Nando, director de l'Escola Sindical, és

que una majoria d'inscrits són persones que difícilment podrien fer pràctiques a l'estranger". "Tant de bo hagués tingut jo aquesta possibilitat", deia el pare d'una alumna de la Melchor Botella: "Els valencians anàvem a França a fer la verema en un tren borreguer, ens allotjàvem en unes cambres enormes on vora d'un centenar de

persones compartíem els foguers i un sol bany".

El consorci compta amb més de trenta centres arreu del País Valencià, des d'Oriola fins a Vinaròs, amb un gran ventall d'especialitats de formació professional de grau mitjà que ofereixen moltes possibilitats de participació a l'alumnat.

ELS 'CERCLES DE CULTURA' DE FREIRE, EN UNA JORNADA DE FORMACIÓ A LA TARDOR

Sempre estem escoltant una pedagogia de la resposta. El professorat respon a preguntes que l'alumnat no ha fet (...). La meua visió de l'alfabetització va més enllà (...). Implica una comprensió crítica de la realitat social, política i econòmica en què està l'alfabetitzat". Les paraules del mestre brasiler Paulo Freire reflecteixen de manera fidel el model de formació a què aspira l'Escola Melchor

Botella i la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica del País Valencià.

La formació permanent del professorat es troba en un punt mort. L'excessiva oferta formativa, la dispersió d'objectius, la confusió d'intencions dels promotors de formació... confonen el professorat que ignora on trobar el que realment el preocupa. Mentre que l'administració educativa valenciana es

troba condicionada per les limitacions de les estructures administratives, l'Escola Melchor Botella, en canvi, prepara una jornada de debat educatiu sobre formació del professorat des d'uns freirerians "cercles de cultura", que se celebra aquesta tardor. La Melchor Botella ha remés una enquesta amb una oferta que inclou una vintena d'opcions, des de com instal·lar l'alegria als centres fins

a les funcions de l'educand com a ciutadà responsable. "Militància crítica, compromís social i professionalitat", ha estat el tema més demanat, un aspecte que s'adapta a les perspectives formulades per Freire i sobre el qual giren els principals debats i les experiències de la jornada. En aquest marc, l'organització segueix oberta a la recepció d'experiències.

FENT CAMÍ

NATURA VALENCIANA

ZONES HUMIDES COSTANERES (II) EL SALADAR D'AIGUAMARGA

Joan V. Pérez Albero

L'extensió del saladar d'Aiguamarga –les antigues salines de l'Altet–, al sud de la ciutat d'Alacant, es troba entre la serra de Colmenars i la xicoteta elevació de l'Altet, en el sector més oriental de la «Fossa d'Elx», des de la ciutat de les palmeres fins a la mar, al llarg d'una franja de terreny que limita al nord i al sud amb les serres de Colmenars i de Santa Pola, respectivament. La zona ha

estat ocupada per la Mediterrània al llarg de la seua història geològica fins el quaternari, quan va començar a formar-se un cordó litoral paral·lel a la costa amb materials que aportaven els barrancs de Les Ovelles i d'Aiguamarga. El resultat del procés va ser una llacuna poc profunda comunicada amb la mar, una albufera rebuda pels materials que rambles i torrents aportaven des de la serra de Colmenars, la qual cosa no va ser obstacle perquè fóra utilitzada com a salina marítima.

La utilització de manera sistemàtica del saladar com a salina comença al principi del segle XX amb Salinas Marítimes de Alicante, empresa absorbida posteriorment per la societat Salinera Catalana SA que manté l'activitat fins 1967. Dos anys després la propietat passa al Banc de Bilbao que encarrega per a la zona un projecte urbanístic,

el Pla Parcial Lucentia, una espècie de Venècia de la Costa Blanca, que inclou un nucli residencial per a més de 20.000 persones travessat per canals navegables. Benauredament el pla dels promotors va ser desestimat pel Ministeri d'Habitatge.

El saladar d'Aiguamarga és una àrea natural –no urbanitzable– d'atenció especial inclosa en el catàleg de zones humides del País Valencià. Malgrat aquesta consideració, ara és un espai degradat pel vessat d'escombraries, l'obertura de vials entre la seua vegetació i, sobretot, la pèrdua de la làmina d'aigua per la baixada del nivell freàtic de l'aquífer, afectada en part per la dessaladora d'Alacant.

Quant a la vegetació del Saladar hi ha diverses zones homogènies en funció de llur proximitat a les cubetes salines. A les vores

de les cubetes apareixen poblacions de sosa alacranera (*Sarcocornia fruticosa*), sosa blanca (*Atriplex glauca*) i salat ver o sosa fina (*Suaeda vera*). Als marges de separació de les cubetes predomina la sosa alacranera (*Sarcocornia fruticosa*), seguida de diverses espècies d'ensopegalls (*Limonium sp.*). A mesura que ens allunyem de les cubetes salines, la planta preponderant és l'espart bord o albardi (*Lygeum spartum*), acompanyada de verdolaga marina (*Atriplex portulacoides*) i mates esparses de cambroneria (*Lycium intricatum*), entre altres. Al cordó dunar que separa el saladar de la mar, en el tram comprès entre els pous que alimenten la dessaladora Canal de Alicante i la urbanització d'Urbanova destaca la presència de mates de cambroneria (*Lycium intricatum*) de vora de tres metres d'alçada.

INTERNACIONAL

EL FÒRUM SOCIAL MUNDIAL ALERTA SOBRE ELS NOUS PROCESSOS DE MERCANTILITZACIÓ EDUCATIVA

La mesa de diàleg sobre "L'educació davant de les polítiques neoliberals: resistències i propostes" va protagonitzar un dels debats més animats de l'últim Fòrum Social Mundial (FSM) celebrat en març passat a Salvador de Bahia (Brasil). Els moviments educatius i sindicats presents en l'encontre –entre ells, una delegació de l'STEPV– van abordar la mercantilització dels sistemes educatius i la penetració creixent de capital privat en tots els nivells i etapes, una ofensiva per a arrancar de soca-rel la funció social i emancipadora de l'escola i posar-la al servei dels mercats. Les delegacions assistents van intercanviar experiències de lluita, alternatives i resistències desplegades en diversos indrets del món. Per exemple, a

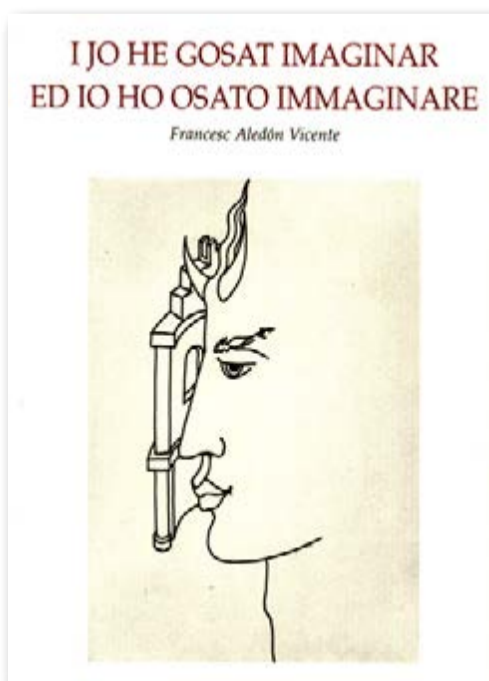
Amèrica Llatina, els moviments educatius, sindicals, socials i populars han confluït per a considerar l'educació un dret humà inalienable.

EDUCACIÓ EN UN MÓN GLOBALITZAT

En la mesa sobre "L'educació en el món globalitzat en temps de retrocés i privatització", a cura de la Internacional de l'Educació (IE), va participar Fàtima Silva, vicepresidenta del Comitè Regional de l'IE per a Amèrica Llatina i sindicats afiliats. Fàtima Silva va presentar "Educar, no lucrar", una campanya concebuda per a defensar l'educació pública dels atacs privatitzadors i

mercantilistes en Amèrica Llatina. Per la seua banda, el seu company, Combertty Rodríguez, va criticar les aliances públic-privades, a les quals va acusar de conformar "una estratègia privatitzadora en què el sector públic posa els recursos mentre que el privat es lucra". Finalment, Mar Candela, també de l'IE, va assegurar que les empreses privades tenen cada vegada més protagonisme i influència en les polítiques educatives, un fet que, segons ella, altera la relació de l'Estat amb el sector d'educació: "Articulen una narrativa no recolzada per cap evidència que es refereix a la superioritat de l'educació privada sobre la pública, com si les escoles privades tingueren més eficiència i millors resultats en els processos educatius".

ESCRIT AHIR

FRANCESC ALEDÓN, LA LLUITA PEL CIVISME I LA TOLERÀNCIA

Ferran Pastor i Belda

En memòria del company
Vicent Esteve

La darrera imatge que tinc de Francesc Aledón (1947-2017) prové d'una manifestació el darrer 9 d'Octubre poc abans del seu traspàs. Francesc anava darrere de la pancarta de capçalera.

El vaig conèixer cap al 2003, en les reunions d'organització de les trobades d'escoles valencianes de l'Horta Sud. Els

dos tornàvem junts a València i sempre conversàvem. Francesc tenia diversos interessos que acabaven en forma de llibres.

La seua vocació pedagògica el va portar a escriure una col·lecció d'auques per als més menuts sobre contes clàssics i aspectes culturals valencians. En aquesta obra podem trobar auques dedicades al 25 d'abril, el Correllengua, Jaume I o a l'11 de setembre de 1714. Un altre dels seus interessos era la cultura italiana. Francesc Aledón estiujejava sovint a Itàlia i coneixia bé la llengua de Dante. Tant que a més dels seus poemaris en català n'escriu d'altres en italià, com l'anomenat *I jo he gosat imaginar / Ed io ho osato immaginare*, publicat en versió bilingüe per l'Eixam.

Tampoc no podem entendre Francesc sense la seua vena activista. Com va escriure un antic company seu, Vicent Boscà, en la necrològica que va publicar *Levante-EMV*, "Francesc era el que ara

diríem un 'activista' a la nostra societat, sempre compromès amb el País Valencià i el seu barri del Cabanyal". Jo hi afegí que, criat a Mislata, Aledón pertany a la generació de la Transició, imprescindible per a la nostra normalització cultural.

Tornant a les seues obres, en prosa és imprescindible llegir *Singladures*, la crònica d'un viatge iniciàtic per l'estiu del 1977, quan tot era possible. Màlaga, Cadis, Lisboa, Porto, Uviéu, Bilbo, Barcelona... Una lectura plena de reflexions i vivències ben representativa de les ganes de llibertat d'aquells anys.

Ana, una amiga seua, em diu que Francesc era noble, introvertit, casolà, apassionat de la lectura i molt perseverant. Sense persones com Francesc ens quedem més sols i perd la civilització. Perquè el seu exemple l'associe als espais de civisme i tolerància que podem gaudir.

ESCRIT AVUI

L'INTERÉS PER LA LLENGUA DELS VALENCIANS

Josep Daniel Climent. Llibres de la Drassana, València 2018. 161 pàg.

Per aquestes pàgines desfilen personatges, llibres i fets cabdals perquè la societat perceba el valencià com una llengua de cultura, digna i amb projecció de futur: noms com Carles Salvador, Manuel Sanchis Guarner, Enric Valor, Empar Navarro o Nicolau Primitiu; llibres com el Diccionari català-valencià-balear o La llengua dels

valencià; fets com les Normes de Castelló o els cursos de llengua de Lo Rat Penat. Una obra essencial per a conèixer l'evolució recent de l'idioma, per a comprendre el present i, sobretot, per a construir un futur en valencià.

ESCUELA PÚBLICA. DIGNIDAD Y COMPROMISO

M. Ángeles Llorente. Octaedro, Barcelona 2015. 256 pàg.

Aquest no és un volum improvisat. Acèrrima defensora de la participació democràtica en els centres, M. Ángeles Llorente ha estat tota la vida treballant per millorar les condicions materials i humanes de l'escola pública. En aquesta obra, que reuneix un saber pràctic llaurat a peu d'aula, l'autora respon a la qüestió de com canviar el centre i a moltes altres sobre la pràctica docent, preguntes que com a docent es planteja des de fa més de tres dècades. És una lectura necessària per a avançar en la bona direcció perquè una altra escola pública és possible.

¿QUÉ ES LA ESCUELA PÚBLICA?

M. Ángeles Llorente. Octaedro, Barcelona 2017. 128 pàg.

Els ideals republicans de llibertat, igualtat i fraternitat són també els d'un model d'escola pública pel qual aposta l'autora, una mestra que escriu i que s'atreveix a compartir les seues reflexions i el seu compromís pedagògic, traduït en pràctiques docents i ciutadanes. Un esforç amb el qual comparteix el patrimoni col·lectiu de l'escola pública, una educació democràtica, no segregadora ni exclouent, coeducativa i que té com a referent la Declaració Universal dels Drets Humans. Aquest llibre condensa, en un centenar de pàgines, un discurs sòlid i ben treballat sobre l'Escola Pública.

L'EDUCACIÓ ÉS POLÍTICA

Jaume Carbonell. Octaedro, Barcelona 2018. 224 pàg.

Quin esdeveniment, per irrelevant que siga a primera vista, no té un transfons polític? Avançar vers l'escola pública comunitària, a cavall entre la realitat i la utopia és el sentit que l'autor planteja en un volum que defensa els vincles entre educació i política. Una política no adoctrinadora ni neutral, que aposta per la llibertat, la solidaritat i la justícia social. S'hi aborden també temes i conflictes vius que reclamen l'atenció educativa: el medi ambient, els conflictes bèl·lics, el referèndum de l'1-0 i els atemptats de Barcelona i Cambrils de l'estiu de 2017.

EN PANTALLA

LA REALITAT EXISTEIX

Begoña Siles Ojeda

Ready Player One

Director: Steven Spielberg
Repartiment: Tye Sheridan, Olivia Cooke, Ben Mendelshon, Mark Rylance, Simon Pegg
Guió: Ernest Cline, Zak Penn (novel·la homònima d'Ernest Cline)
Fotografia: Janusz Kaminski
País: EUA, 2018
Gènere: Ciència-ficció, distopia (aventura, internet-videojoc, informàtica)

L'última pel·lícula de Steven Spielberg corrobora les idees que el filòsof francès Jean Baudrillard exposava en el seu llibre *Cultura i simulacre* (1987). "El món sencer

ja no és real sinó que pertany a l'ordre del que és hiperreal i la simulació. No es tracta d'interpretar falsament la realitat (ideologia) sinó d'ocultar que la realitat ja no és necessària.

Ready Player One narra una història distòpica ambientada en 2045. En aquesta societat, els ciutadans passen la majoria del seu temps connectats a una omnipotent i omnipotent realitat virtual anomenada Oasi, controlada per una corporació multinacional sense escrúpols ètics per a aconseguir els màxims beneficis en borsa.

Com tota obra de ciència-ficció, el film fa una mirada visionària sobre el present i posa la lupa sobre la potent indústria d'entreteniment de realitat virtual. La història deixa entreveure una possible i probable conseqüència social: els ciutadans d'aquesta societat virtual han deixat de ser els subjectes polítics de la modernitat i els subjectes consumidors de la postmodernitat per a ser subjectes jugadors d'una cultura hiperreal

i simulada on, òbviament, la realitat no és necessària.

Oasi no és només un món virtual i complex de videojocs i xarxes socials, sinó un espai de treva, d'evasió de les penalitats de la vida. És l'única realitat possible, una realitat virtual on cada ciutadà viu atrapat en la simulació imaginària del seu avatar. I, per tant, no sap res del dolor, del plaer que s'inscriu en el cos real. L'obra planteja una reflexió integradora, gens apocalíptica, sobre la realitat virtual, en particular els videojocs, un format d'entreteniment i d'espectacle, gaudit sobretot per adolescents i joves. Spielberg crea una narrativa i una estètica per a aquest públic.

El protagonista d'aquest relat d'iniciació ha de recórrer, amb el suport dels amics, un esgotador camí virtual fins a adquirir el coneixement que li permetrà destriar entre l'experiència real –la que deixa empremta al cos– i l'experiència virtual que fa aparença en el cos.

RITMES D'ARA I ACÍ

ELS JÓVENS, TENDRESA I DIVERSIÓ FOLK

Vicent Xavier Contrí

Hi ha grups que captiven i que van més enllà del producte musical. La irrupció d'Els Jòvens n'és un clar exemple. La banda té l'embrió al sud del País, a Sant Vicent del Raspeig on, com afirmen Els Jòvens, "la llengua està malalteta" i això ja té molt d'aventura. Pep Mirambell i René Macone inicien aquest projecte després d'espigolar músics d'arreu de les comarques. Amb el bocairentí Blai Antoni Vañó han agafat forma i el grup el completen Tóbal Rentero (Manises), Pablo Rosell (Picassent), Raül Calatayud (Alcoi), Jordi Sanz (Meliana) i Cristian Pérez (Alcoi). El fruit d'aquesta unió és un disc

emocionant i dolç, però també molt divertit. Presentar-se com a *Valencian Folkies Ninja* –i amb la tipografia precisament dels dibuixos animats de Les Tortugues Ninja–, ja ens presenta mostres d'uns artistes que reten homenatge a la seua generació amb aquest autoeditat disc de debut.

Pep Mirambell explicava en À Punt que al remat el folk, la cançó popular, ens detalla fets d'un determinat moment de la història, i que com a mil·lennials, ells fan això: parlar de la seua vida passada pel *turmix* de jotes, rondalles, guitarres, guitarrons, bandúrries i llaüts.

Els exemples són variats. Un d'aquests és la melangiosa Anís Tennis: "Me'n recorde de quan anàvem a la via amb guitarres prestades que ens treien trenta anys, a l'aguait, a la nit, a l'andana, a la fresca. Tocàvem "Tio Canya" i "Walk on the wild side". També trobem aquesta espurna en la reivindicativa "Les

xiquetes de hui en dia", una jota de quintes en oposició a les masclistes jotes de quintos. O el tema que més ressò té, de moment, "El gol i la mort", romanç de Paco Alcácer, una narració musicada dels sentiments, que lliga l'alegria i la pena. Amb 18 anys, l'aleshores jugador torrentí del València CF debutava a Mestalla en el Trofeu Taronja, marcava un gol i tot seguit moria son pare d'un atac al cor: una cançó-homenatge per no oblidar.

Els Jòvens són una proposta que genera complicitats, tendresa i somriures. El folk que arriba –siga ninja o no– té futur.

STEPV ÉS DES DE 1978 L'ORGANITZACIÓ HEGEMÒNICA DE L'ENSENYAMENT

ARA QUE TENIM **40 ANYS** (I MÉS)

Des de la seua constitució formal, aquesta organització fa quatre dècades que du a terme accions reivindicatives en defensa de les treballadores i els treballadors i del sistema educatiu valencià.

Uns quants anys abans, en el tram final de la Dictadura franquista, l'exigència de drets democràtics, junt amb les lluites laborals i la defensa d'un ensenyament públic de qualitat va dur el professorat a autoorganitzar-se en un puixant moviment assembleari de mestres que exigia llibertats i democràcia, junt

Són més de 40 anys de compromís social i pedagògic en defensa dels drets laborals de docents i no docents

amb la dignificació i la millora de les seues condicions de treball.

El congrés fundacional de 1978, amb la confluència dels tres sindicats territorials de les comarques de Castelló, València i Alacant, va ratificar els senyals d'identitat d'una nova organització, la història de la qual arrancava amb la valuosa experiència de les lluites anteriors.

STEPV es reclama hereu dels corrents renovadors i avantguardistes de l'educació.

L'Escola Moderna de Francesc Ferrer i Guàrdia, el llegat educatiu de la II República, la tasca innovadora del Moviment Freinet i les primeres escoles en valencià, els moviments de renovació pedagògica i les Escoles d'Estiu, entre altres corrents educatius que aspiren a la transformació social, formen part de l'ADN del Sindicat. El compromís amb el conjunt de la classe treballadora, amb la construcció d'una societat més justa, lliure i igualitària, amb la recuperació de la nostra llengua i cultura són també eixos indefugibles d'aquesta organització. En STEPV, les tasques pedagògica i sindical són les dues cares d'un mateix compromís per una educació al servei de les ciutadanes i els ciutadans valencians.

És un compromís que s'estén més enllà del món de l'ensenyament i que s'explica pel caire sociopolític d'una organització que des de fa 40 anys participa arreu de les comarques en nombroses lluites socials i moviments: feministes, de defensa de la llengua i la cultura, ecologistes... Una organització que ha estés el seu model a altres sectors de la classe treballadora. Perquè des del moment de la seua constitució, STEPV ha estat el pal de paller de la confederació Intersindical Valenciana.

Són més de 40 anys de compromís sindical, però també social i pedagògic. 40 anys en defensa dels drets laborals de

docents i no docents de tots els nivells, des d'infantil fins a la universitat: funcionariat de carrera, personal laboral i interí, personal estable o precari, persones que volen accedir al sistema... treballadores i treballadors de centres públics i privats.

El compromís amb la millora del sistema educatiu, en companyia de les famílies i altres sectors de la comunitat educativa, comporta alhora la responsabilitat de respondre a les exigències de la tasca ben feta des de la base –de manera horitzontal, democràtica i cooperativa– i entre totes i tots: en els centres de treball, els consells escolars, les seccions sindicals, els barris, els pobles...

ASSEMBLEA ÉS DEMOCRÀCIA

Tot el que constitueix el patrimoni històric del Sindicat ha sigut fins ara resultat de processos i decisions col·lectives escrupolosament democràtiques. En aquests 40 anys hi ha hagut encerts i errors, intervencions a l'altura del que se'ns reclamava i esvarades grans de les quals també hem après. Però en tots els casos, l'organització ha decidit les seues polítiques amb l'autonomia i amb les dinàmiques assembleàries pròpies del model sindical acordades en el primer congrés.

Mai no hem renunciat a subscriure acords quan han estat positius i hem sabut conjugar quan pertocava la pressió mobilitzadora amb el diàleg, sense oblidar mai l'actitud ferma de defensa del model d'educació pública.

La voluntat reiterada per la majoria de les treballadores i els treballadors de situar STEPV com l'organització hegemònica de

Decidim les polítiques amb l'autonomia i amb les dinàmiques assembleàries acordades en el primer congrés

l'ensenyament és el millor esperó per a seguir avançant amb exigència i fidelitat amb els principis que, ara fa quatre dècades, ens van dur a optar per aquesta senda.

40 ANYS
DEL SINDICAT DE L'ENSENYAMENT